

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Првото продолжение на 95-та седница на
Собранието на Република Македонија,
одржана на 6 декември 2001 година

Седницата се одржа во Собранието на Република Македонија, сала 1, со почеток во 11,40 часот.

Седницата ја отвори и со неа раководеше Стојан Андов, претседател на Собранието.

СТОЈАН АНДОВ:

Молам нека седнат пратениците.

Продолжуваме со општиот претрес по Предлогот на законот за локалната самоуправа.

Само еден момент, прво, да продолжиме со работа по 95-та седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Весна Јовановска, Валентина Божиновска, Латиф Пајкоски, Мирко Иванов, Љубомир Поповски, Крале Спанчевски и Чедомир Краљевски ме известија дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Продолжуваме со општиот претрес по Предлогот на закон за локална самоуправа.

Молам, кој бара збор?

Господинот Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, господа министри, почитувани пратеници, мора да се согласиме дека пред нас е еден доста сложен, комплексен закон кој предизвикува целосна реформа во целокупниот политички систем и уредувањето на Република Македонија. Една од многу поважните реформи кои досега се спроведуваа во Република Македонија и не би сакал да зборувам за начинот и постапката на сите пратеници, па и на пратениците на СДСМ им е јасно зошто во една итна постапка се расправа по овој закон, штитејќи ги повисоките државни интереси и интересите на граѓаните особено во тешката економска состојба.

Прво што би сакал да кажам пред овој Парламент е прашањето дали има потреба од донесување на закон за локалната самоуправа особено дали има потреба од надоградување на системот на локалната самоуправа во Република Македонија и на самиот почеток би сакал отворено да кажам дека има потреба од надоградување на системот на локалната самоуправа во Република Македонија и овој закон треба иако е цел и нов закон не е со измени и дополнувања, претставува еден континуитет на развојот на локалната самоуправа во Република Македонија започнат со новиот Устав на РМ, надоградуван со Законот за локална самоуправа и мислам дека е за поздравување што Владата

благовремено се зафати со изготвување на еден документ таканаречената Стратегија за локалната самоуправа да види што недостасува, што не било во ред во однос на недоследностите и недореченостите на Законот за локална самоуправа од 1995 година.

Мојот став дека Законот од 1995 година одигра голема улога во развојот на локалната самоуправа во РМ со се што значеше негови недостатоци особено недостасуваше едно позитивистичко гледање на самиот Закон и решенијата во Уставот на РМ и кај парламентарците и Парламентот недостасуваше едно пошироко гледање во усогласување на другите закони. Во таа смисла би можеле да кажеме дека овој закон од кој произлегуваат неговите основни начела, неговите основни решенија произлегуваат од новата состојба во која се наоѓа РМ, а кои произлегуваат од Рамковниот договор, а и новите уставни измени на Уставот на РМ.

Затоа би сакал да укажам по стратегијата особено самиот Рамковен договор зборуваат за постапката за донесување на овој закон во рок од 45 дена врз основа на Законот кој беше доставен во овој Парламент од страна на Владата. На самиот почеток би сакал да укажам дека Законот кој беше доставен од страна на Владата на РМ до овој Парламент и овој закон се сосема различни закони. Законите во основните решенија кои ги нуди овој закон и надоврзувањето дека имало расправа по градовите, во стручните и други кругови, по мене не држат.

Врз основа на Рамковниот договор, врз основа на уставните измени пред нас имаме еден закон кој нуди поголема смисла, една политичка и економска централизација. Закон, кој прави напори точно да ги дефинира надлежностите на единиците на локалната самоуправа во секојдневните проблеми на граѓаните да се решаваат и нуди одредени решенија за поголемо учество на граѓаните преку посредни и непосредни форми на одлукување.

Министерот во својот воведен збор истакна дека овој закон е македонски закон за локална самоуправа по европски терк. Мислам дека е прејакно и не би го прифатил таквото назначување ни во Парламентот ни во јавноста. Ние треба да направиме закон укажувајќи на сите специфичности, не да сме далеку од Европа, не да сем далеку од локалната самоуправа во оваа состојба, ние треба да понудиме закон врз основа на сите специфичности во овој момент во РМ, закон во кој граѓаните ќе одлучуваат, ќе ги остваруваат своите животни права, животни потреби, секојдневни потреби одлучување, здравство, образование и слично.

Дали овој закон кој се заснива врз основа на надлежностите на политичката децентрализација пренесување на

надлежностите на државно ниво, пренесување на надлежностите од подрачните единици во сите сфери на локалната самоуправа ќе изградиме и ќе донесеме закон подобар за граѓаните.

Сметам дека ваквото гледање и ваквиот став со едно механичко префрлување на надлежностите нема да го оствариме, бидејќи и досега граѓаните не ги остваруваа своите права во подрачните единици од одредени причини од недоречености и од недовршени реформи. Тука би сакал да кажам дека искуствата во РМ на политичка, па и економска децентрализација на т.н. локална управа или комунален систем РМ во бившата СФРЈ го негуваше долг период овој Закон и законот кој граѓаните на РМ го имаа со локалната или комуналната самоуправа во голем дел се поклопуваат со исклучок на надлежностите во народната одбрана, во надлежностите на Министерството за внатрешни работи со исклучок на избор на началникот, одредени надлежности граѓаните преку своите претставници-одборници во тој систем бираа судии, тоа го нема во овој закон и надлежностите од геодетската управа, премерот и катастарот. Таква политичка централизација односно децентрализација не давање можност дека граѓаните ги остваруваат своите права, точно беше во еден друг систем, во еден еднoпартиски систем, но сега во повеќепартискиот систем уште повеќе постои опасност за неостварување од политизацијата и се она што го носи повеќепартискиот систем.

Во уставните амандмани од 1989 година надлежностите на локалната самоуправа се пренесоа на државата со едно механичко преземање ние тогаш зборувавме дека граѓаните не беа задоволни од остварување на правата во општините и ние тогаш велевме општината е држава во држава. Општината е општествено политичка заедница со сите нишани, претседателите на општините се паши, аги, кои сакаат си остваруваат. Односот на општината со државната и централната власт не се остваруваше. Сметам дека треба нешто да направиме на овој закон во одредени забелешки и тоа сите пратеници да ја оствариме основната и најважна цел, а тоа е граѓаните да имаат најдобра здравствена заштита, да имаат подобро образование, кога ќе отидат на шалтер да ги остваруваат правата. Ако не се обидеме тоа да го направиме.

(Претседателот го повикува потпретседателот Илјаз Халими да го замени во водењето на седницата, но со тоа создаде забуна кај говорникот). (Претседателот му се извинува).

Не ме деконцентрирајте, но не знам во што е работата.

СТОЈАН АНДОВ:

Барам да ме замени потпретседателот во заседавањето, имам една итна обврска.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Не ве интересира локалната самоуправа.

СТОЈАН АНДОВ:

Не, ме интересира многу, туку ме повикаа.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Ќе видиме што ќе кажете, кое е вашето мислење многу ме интересира како поранешен кој го уредувавте комуналниот систем, сериозно ви се обраќам како на претседател вашето мислење би требало да го слушне овој Парламент. Се работи за многу важен закон со последици за кои подоцна ќе зборувам во однос на остварувањето на Република Македонија и слично.

(На местото на претседателот седна потпретседателот Илјаз Халими).

Што значи имавме скроз децентрализирани политички, економски, со општински даноци, со општински придонеси, со општински фондови за здравство, за пензиско се постоеше, а немавме ефикасна локална самоуправа. Сега велиме со една политичка и економска децентрализација ќе ги задоволиме сите потреби на граѓаните иако е тежок и макотрпен процес затоа на почетокот сакам да кажам овој процес бара постепено имплементирање.

Рамковниот договор и уставните амандмани се јасни. Да почнеме од најважниот и најбитниот дел надлежностите на единиците на локалната самоуправа.

Решанијата кои се нудат во надлежностите со овој закон во основа ги следат уставните измени со тоа што мора да кажам, бидејќи е ова системски закон, предлагачот се впуштил во набројување на надлежностите. Имав амандман, сакам да кажам дека е ова системски закон, во овој закон во принцип не можат да се набројуваат надлежностите. Ќе направиме грешки, бидејќи некои ќе испуштиме некои нема да ги дефинираме. Тоа е прво.

На пример во комуналната дејност се дава надлежност за снабдување со електрична енергија на единиците на локалната самоуправа. Со овој закон се детерминираат сите други закони особено каде е речено за образованието дека се основаат и финансираат училишта за основно и средно образование. Би сакал на министерот да му се обратам директно пред овој Парламент да го каже ставот на сите консултанти, бидејќи би сакал да укажам дека и на претходниот закон имав одредени контакти кога се донесуваше Законот за локалната самоуправа, за тој Закон имавме многу позитивни мислења од Советот на Европа, па ме интересира кој закон во Европа

за локална самоуправа што ја следи Повелбата на Советот на Европа има набројување на точни надлежности. Ни еден закон во Европа, колку ми е познато, нема. Кој стручњак, професор кој се бави со оваа проблематика сугерирал на Владата, министерот тоа мора да го знае, да се набројат надлежностите, во принцип се прави голема грешка. Се прави грешка затоа што кај нас постојат и функционираат позитивни закони од сите области. Не 60, јас би рекол 160 - до 200 закони затоа што во секој закон има локален интерес. Се детерминираат реформите господа. За Законот за здравство дали ќе ја прекратиме расправата за приватизација на здравствената заштита, тој Закон е беспредметен затоа на овој парламент и на министерот му предлагам да го прифати амандманот во кој велиме во член 22 став 1 "општините учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значање во сферата на следните области". Потоа овој Парламент кога создава рамка со ставот 2 на овој амандман надлежностите на општините во областите од став 1 на овој член се утврдуваат со закони кои се однесуваат на тие области што значи во рок кој е даден за имплементација во рок од година дена што значи и по аден месец или 15 дена пред овој Парламент треба да дојдат посебните закони, треба да дојдат и да се завршат реформските зафати и што е најважно пред овој Парламент треба да дојде законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Треба да дојде законот за територијална поделба барем во прва фаза за да знаеме што ќе оцениме со тој закон од државната власт (со седницата продолжи да претседава претседателот Стојан Андов), што ќе пренесеме на единицата на локалната самоуправа, кои средства ќе се определат, како ќе ја водиме реформата во здравството, во образованието, како во јавната администрација, затоа г-дине претседателе сакам да укажам бидејќи овој закон е прв закон во кој ќе одлучуваме по новите уставни амандмани, Владата (нема работна атмосфера во салата, па пратеникот го моли претседателот да ја воведи).

СТОЈАН АНДОВ:

Јас ве молам ако може да обезбедиме тој што добил збор непречено да зборува. продолжете г-дине Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе Владата на РМ, бидејќи одлучуваме по новите амандмани т.н. отворени делови " други народи" кои се во овој Парламент или да ги кажеме со правото име "заедници кои се во малцинство", треба да одлучат. Владата требаше многу посериозно да прифати оти се плашам во тој дел да не зборуваме и даваме амандмани македонскиот или мнозинскиот народ да ги усвојува тие амандмани, а однесувањето на колегите од другите делови од народи или делови на

заедници кои се во малцинство на тие усвоени амандмани кои го надоградуваат законот да не држат на одредбата ние не гласаме повеќе од половина, вратете ги амандманите. Да, бидејќи Владата на РМ несериозно се однесува спрема своите надлежности и своите обврски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ: (продолжение)

Не може на овој Парламент да му се поднесуваат решенија во надлежностите, решенија кои министрите, не знам дали ги виделе и како дозволиле да се регулираат такви односи, особено во образованието, здравството, комуналната свера, а најмногу министерот за финансии кој нема ни една пресметка за тоа колку пари и требаат на единицата за локална самоуправа, во делот на изворните средства. Сметам дека со вакви закони ќе дојдеме до одредена блокада на Парламентот. Бидејќи прв пат се одлучува за тоа јас сакам тоа да му го кажам. Неможе да седница на Влада да поминат надлежности за здравство и за образование, а Парламентот сега четири дена да се држи за да се усогласат. Законите треба да се предлагаат чисти. Тоа се многу битно прашање за надлежностите на единиците на локалната самоуправа. Ако направиме едно механичко пренесување на вака утврдените надлежности, едно механичко префрлување на вработените на државната администрација кога ги преземавме општинските, во 1991 година, и со Законот за локална самоуправа, сметам дека овој закон нема да има успех.

Сега постои една тенденција да се кочат реформите во државната администрација. Постои опасност во ваквото досегашно вработување во органите, во подрачните единици, вработување врз основа на партиска определеност кога имаме сознанија дека за одредени одлуки за вработување дава согласност директно премиерот на РМ, за вработување на нови кадри. Го изменивме тој дел со делот на извршување на Буџетот но Владата колеги пратеници еден месец чекаше одлука на Уставниот суд за укинување на таа одредба, не ја објавуваше.

Морам тука да укажам дека Владата на РМ треба да најде механизми, да не се продолжи со полнење на вработени по партиска линија во подрачните единици па проблемот кој го имавме со досегашниот вишок врз основа на досегашните реформи, 5.400 по разни основи отпуштени државни службеници, а 5.600 нови се примија па така проблемот од државата да не се префрли во единиците на локалната самоуправа.

Средствата кои ќе се обезбедуваат за финансирање нема да стигнат во општините само за државните службеници. Во тоа сум убеден. Затоа сакам да укажам на оваа појава.

Што се однесува во органите кои ќе ги спроведуваат тие работи, под поимот органи јасно е, тоа се претседателот на општината и советот на општината. Мислам дека во тој дел има одредени усогласувања, во одреден баланс,

одредени правни механизми околу и разрешувањето на претседателот. Тука има една дилема која треба да ја реши овој Парламент. Сигурно ние ќе се соочиме со тој проблем. Тоа е во делот на тоа кој ќе ги избира директорите на јавните претпријатија, јавните установи и т.н. јавни служби. Решението, да ги избира Советот, мислам дека е добро решение, иако има различни мислења, со тоа што, до колку ги префрлиме на градоначалникот ќе добиеме еден чист претседателски систем што претставува голема опасност. Инаку, градоначалникот на општината ги има целосните овластувања во именување на раководителите на јавните служби односно подрачните единици во образованието. Во тој дел сметам дека постои една опасност, за она што зборував околу своите надлежности, градоначалниците да се претворат во паши во своите општини. Значи тука постои една опасност на која треба да укажеме. Затоа има одредени механизми на контрола, што сметам дека добро се регулирани. Во таа смисла тој раководи со државните службеници, што е добро, бидејќи заедниците на локалната самоуправа, за вработените ќе се однесува Законот за државните службеници и тие ќе имаат третман на државни службеници, организационата структура ќе биде во одделенија отсеци, ќе има началници. Во тој дел, мораме да кажеме дека се укинуваат секретарите на општините, претседателот раководи со таа општинска администрација и се создаваат, во иднина треба да се размислува околу овластувањата на претседателот кој ќе има еден свој раководен тим од тие началници и ќе треба некоја форма на функционирање на тој дел. Порано беше тоа Извршен совет на општините. Сега или во Статутот или во овој закон една форма каде би одлучувале. Градоначалникот тешко ќе функционира како мини Влада, со овие надлежности што му ги даваме. Тука е тој проблем. Затоа сметам, ако имаме една мала функционална и оперативна служба, а тоа зависи од пренесувањето, зависи од овие одредби што ние ќе ги донесеме, можеме да го направиме тоа поефикасно. Инаку ако механички ги префрлиме вработените, ќе имаме проблем.

За еден проблем кој е многу важен, проблем регулиран во повеќе членови, особено во членот 14. Сметам дека треба да има функционална соработка меѓу општините, почнувајќи од здружување на средства, здружување во јавни претпријатија и установи. Тоа треба да постои. Но, предлагачот треба да утврди одредени критериуми за тој дел. Тука постои страв од кантонизација, страв од регионализација.

Г-да пратеници, во едни нормални односи, во еден нормален економски и политички развој во една држава, тоа се добри решенија. Но, ние не правиме локална самоуправа на месечината. Правиме локална самоуправа во едни односи, во еден сегашен момент на развој на РМ. Затоа постои опасност од поинакво читање.

Би сакал да укажам и на пратениците од албанската националност.

Во целокупниот период од 10 години тие нас не обвинуваа и велеа не го читаме позитивно Уставот, не ги читаме позитивно законите. Овие решенија каде што сега имаме, како што и некои пратеници кажуваат такви односи, како што се одвиваат работите на теренот, сметам дека даваат такви односи, ако се читаат од друг агол, ако се сака друга намера и да имаат друга цел. Тогаш даваат можност за регионализација, за кантонизација, почнувајќи од финансирање па натаму до јавен интерес и јавни служби. Тука на министерот за локална самоуправа би сакал да му укажам, ми изгледа како на мала врата да се сака да се воведат нешто што не споиво со едностепената локална самоуправа. Во РМ ние имаме едностепена локална самоуправа. Тоа така е утврдено во Уставот на РМ.

Ние зборуваме за Европски терк, за двостепена и тростепена и тука треба да останеме. Значи, ќе повторам не сме, јас барем не сум против за оваа соработка во таа смисла и во тој дел да имаат заедничка администрација соседните општини врз основа на договор. Во тој договор се треба да биде регулирано, од средства, од интереси, од граѓани и тн. На мала врата со овој закон се воведува нешто што е синоним на двостепена локална самоуправа а синоним на двостепена локална самоуправа се двостепени органи, органи на управување.

И ако министерот за локална самоуправа, под една, не би рекол перфидна, под една форма, или има дуг интерес, зборува за заедничка администрација и тоа е во ред, за ова што зборувам, но сега веќе воведува орган кој ќе раководи со таа заедничка администрација. Нема никаква логика, ако не се сака да се оди преку тој заеднички орган, тоа е совет на градоначалници кој, вели, ќе раководи со заедничката администрација на општините кои се здружиле. Вработените пак на општините кои потпишале договор за заедничка администрација имаат третман на државни службеници во општината каде што е седиштето. Сега тој Советот на градоначалници кој управува и одлучува, еве да го земеме пример Битола или Тетово, шест општини имаме, на пример, органот, Советот на градоначалници одлучува со мнозинство на тие градоначалници. Во Законот зборува за прашања од заедничката администрација, кога имаме договор за здружување се влегува тука, на пр. како ќе се трошат средствата, како ќе функционира јавното претпријатие, како ќе функционира установата, каде ќе се гради здравствен дом и тн. Мислам дека треба да се прифати амандманот со заедничка администрација. Тоа е логично, тоа е правно, се разбира ако нема скриени намери, ако нема намера да се формираат второстепени органи, ако се нема намера да се оди кон двостепена локална самоуправа, кон регионализација со таа

заедничка администрација, бидејќи вработените во заедничката администрација се чиновници со кои раководи градоначалникот и со тој Совет кој е беспредметен, јас предлагам амандман, мислам министерот ќе го прифати, треба да се бриши. Треба да се раководи оној каде има засновано работен однос, кои што се државни службеници. Тоа е градоначалникот.

Овој закон навлегува во Уставните амандмани, во една многу важна свера, што сигурно тука би требало да поразговараме, тоа што беше и предмет на досегашната расправа. Ние имплементираме еден дел каде овој закон е прв закон од реформата на сите тие закони каде треба да го градиме најважниот дел, да го вратиме мирот, стабилноста и што е најважно да ја вратиме довербата во РМ, или како што некои велат да почнеме да градиме, врз основа на доверба, една треба Македонска Република, по примерот на Франција и сл.

Тоа има одреден начин ги третира меѓунационалните односи, што за мене е прифатливо, па постои тој Совет за меѓунационални односи кој сугерира и мислам дека е добро решението на паритет од сите заедници кои имаат по еден член и да му сугерираат на Советот. Особено е битен членот 42. Но во овој момент јас не би се впуштал во дискусија, бидејќи имаме различни мислења и гледања. Тоа е делот на одлучување на Советот што е доста проблематично и во текот на расправата би сакал да ги слушнам другите колеги. Тоа е употреба на јазиците во единиците на локалната самоуправа, под 20%, тоа е областа на културата, грбот и знамето. Инаку, употребата на јазиците, врз основа на уставните амандмани, коректно е решено, сигурно со едно техничко дотерување, имаме тука еден амандман каде што треба јасно и гласно да се каже дека службен јазик во единиците на локалната самоуправа е Македонскиот јазик, па понатаму да се преземаат одредбите од, тој амандман ви е доставен, сигурно го видовте и би гласал во општините службен јазик е Македонскиот јазик и неговото Кирилско писмо. Понатаму во еден член се ставаат другите ставови, 2 и 3 во општините службен јазик покрај Македонскиот јазик и неговото кирилско писмо е и јазикот и писмото кој го користат најмалку 20% од жителите на општината и за употреба на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20% од жителите, одлучува Советот на општината. Тоа е така и во Рамковниот договор.

Сега, со оваа одредба, ако се вратиме на членот 42, таму се регулира начинот, како одлучуваат односно консензуалното одлучување, што сигурно треба да се гледа, што во одредена смисла дава одредени решенија на остварување на правата.

Мислам дека е добро решението во овој Закон, што малку е проблематично, но е добро, што го предложило Министерството за локална самоуправа, во овој степен на развој, во

овие односи надзорот кој мислам добро е регулиран, во однос на решенијата и на градоначалникот, на Советот, а особено се добри решенијата и треба да се поддржат во однос на тоа што Министерството за локална самоуправа сега го издигаме, согласно Законот за општинските органи на управата, на еден повисок степен, му се дават одредени надлежности, да врши надзор на единиците на локалната самоуправа, што мислам дека е добро. Добро е што Министерството за финансии се вклучува и во делот на изворните приходи. Кога сме кај финансирањето мораме да укажеме дека Законот за финансирањето на единиците на локалната самоуправа е тој закон во кој паралелно мора да се каже каква локална самоуправа ќе имаме. Тој Закон зборува за општински даноци, зборува за општински надоместоци, општински такси. Тоа е регулирано во овој Закон.

Вториот елемент се заедничките даноци.

Третиот елемент се донациите, дотациите од државата, или т.н. грантови, општи или специјални. Многу е специфичен. Специфично е г-да пратеници, затоа министерот за финансии и министерот за локална самоуправа треба да кажат, ние ќе имаме состојба. Не е проблематична состојба, во една општина во РМ, врз основа на овие избори, еден учител да зема 1000 ДМ. Да, нека зема 1000 ДМ, но во сите општини во РМ треба да обезбедиме да земаат 300-400 ДМ. Тој дел тука треба да го усогласиме, да биде тоа дел на солидарност. Со овој закон мора, особено со Законот за финансирање, Законот за реформите, Законот за здравство, за приватизација, да утврдиме што е државен интерес. Што е државен интерес? Сите учители во РМ треба да го имаат минимумот од 500 ДМ. Треба да има минимум опремени училишта. Ако ние не ги усогласуваме, ако вака ги пренесеме надлежностите, тоа ќе ни се случи. Имено, одредени општини тие даноци нема да ги остваруваат, одредени општини немаат елементи на остварување на тие даноци. Неможе државата да оди со донации. Донации да, но до минимумот. Затоа многу е битно усогласувањето меѓу општините, бидејќи сите граѓаните ги сакаат основните права. Ние им ги гарантираме правата со Уставот, им го гарантираме правото на задолжително да одат на основно образование. Сега над нормативите можат единиците на локалната самоуправа. Затоа во тој дел, и со тој закон кој е многу важен околу тие извори, најбитен закон, неможе тој да оди паралелно, но да создадеме услови во надлежностите, да ги гледаме заедно. Затоа во овој период добар е надзорот од Министерството за финансии, државниот завод за ревизија.

Уште едно прашање што сметам дека треба да се надогради, што е малку техничко прашање. Тоа е решението кое треба да биде јасно и чисто, за избор, бидејќи единиците на локалната самоуправа се во надлежност на

началникот на подрачните единици, на МВР. До колку пак ако зборуваме за здружување на единиците за локалната самоуправа, врз основа на интереси, овде територијалната поделба е направена по подрачни единици и можеме да дојдеме до комплицирање на избор на началник. Затоа предлагам одредени подобрувања во делот на кандидатите и сл, бидејќи знаете како се избира. Министерот за внатрешни работи ќе треба да предложи тројца кандидати од кои, еден од заедницата која е во малцинство во таа општина и сега ние подрачната единица на МВР, еве да ја земеме Битола, да го земеме Тетово, се однесува на шест и седум општини.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ: (Продолжение)

Тие општини треба да гласаат за еден од тие тројца и мислам дека се доградува. Тоа е решението. Со уставните амандмани тоа не можеме да го направиме, но да ја упростиме постапката во делот на кандидатите, каде има одредени подобрувања, што сметам дека треба да е чисто и јасно, бидејќи надлежностите се на единиците на локална самоуправа. Од седум подрачни единици избран ќе биде оној за кој гласале четири единици. Ќе дојде до мајоризација. Тука еден од Тетово или Битола ќе ги надгласа од Могила, Шипковица и други, но тоа е решението.

Што е најважниот момент од ова што го зборував? Тоа е имплементацијата на најважниот дел на овој закон, кој многу тешко ќе се имплементира без овие закони, мислам на сите три или четири закони. Законодавецот или предлагачот, односно Министерството за локална самоуправа или Владата предлагаат еден оптимален рок од една година, сето тоа да го завршиме во оваа година, со тоа што за шест месеци да се усогласат статутите на општите во три месеци да се направат, после тоа усогласување, значи после девет месеци систематизации, регулирање и слично, согласно Законот за државни службеници, да се донесе Законот, неznam, можеби би требало да има обврска, бидејќи до крајот на 2002 година треба да се донесе и Законот за територијална поделба, Законот за финансирање и настапува најважниот момент. Најважниот момент што треба ние да го започнеме е усогласувањето на другите закони. Без тие закони не можеме да премине кон реформи и Министерството за локална самоуправа предлага едно решение, според кое до 31 декември треба да се усогласат сите закони, односно, како ќе оди усогласувањето на Законот за здравство или Законот за образование. Не се работи за усогласување. Законот за основно образование, Законот за средно образование, овој Парламент треба да ги измени од првиот до последниот член, бидејќи овде е изворот на финансирање, управни одбори, наставнички совети, сето тоа треба да се менува. Решението од Министерството за локална самоуправа ми е многу неприфатливо, во кое се

вели, во кое се вели доколу до 31 декември не се усогласат законите, тие престануваат со својата важност. Мислам дека тоа не е в ред. Тогаш ќе добиеме правна празнина, ќе имаме усогласување, ќе немаме усогласеност од различни причини, дали ќе имаме предвремени избори, дали Парламентот ќе се блокира. Не можеме да одиме со таква одредба.

Затоа, предлагам еден амандман кој до 31 декември дава рок, доколку не се усогласат, Парламентот да продолжи да ги усогласува. Инаку, пак е изрична одредба, јас така ја толкувам, дека до 31 декември доколку не се усогласат, ќе престанат да важат тие закони, при што не можеме да сториме не функционирање на органите за тој рок. Треба многу работа, многу ангажирање од Владата и други, бидејќи според мене тука е една од најголемите реформи, дури поважна од сите закони што ги донесуваме, бидејќи треба да разграничиме многу точно и јасно. Тоа мора да се направи во тие закони по тој основ. Иако ги набројуваме надлежностите, мораме да го утврдиме државниот интерес и локалниот интерес и да направиме поделба за се она што го зборував.

На крајот, врз основа на овие забелешки што ги дадов, би сакал да кажам, што е и логично, дали овој закон треба да се поддржи и е добар закон. Сметам дека овој закон со одредени измени и дополнувања по овој временски период што го имаме, што е многу краток, во кој не работеле ни комисиите, во кој сеуште се усогласуваат и министерствата, треба да понудиме едни преодни решенија, кои ги дава за натамошно градење и треба да се донесе. Во таа смисла, треба да се донесе законот, да се донесе во интерес на граѓаните, а исто така мора да направиме одредени измени и дополнувања или да ги анулираме, да ги оневозможиме можностите кои ги дава овој закон и колегите од другите заедници во делот на случувањето да покажат една позитивна енергија. Ги молам да покажат позитивна енергија во надградувањето на овој закон. Инаку, доколку нема позитивна енергија, доколку се случува ова што се случува, до сега политичките партии, особено на албанците се однесуваат со еден однос со кој се однесуваа во овој период и понатаму со она што се случува на терен, по мое мислење претстои голема опасност и сметам ако не се гледа и не се чита законот како што треба да се чита, дава можност и за кантонизација и за регионализација и за многу поголемо влошување на односите во Република Македонија во делот на живеење на граѓаните, бидејќи пак ќе повторам, ние правиме локална самоуправа не во едно имагинарно општество, не на Месечина, правиме во познати услови во кои не би сакал да повторувам што се случуваше и што се случува.

Затоа, апелирам и до министерот за локална самоуправа, кој кажа дека ова е прв закон, понатаму влегуваме во целосна реформа, да изградиме реформа во која граѓаните наједноставно ќе имаат подобро здравство и просвета, но не да плаќаат. Ние го немаме есапот во овој закон. Не да плаќаат, сакам да укажам дека во Република Македонија не може да се зголемат даноците кои се воведени во никој случај. Тоа нема да го дозволи ни овој Парламент врз основа на целокупната економска состојба, Македонија и Владата треба да понудат една програма за сузбивање на сиромаштијата, а не со овој закон да се воведуваат нови даноци.

СТОЈАН АНДОВ:

Процедурално има збор господинот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Навистина процедурално сакам да се обратам до министерот. Ние сега расправаме за предлог закон кој е доставен до Собранието на 30 ноември оваа година и со оглед на тоа што најавивте во јавноста, денес ќе се оди на продолжено работење за да бидеме консеквентни.

Вчера, во живо го слушнав министерот за локална самоуправа како дава изјава во врска со преформулирање на некои битни одредби од законот, за кои денес треба да водиме расправа. Би сакал, пред да продолжиме со расправа, министерот за локална самоуправа, официјално да ни соопшти на нас пратениците дали има измени во текстот, после неговата изјава вчера што е дадена, или сеуште ќе работиме со стариот текст. Имено, измените што тој ги најави ако се материјализирани, мораме да ги добиеме како амандмани. Сега би било непријатно да расправаме за надлежностите на општините и после четири часа од Владата да ги добиеме измените. Затоа, најдобро би било да соопшти, за да знаеме како да се ориентираме во расправата и во поднесувањето на амандманите, кои се тие измени кои тој вчера ги најави и да ни ги достави.

СТОЈАНАНДОВ:

Има збор министерот за локална самоуправа господинот Фаик Арслани.

ФАИК АРСЛАНИ:

Умесна е констатацијата на господинот пратеник и должам да го информирам Парламентот дека во текот на вчерашниот ден на седницата на комисиите на Владата успеавме да постигнеме заедничка согласност околу две отворени прашања кои беа во однос на образованието и едно прашање, сегментарно би рекол, во смисла на подобрување на текстот во ресорот на Министерството за труд и социјална политика. Овие два амандмани ќе бидат составен дел на предлог законот како амандмани на Владата,

кои во текот на денешниот ден треба да бидат поделени на пратениците, за да се запознаат со содржината на овие два амандмани, а за жал не успеавме да постигнеме согласност околу прашањето што остана со Министерството за здравство, така што во однос на ова прашање оди предлог законот од предлагачот.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Љубисав Иванов - Синго.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ-СИНГО:

Пред да почнувам да зборувам за законот, сакам да кажам дека после повеќе од три децении откако сум во парламенти во разни собори, чувствувам 3, 4 или 5 месеци дека овој Парламент работи под силен надворешен притисок. Како пратеник се чувствувам навреден кога некој од надвор ќе постави услови како да работи Парламентот, што да донесе Парламентот и како да се однесува Парламентот. Веројатно тој притисок и вие го почувствувавте, бевте честопати напаѓани, меѓутоа, ако се продолжи со ваквата практика, разни надворешни фактори да го уценуваат Парламентот, да го условуваат Парламентот, а ако сакате и на некој начин да го изигруваат она што го ветиле, тогаш Парламентот ја губи својата смисла.

Сведоци сте дека денес мораме да донесеме еден закон по итна постапка, такаречи за 24 часа, но во спротивно нема донаторска конференција, нема економска помош. Јас се погрижив да собирам податоци за овие десет години колку пари ни беа ветени од блокадата со Грција, санкциите спрема Југославија, војната со Југославија, користењето на нашата територија, бегалците во Македонија, еве сега во врска со настаните тука во Македонија, досега дојдов до една бројка од една милијарда долари. Значи, од ветувањата има многу малку остварувања, а веројатно и овие ветувања за некои 200 милиони од донаторската конференција ќе се сведат можеби на 20% и на крајот ќе останеме со прстот во устата. Бидејќи сепак се работи за една суверена и независна држава, ние мораме да видиме колкав е тој наш суверенитет и независност, дали го имаме тој суверенитет што го имаат околните земји, или ние веќе сме претворени во нејќ протекторат, како што е Босна, Косово и тн., што уште официјално само не е прогласено. Донесувањето на ваков закон никој не го условува. Нема човек во Парламентот кој не е за тоа да се донесе закон за локална самоуправа во една процедура каква што доликува на еден Парламент, и како што доликува на пратениците во тој Парламент. Ние всушност имаме и обврска, на тоа не обврзува и Уставот од 1991 година, така што многу ми пречи кога во секоја работа се вметнува некој Рамковен договор спрема кој ама баш јас немам никакви обврски. Според тоа, обврската доаѓа од Уставот од 1991 година. Ние имаме еден закон за локална самоуправа од

1995 година. Можеби ќе беше подобро на тој закон да му извршевме дополнување, но не пречи и нов закон да се донесе. Меѓутоа, да се донесе во една разумна процедура, од прилика како што се направи со донесувањето на промените во Уставот, да се вклучат пошироко граѓаните во Македонија преку своите институции и да не се направат крупни грешки по овој закон, бидејќи се донесува со 2/3. Утре, доколку ќе сакаме да ги исправиме тие грешки, а како што е законот недоречен, внатре се кријат многу замки, покрај тоа што ќе ни требаат 2/3, ќе треба да гласаат од половината повеќе пратеници, кои припаѓаат на националностите. Според тоа, може да уследат крупни проблеми, а таквите крупни проблеми да не можеме да ги разрешиме, затоа што сме донесле набрзина еден закон кој ќе ни изроди едни такви неповолности. Според тоа, мислам и предлагам, и покрај тоа што не се прифати, овој закон да доживее една поширока расправа. Тоа е едниот аспект.

Вториот аспект е: еден закон се донесува и неговата вредност се определува и нивото на самиот закон е условен од нивото на развојот на економско-политичките состојби во едно општество. Веројатно, ваков закон со вакви елементи ретко ќе се сретне во неразвиените земји, особено кога се вметнати вакви консензуални елементи. Меѓутоа, нивото на демократичност, нивото на правата, нивото на неговата функционалност е условено од политичкиот и економскиот развој на една земја. Практично, овој закон ако сакате да заживее во државата, тогаш државата треба да има еден стабилен, еден висок економски развој и да има политичко-безбедносни поволни услови во државата. И во едниот и во другиот случај тоа не е исполнето. Според тоа, ние донесуваме закон со кој треба во општините да се развива локалната управа и самоуправа, а тие општини се доведени во тотален економски крах. Има општини во кои воопшто нема стопанство, воопшто не живее стопанството. Имате општини во кои јавната потрошувачка е сосема мала. Се поставува прашање, бидејќи овој закон не го следи законот за финансирање на локалната самоуправа, како ќе се финансира социјалата, а социјалата е најизразена во тие општини и тоа во внатрешноста, со огромен број невработени, со голем број на сиромаштија и беда, социјала која веќе одамна ги достигнала големите размери. Како во тие општини ќе се лекува тоа население, од каде ќе се обезбедуваат средства за здравствена заштита. Тоа мораме да биде решено во еден закон кој паралелно ќе се донесе овде. Тоа се однесува и на образованието и на основното и на средното. Тоа се однесува на целокупната функционалност на една таква општина.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ СИНГО: (продолжение)

Па, некој ќе рече немора да постојат такви општини. Но, такви може би се 80% или

90%, па според тоа дали во овој закон ние донесуваме за десетина општини во државата или го носиме за сите општини, кои по сите други параметри треба да постојат. Според тоа, во самиот закон има многу скриени и нејасни работи, од здружување на општините, од формирање на заеднички администрации, од многу работи внатре кои што можат да предизвикаат утре крупни проблеми во однос на уредувањето и опстанокот на државата.

Од тие причини мислам дека законот мора да помине низ еден голем филтер, не само во комисиите на Собранието, туку и во оние институции кои што расправаа во врска со промените на Уставот, а и ние како пратеници да можеме да развиеме расправа пред нашите бирачи, пред граѓаните кои што не избрале, барем оние кои што се бирани на мнозински начин, каде што граѓаните практично не гласале за некаква листа, туку гласале за личност. Јас тоа право не можам да го остварам, имајќи предвид колку е мал временскиот простор. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам. Господин Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине претседател, г-до претставници на Владата, почитувна колеги.

Чувствувам обврска и потреба да кажам неколку збора во врска со овој закон и амбиентот во кој што го носиме овој закон и нешто околу содржината на самиот закон.

Пред, би сакал вас, г-дине претседателе, на Собранието да ве замолам пред моите колеги пратеници, навистина, да поведете малку повеќе грижа, околу достоинството наше, на пратениците и ваше, се разбира како претседател на ова Собрание, но и на Собранието во целина. Не смееме да се доведеме во ситуација највисокиот законодавен дом во државата да биде предмет на инструментализација и манипулација во смисла, добивме во саботата покана за итна седница на Собранието, го добивме овој закон како материјал за таа седница, како точка на дневниот ред. Во понеделникот беше закажана седница, а ние како пратеници овде изгубивме два дена време. Не сакам да говорам колку е тоа во материјални средства, бидејќи тоа се пари сепак на граѓаните кои што ги трошиме без никаква концепција. Имено, Владата без да направи внатре, меѓусебе усогласување околу текстот на законот, ни го доставија неподготвен, а вие така ја свикавте неподготвена седницата и затоа еве дури во четврток, денес расправаме за самата тема која што требаше да биде итна на дневен ред во понеделникот, а не дадовме шанса да расправаат ниту комисиите. Се разбира, да не заштитите и од самата Влада, бидејќи навистина овие работи мораше ресорните министри на седница на Влада да ги усогласат. И, ова да биде така, што комисиите да ги претресат сите прашања и оние амандмани што беа и на оваа пленарна седница

само да расправаме по амандмани, ако веќе говориме за ефикасна работа на Собранието. Но, не е за потценување ни парите кои што се потрошени за овие неколку седници последни. Вчера слушнавме, имаме од официјални места во државата, од највисоки места дека имаме дупка во буџетот околу 180 милиони марки. Таа дупка, претпоставувам дека е направена и поради дупката во нашата колективна свест зошто така работиме. Само за две седници господине претседателе, вие што ги одложивте тие два дена се налутивте за предлогот на одлуката за распуштање на Собранието, ја чинат државата некаде од 50-до 60 илјади германски марки. Овие два дена уште што не сме во состојба како Собрание да расправаме, исто така не чинат околу 50 до 60 илјади марки. Значи, направивме ние со ...

СТОЈАН АНДОВ:

Тоа е деловничка интервенција.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ве молам, ова е во врска со законот.

СТОЈАН АНДОВ:

Или зедовте збор за друго?

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Не, ова е во врска со законот. Имајте трпение, ве молам.

СТОЈАН АНДОВ:

Не, не, морам да интервенирам, тоа е моја деловничка обврска, за да ви укажам дека не зборувате за темата што е предмет овде сега.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Еве ќе ви кажам зошто. Зборувам за темата.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам, ве молам, за тоа што ви дадов збор, општ претрес за законот. Уште еднаш Ви укажувам, во спротивно ќе ви го одземам зборот

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ве молам, бројте до десет кога водите со седницата.

СТОЈАН АНДОВ:

Не, не, навистина ви кажувам. Јас убаво знам, баравте збор не за деловничка интервенција, баравте збор по општиот претрес и продолжете за законот.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Еве продолжувам за законот.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам, за законот и концентрирајте се малку.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали јас или Вие. Ако треба напијте се вода, навистина смирете се.

СТОЈАН АНДОВ:

Јас ја водам седницата, а не вие. Ви дадов збор и продолжете, инаку, ќе ви го земам зборот.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Добро, вие се можете, тоа апсолутно не е спорно. Вчера беше соопштено дека Законот мора да се донесе денес, од официјални места, дури и од претставникот на ЕУ. Доколку, Македонија успее ноква да направи аранжман со меѓународниот монетарен фонд и Собранието го донесе законот до вечер, тоа значи дека ќе има донаторска конференција. Не е тоа во врска со Законот?

СТОЈАН АНДОВ:

Не.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

А, во врска со што е. Според тоа, ова Собрание е испружено пред обврската денес до крајот на денот да го донесе законот за локална самоуправа. Немаме ние многу шанса и апсолутно нема маневарски простор. Зошто е тоа така, заради тоа што до крајот на годината ќе се организира донаторска конференција од која тврдам дека Македонија до крајот на годината нема да добие ништо, бидејќи тоа е начинот на работа, тоа е методологијата на меѓународните финансиски институции. Тоа не е ништо ново за нас. А ние мораме да го донесеме законот.

Затоа, сакам да ви речам дека за ваков закон, треба комплементарна свест од Владата, од пратениците и од сите одговорни луѓе, ова е системски закон кој што директно имплицира врз животот на луѓето во местото на живеењето. Ова е еден вид мал Устав. Според тоа, не можеме таков закон да носиме набрзина преку трупа или преку ноќ. Имаме ли ние маневарски простор сега да се договориме малку повеќе внимание да му посветиме на овој закон, со оглед на тоа што сме притиснати. Очигледно е дека немаме шанса. А, дека се работи за притисок некои колеги пратеници тоа го говорееа. Меѓутоа, тоа не е вината само кај меѓународната заедница, која што врши притисок, туку и наша, бидејќи ние си преземавме дел од Рамковниот договор имплементиран во Уставот, во промените на Уставот и се разбира во Законот за локална самоуправа и некои други закони. Според тоа, гледате дека тука тие имаат клаузална врска, меѓутоа, на штета на РМ. Ние не знаеме да си го штитиме угледот и на Собранието, но, угледот и на државата и затоа се доведуваме во ситуација меѓународната заедница да поставува услови, кои што ние многу порано сме ги презеле на себе со наши потписи, ама не сме се погрижиле тоа да го напраивме. Мислам дека законот, во секој случај, треба да се поздрави. Содржината, најголемиот дел од законот, ги содржи сите современи решенија, кои што ги имаат локалната управа во многу поразвиените земји. Законот, навистина, кореспондира со многу достигнувања од Европската повелба за локална самоуправа и тоа

е во ред. Овдека морам да кажам дека најголемата дилема што се создава, а која што ние не можеме преку ноќ да ја совладаме или на една расправа на седница на Собранието и без темелна расправа на комисиите или подобро речено на матичните комисији, ќе создава тешкотии во негова примена. Заради тоа што, ќе треба многу работи да се променат. Во случајов, министерот за локална самоуправа посочи некаде околу 80-тина прописи што треба а се изменат. Па, за да се имплементира во пракса, за да може да живее овој закон. Тоа налага потреба крајно севесно и одговорно да го погледнеме законот. Од тој аспект гледано, мислам дека сме хендикепирани, не сме во состојба во една смирена атмосфера многу поаналитички да ги согледаме импликациите штетни што може да ги има овој закон, а ако не, до крај кореспондира со уставните измени, што ги направивме неодамна и се разбира, доколку не бидат навреме донесени оние закони кои што овдека се посочени во предните и завршните одредби.

Станува збор, пред се, околу две димензии.

Прво, околу позицијата на општината во нашиот Устав, која овде многу детално се разработува со Законот за локална самоуправа. Рече и г-динот Гештаковски, основната критика беше досега на општината, ако сакате земете го Уставот од 1974 година, на некогашната заедничка држава Југославија, ќе видите дека овие основи на овој закон почиваат на Уставот тогашен на Југославија од 1974 година, кој што беа после жестоко критикувани, пред се, од оваа актуелна Влада. Значи, тешко било минато, апсолутно ништо невредело, а ние сега се враќаме за некои вредности што се потврдени на меѓународен план. И тоа не е лошо. Но, сакам да кажам ако се тргнува од позицијата дека општината ќе прерасне во мала држава, треба да се предвидат и соодветни механизми на контрола и инструменти од страна на државата, тоа да не стане. И, овие опасности за кои што говореа и некои колеги пратеници преку медиумите, едноставно да се елиминираат. Мислам дека ние немаме или барем јас не можам да согледам, такви инструменти во овој закон за ефикасна контрола, за елиминирање на злоупотребата на општините во вршењето на нивната неограничена власт. Тие, практично, се држава во мало. И, ако државата, навистина, преку законите што ни претстојат, не обезбеди такви инструменти, ќе биде многу тешко. Едноставно, ќе имаме односно ќе се соочиме со опасноста, за која што говореа луѓето овде околу регионализација, макар што регионализацијата, по мое длабоко убедување, е судбина и иднина на Македонија. Меѓутоа, регионализација, во една Балканска регионализација, во Европа со регион. Не, ова наша регионализација, за која што сите пратеници говореа за опасноста.

Второто прашање за кое што сакам да зборувам е околу обезбедувањето на минимум, би

рекол, стандарди, што се смета тоа за општествено корисно. Еве, ќе тргнам од член 16. Во член 16, меѓудругото се вели:

"Општините се основаат за подрачја на која постојат услови за материјален и општествен развој". Државата мора некаде да каже со некој пропис кој е тоа основен минимум стандард што треба да го исполнува некое населено место, па да се формира општина. Затоа што, стандардите, секако, се различни во различните места, на живеење во државата.

Понатаму во член 17 се говори Исто така, подрачјето треба да има изградено инфраструктурни објекти и објекти од општествен стандард". Кое ниво на инфраструктурни објекти. Имате некаде во општините, академски пат, некаде асвалтиран пат, кој е тој стандард што треба да го гарантира државата, за да се даде можност за да се формира општина за тоа подрачје. Истата состојба е и во сверата на основното образование. Основното образование, како што е познато, е загарантирано со Уставот. Значи, тоа е обврска на државата. Државата мора да каже кој е тој минимум на стандард што треба да го исполнува секое основно училиште за еден нормален воспитно образовен процес. Ќе се согласите, не е исто, да речеме, еве Шипковица, бидејќи е актуелна, стандардот на училиштето и опремата итн., сите помагала, со оние што се во општина Центар, да речеме, или општина Карпош, а и едните и другите се граѓани на РМ. Бидејќи Уставот гарантира основно образование, државата мора да го обезбеди тој минимум стандард што треба да го исполнуваат и во Шипковица и во општина Центар, Карпош, основните училишта за да можат да го обавуваат тој воспитно образовен процес.

Или, во здравството, луѓето и од Дебар и од Крива Паланка заслужуваат исто ниво на примарна здравствена заштита. Тоа не можат да го обезбедат општините со различна економска способност и различни ресурси и вкупен потенцијал. Значи, тоа пак мора државата да го обезбеди. Заради тоа, претпоставувам имаше најмногу дилеми и кај колегите пратеници, кои деновиве ги артикулираа своите погледи дека сепак треба многу внимание да се посвети на тоа околу рамноправноста на граѓаните на РМ, независно на кој дел од државата живеат. Тие или за прашања за кои што говореше колегата Гештаковски, кој доста ги елаборираше, особено импликациите во врска со донесување на законите, заслужуваат полно наше внимание. А, јас, навистина сум убеден ако не отвориме овде дебата околу овие дилеми, ќе донесеме закон од кој утре нема да бидеме задоволни или нема да проектираат стабилни односи во општините и ќе дојде до потреба за нивно брзо менување. Не сум сигурен дека тоа мораме да го направиме, заради до крајот на денешниот ден, затоа што сме притиснати од меѓународната заедница, ако не мораме да сметаме дека донаторската конференција нема да биде одржана. Сето тоа

говори за еден крупен амбиент кој што ние наметнат од надвор, но, пред се, поради нашата неспособност на функционирањето на институциите во државата.

Да завршам, со овие неколку амандмани кои што ги имаа и пратнеичката група на СДСМ и поедини пратеници меѓутоа и од другите пратнеички групи, особено околу овие прашања за кои што говорев, законот заслужува поддршка. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Сакам да напоменам нешто за понатамошната расправа.

Прашањето околу итноста на седницата е деловнички решено. Со гласање овде во Собранието. Натомошното навраќање на прашањето на итноста е или луѓето не разбираат што пишува во деловникот или нарочно сакаат да искомплицираат состојби овде. Тоа е прво,

Второ, што се однесува, морам и за тоа да појаснам, до онаа седница во врска со предлогот за распуштање на парламентот, вие тоа убаво го знаете оти тоа е обврска на парламентот да го разгледа тоа прашање и тоа најмалку 60 дена пред 27 јануари. Бидејќи, се уште сум претседател на Парламентот, јас сум тој кој е должен да распише избори 60 дена пред 27 јануари, затоа и предложив таква одлука. Но, кога видов дека навистина не сакате таква одлука, ја повлекох, бидејќи ветивте дека вие ќе дадете, ама еве не сте дале. Тоа е работата. Затоа, работата е таа што едноставно негледам таква врска и на таа одлука и таа седница со денешната седница и со ова сега што го работиме.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали имам право на реплика.

СТОЈАН АНДОВ:

Ова не е реплика, јас само појаснив. Немате право на реплика. Можете само да имате деловничко право, приговор да го дадам на изјаснување на пратнеиците. Инаку, немате право на реплика за тоа. Јас тоа го појаснив, не сме двајца претседатели па вие да ми појаснувате мене. Тоа не може така. Јас само појаснувам.

Збор има Исмет Рамадани.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Господине претседателе, почитувани колеги, јас би сакал да го дадам мојот придонес во однос на Законот за локална самоуправа кој е пред нас, од еден може би друг аспект и политички и од аспект на тоа каков треба да биде нашиот приод кон овој закон односно донесување на еден ваков закон. Точно е тоа дека пишува законот да се донесе по инта постапка, меѓутоа, јасно е на сите, барем и на нас пратениците дека од поодамна имаме еден општ консензус дека треба да имаме децентрализирана власт, а тоа значи дека треба да се доенсе закон за локална самоуправа, каде што многу од тие инженерции, компетенции од централната власт, треба да преминат во тоа што значи локална самоуправа.

ИСМЕТ РАМАДАНИ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Ако веќе имаме за ова општ консензус, тогаш исто така треба да потсетам, почитувани колеги дека работите околу тоа кога и како треба да се донесе закон за локална самоуправа започнаа поодамна и тоа уште тогаш кога идејата веќе кружи, односно стоеше како таква. Кај нас се обавени многу разговори, стручни и политички со Советот на Европа, со експерти на Советот на Европа, со наши предлози од тука и од примерите и праксата што се земени од картата на Европа за локална самоуправа. Ако веќе имаме еден редослед на активности од време, дека треба да се донесе ваков закон, тогаш мислам дека обврските што доаѓаат а можеби се интензивираат во овој случај кога ние треба да донесеме закон за локална самоуправа, т.е. децентрализација на централната власт, не обврзува и Рамковниот договор.

Кога сите овие работи ги имаме предвид, тогаш донесувањето на овој закон е итна постапка, можеби како процедура во Собранието на Република Македонија, но не е никаква итна постапка во тоа што значи размислување, работење, вклучување на експерти, политичари и тн. во однос на тоа што значи закон за локална самоуправа.

Исто така, кога реков дека треба да придонесеме малку кон тоа што значи приод кон самиот закон или кон самиот текст на овој закон, мораме да признаеме дека денеска треба да резонираме политички стручно, интелектуално за идно време. Донесување на закон што ќе биде применет, дури и амбициозно е кажано од министерот, веќе дека треба да профункционира некаде кон крајот на 2002 година.

Што тоа значи? Тоа значи дека овој закон добива зачин дури тогаш, како системски се разбира, кога ќе се донесат и други придружни закони како што е законот за финансирање, законот за Град Скопје, законот за територијална поделба и плус, како што наведе министерот за локална самоуправа околу 70, можеби и повеќе закони што треба да претрпат измени и дополнувања за да се прилагодат кон овој системски закон. А, според мене, веројатно има и многу истомисленици дека навистина е еден од поважните закони што треба да се донесат, односно што ги регулира многуте односи во државата.

Мислам дека и понатаму треба да се залагаме, ние како пратеници, почитувајќи тоа што е стручниот и тоа што се ефекти од интегративните процеси за кои што се определи кон тоа што значи Европска Унија и кон тоа што значи дека сме веќе во предворјето на Европската Унија со Спогодбата за стабилизација и асоцијација.

Ако е така, тогаш не можеме ние да гледаме во овој текст и да правиме наши констатации и анализи без да ги почитуваме сите овие ефекти што доаѓаат од, да речеме разни стручњаци, стручни совети и тн. и од Европската

Унија, односно Советот на Европа. Мораме исто така да имаме еден наш консензус, тука како пратеници, дека не можеме и не смеаме да задираме во тоа што значи концепт на законот. Затоа што ние имавме некои, веќе е многу јасно, односно самата седница се одлогвечува, не започна како што требаше да започне пред два дена. Вчера имавме консултации што се водеа во Владата на Република Македонија, затоа што од јавните настапи, од разните изјави како веќе да постоеше односно постои една резерва во одредени случаи односно во одредени решенија на законот каде што требаше да се работи малку повеќе, дури и со помош на меѓународниот фактор за да се постигне еден договор т.е. консензус за некои прашања за кои што еве, имаме различни мислења, односно различно размислуваме. Како пример тоа ќе го илустрираме со членот 22, каде што имаме една листа на надлежности на локалната самоуправа. Проблемот е во тоа што во членот 22 проблематични се точката 8 и точката 9, односно беа, каде што се регулира примарното здравство и образованието, основното и средното образование.

Од тие разговори што се обавени, се разбира дека нашите информации веќе кажуваат, а веројатно и со амандманот од Владата, дека е постигнат договор во врска со тоа како треба да се регулира, се разбира со сите ингеренции, со сите компетенции на општината во основното и средното образование, договорот односно разговорите што се обавени во врска со членот 22 точка 8 во врска со примарното здравство. Таму веќе е разговарано и апсолвирано до некаде и прашањето околу примарното здравство. Последните пораки, односно последните сугестии до нас како пратеници се, дека треба да опстојува односно да стои текстот како што е предложен во Предлогот на закон за локална самоуправа. Мислам дека сите други интервенции што навистина може да го подобрат текстот, дури има амандмани што ќе бидат и технички, ќе го регулираат текстот, тогаш мислам дека и министерот, па и ние самите ќе можеме тука да придонесеме односно да прифатиме нешто што навистина води кон подобрување на законот.

Но, едно е сигурно дека треба да им се овозможи на граѓаните, без разлика на нивната национална припадност, затоа што ова е еден од тие закони важен за сите граѓани, било да се во Делчево или во Житоше или во некое друго место живеат, тие заслужуваат еднаш обврските кон локалната власт да ги извршуваат, а воедно сите добра што доаѓаат, односно им се сервираат од локалната власт тие да живеат со тие добра, а се разбира дека тука веќе се наброени и обврските што тие ќе ги имаат како граѓани со нивната власт.

На крајот, ако ништо не правиме, мислам дека во овој случај денеска треба да овозможиме едно квалитетно право со овој закон на граѓаните за да можат едно вакво

квалитативно право да се искористи, се разбира како што реков, со сите придружни закони и акти за да може еднаш тој обичен наш граѓанин да се ослободи од тие стеги на централната власт, да се чувствува малку порастоварен во тој однос и да немаме поантаму, барем тоа е правило на демократијата, тресење на граѓанинот пред разни чиновници од централната власт.

Очекувам дека поддршката ќе ја имаме од сите пратеници и де-неска ќе направиме добра работа ако помине законот како што е предло-жен од Владата, т.е. од министерот за локална самоуправа. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Данило Глигороски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани претставници на Владата, коелги, денеска се наоѓаме пред една дилема или дебата дали да усовиме еден закон што навистина е еден од поважните закони во Република Македонија и заради таа важност треба да се изгласа со 2/3 мнозинство, или пак да го разгледуваме подолго време и евентуално повеќе да придонесеме и како пратеници, а исто така со тие разгледувања да придонесеме евентуално во проектирањето на политичката иднина што ќе и се случува на Македонија носле донесувањето на ваков закон. Јас ќе го искажам своето мислење и некои забелешки и ставови што ги имам изгра-дено по однос на овој закон. Поголем број на меѓународни дипломати овие пет-шест - 10 години низ разни светски настапи, па дури во пос-ледниве две-три години и јас бев сведок некаде во Советот на Европа и на други места многу често ја спомнуваа парадигмата за морковот и за стапот. Претежно ја концентрираа таа парадигма во ситуациите на бал-канот. Значи, таа парадигма ја применуваа и над Хрватска, можеби до пред некое време, со разни притисоци, кредити, стегања и тн., во Босна сеуште ја применуваат, ја применуваат во Југославија. Меѓутоа, таа парадигма за морковот и за стапот, исто така можеби во некоја најрудиментна форма ја применуваат над Македонија. Сега, деновиве, ние се наоѓаме пред исто таква една ситуација. Морковот е донаторската конференција. "Многу големи пари" ќе ни даде. Ќе го истакнам мојот став и на крај ќе се произнесеам генерално. позитивно за овој закон. Меѓутоа, мислам дека не треба воопшто да имаме никакви илузии за никакви пари. Еве, видете, каков напор напра-вивме со косовската криза. Имаше донаторска конференција. Не знам кол-ку ветивија тогаш, но дали 20% од тоа се рализира?! А сега, сега со оваа донаторска конференција, сега можеби нема ни 10% да се реализира или пак ќе ветат, ама чекајте, чекајте и тн. така што тој морков дури не е ни реален морков. Тој е виртуелен морков, илузија морков. А, стапот го чувствуваме. Стапот го чувствуваме и сношти и претсношти и секоја вечер пукаат, силуваат. Не се вратени бегалците и тн. Стапот го

почувствувавме и секој ден го чувствуваме во вид на куршуми, во вид на крајби, на иселувања. Значи, евентуално, ако некој има илузија, тука разни министри во Владата, пратеници, народот дека после донаторската конференција нешто многу ќе ни дале затоа што сме биле добри?! Европската Унија и САД ни пратија порака да го усвоиме. Тоа е морковот. После тоа, ќе ни го дадат ли тој морков? Нема шанси. Значи, тоа е мојот генерален став дека така е таа парадигма изградена како политика спрема балканските ситуации, нашите проблеми, но дека ние треба барем со една доза на реалност да ги погледнеме работите и да не мислиме дека нешто многу големо фајде ќе биде после 25 декември или до 25 декември. Сега, за некои работи и решенија што се во законот, нешто кажав пред некои медиуми кога ме прашаа за што размислувам за некои од членовите, за решенијата што се дадени таму.

Генерално, законот, навистина има дух на закони што се препорачуваат од Советот на Европа. Сум разгледал огромен број документи што се изгенерирани во Советот на Европа. Духот на законот е како закон што подлежи на принципите на Советот на Европа и како таков може само да биде подздравен од било кого. Навистина, претставува едно решение што се надевам дека во многу големи сфери би било некое олеснување за животот на граѓаните на локално подрачје. Меѓутоа, дали од брзање или незнам што, некои работи што се предвидени вреди да се продискутираат, да се размислува за нив и евентуално со амандмани да се променат. Јас би спомнал, чисто како една основна база на дискусија во овој дел, членот 11, каде што се дефинира финансирањето на општините. Навистина има разни ингеренции на каков начин прибавуваат средства и тн. Значи, од дотации, дури можат и да се задолжуваат во странство. Со тоа, дадено како можност, меѓутоа понатаму, во членовите 57, 58 и 59 има можности градоначалникот односно локалната самоуправа да вработува администрација што веднаш се стекнува со статусот државен администратор. Тука некои колеги спомнаа за механизмите на контрола. Сепак, треба да ги има над некои од ингеренциите што се даваат. Не контрола за да се укине таа ингеренција туку контрола да не отиде во погрешна насока работата. Ако ги спиме тие две или да погледнеме дали е можно да се случи една дупка во однос на овој закон, по однос на произведувањето или генерирањето на државната администрација, па дури и можност некој градоначалник да се задолжи во странство, да земе пари и со тие пари да вработи уште стотина администратори. Така, едно време додека трае кредитот супер ќе се живее, А после? Дали државата после ќе го враќа или што ќе прави? Странските банки што ќе прават? Ќе земаат имот од општината? Значи, механизмите, нели ние спроведуваме реформа на државната администрација, намалуваме луѓе, а овде на

имплицитен начин се отвора едно мало вратиче каде што може тој процес да оди неконтролирано.

Потоа имам забелешка по однос на членот 22, посебно ставот 8. Поголем број на колеги тоа го спомнаа. Навистина, ова што го носиме е своевиден нов дух, нова работа што ќе се внесе во Република Македонија. Меѓутоа, имаме ли искуство што би било, како ќе се уредуваат односите во основното образование ако се задржат овие ингеренции? Немаме. Не само што немаме за основното, туку веднаш во законот даваме и средното образование да биде на локалната самоуправа. Значи не само едното, основното образование е најмасовно но и таму треба да се размисли, да се интервенира со некои од работите да има обезбедено некоја минимум унификација. Да не се случи да имаат различни плати тој кој живее во Струмица, професор кој предава во основно образование во Струмица и во Дебар.

ДАНИЛО ГЛИГОРОСКИ: (Продолжение)

И друга работа, еве за средното образование овде е предвидено дури и средното да се даде, што навистина јас сум против и ќе гласам евентуално за амандмани, односно против таквото изгласување на ваков закон. Имаме еве типичен пример медицински училишта, меѓутоа не во секој град. Сега ако се остави ингеренцијата над, еве имаме во Скопје, мислам дека имаше во Штип и Тетово, можеби и во Битола, незнам дали има, еве сега ако сака некој да речеме, сега државата води грижа за застапеност. Се секавате на проблемите и оваа година кога се пукаше во некои делови во Македонија па дури и од таму државата со своја грижа некои од децата ги запиша овде во Скопје во Медицинското училиште. Ама сега ако се даде ингеренцијата на средните училишта да бидат под ингеренција на општините, ќе се најде ли добра волја. Ние можеме вака од теоретска гледна точка да велиме, ќе има добра волја, градоначалникот на Тетово ќе му дозволи на градоначалникот на Кичево да запише деца. Ама тоа е така на добра волја. Не е ништо законски. А може да има и лоша волја така што предавањето на ингеренцијата на средните училишта во надлежност на локалната самоуправа навистина барем во оваа фаза да ги видиме, да заживее ова, понатаму нема проблем законот може и да се надоградува, се гласаат измени на закони и тн, нема сопирање на процесот на демократските придобивки. Евентуално би можел да зборувам нешто, меѓутоа не сум толку компетентен за здравствената заштита. Меѓутоа, навистина имам доверба во колеги, има голем број на лекари од сите пратенички групи во ова Собрание што се лекари и кои ја ставаат забелешката по однос на решенијата што се во здравствената заштита и тука би требало да се размисли како некои од работите да бидат сепак под надлежност, или контрола, или мониторинг, битно е да не избегаат од контрола, значи државата сепак да го има својот удел во контролирањето на таа работа.

Толку за овие работи. Доколку можам да го кажам генерално ќе го поддржам законот, меѓутоа доколку овие некои клучни работи кои што сметам дека навистина се исто така клучни, бидејќи со образованието ние произведуваме идни генерации и да не ни се случи децата во Струмица или децата во Тетово да учат дури и по различни програми. Министерството ќе дава предлози, ама нема инженерции и на крај тие таму едно учат, другите друго учат, искра за тотална дивергенција во државата. Значи доколку не се променат овие работи, јас не би можел да го дадам мојот позитивен глас за законот. Меѓутоа, генерално навистина мислам дека има и волја и да се променат овие работи, тогаш би гласал за.

ЉУПЧО АНУШЕВ:

Господине претседателе, колеги пратеници, немав намера да дискутирам по општата расправа по Законот за локалната самоуправа со оглед на тоа што претпоставувам дека овој закон ќе помине со оглед на уставните промени и припремата во Рамковниот договор. И толку повеќе ме зачуѓија вчера изјавите во весници и овде меѓу колегите кои што се сомневаат сега во Законот за локална самоуправа кој што пројавуваат сомнеж дека ќе има регионализација, дека нема да бидеме граѓанска држава, дека ќе биде бинационална, дека ќе се загрози интегритетот и тн. дека нема да имаме ништо од овие донаторските конференции, од истите колеги кои ме убедуваа во спротивното кога ги гласавме уставните промени. И сега наеднаш го створија Марс, еве регионализација. А со промените во Уставот тоа го овозможија. Јас сакам да ве потсетам што сум рекол, еве еден член од мали партии што би викаат, бидејќи ние мислиме дека големите партии бидејќи се бројни целиот мозок е во нив, а така ги пратат и новинарите, гледам и во весници веднаш се кажа регионализација. Јас ќе ве потсетам што сум рекол на 5 ноември. Со овие решенија во Уставот прогласување во преамбулата народи, а во нормативниот дел заедници на народите и членот во Рамковниот договор каде сме обврзани границите на општините да се одредат после пописот со меѓународни посматрачи ќе се случи следното. Пред пописот ќе се изврши силен притисок врз сите што потенцијално би се напишале албанци и ќе се определат границите на општините во кои повеќе од 20% говорат не македонски, односно албански. Со донесувањето на Законот за локална самоуправа нема да може да се спречи регионално поврзување на општините и така ќе се добие замислена административна граница на дел од народот што повеќе од 20% не зборува македонски. Дел од македонскиот народ ќе се сели без притисок, затоа што ако ние немаме стратегија да го задржиме македонското население, затоа што ако имавме уште од сега ќе забраневме продажба на станови и имоти на тој дел од земјата. Значи така спремни албанците ќе ја дочекаат разврската на Косово и според тоа ќе одлучат дали ќе прават стварна федерализација или отцепување. Притоа

не мислам на овој состав на пратници албанци, ќе дојдат други да го продолжат започнатото од пред сто години. Да ви кажам, јас не гласав за Уставот. Гласавте вие, и сега пројавувате желби овој закон да не се донесе. Мислам дека навистина за овие три години научив дека политиката е голема глума, но оваа овде е лоша глума. Уште еднаш ќе повторам не гласав за уставните промени, меѓутоа, како лојален граѓанин јас го почитувам Уставот кој што го донесоа 4 пратеници и сакам да ви кажам една работа. Ние регионализацијата или отцепувањето можеме да го спречиме само на еден начин. Да сватиме дека сега Македонија е уредена од две рамноправни заедници и така да се однесуваме, да се договараме како ќе живееме. Мене не ми е толку битно управувањето со образованието и кој колку плата ќе зема, тоа не е првасходно битно, побитно ми е со кои програми ќе учат децата. Побитно ми е дали македонските деца ќе се разбираат со албанските деца. Програмата во школството треба да претрпи измени. Македонските деца треба да учат грчки, албански, не само англиски. Веднаш сега треба потписниците на Рамковниот договор да направат анекс во кој што паралелно ќе се донесуваат програми како да ги зближиме младите луѓе. И ако има граници на општините, тие граници да бидат административни, луѓето, децата, младите да живеат заедно да имаат универзитет, да учат, да имаат школи. Знаеме, ние македонците имаме толку универзитети па што направивме со универзитетите? Направивме хипер продукција на дипломи и занимања а немаме работничка класа, дипломци ни шетаат по улици. И кај нив ќе биде така ако направат два, три универзитети. Битни се програмите по кои што ќе учат. Ако тоа не го направиме, ние сега со уставните промени што имаме? Ние ќе бидеме против, тие ќе бидат за и ќе се блокира законот. Знаете дека го изгласавте членот на консензуално гласање каде што 50% од албанците треба да гласаат. И што сега овде глумиме дека вака мислиме за локалната самоуправа, за Законот и тн. Или сме да остане државава заедничка на двете заедници па да правиме се што треба да правиме, да се договараме да се зближуваме, да се запознаваме, јазикот да го знаеме, тоа е основно и албанците македонскиот и македонците албанскиот, без тоа нема. Имаме искуство, јас сум учествувал во градбата на "Боро и Рамиз" центарот во Приштина. Ако овие што ќе го прават тој анекс не знаат како треба да се зближат две заедници, нека ме викнат јас ќе им кажам. Со овие прописи и закони што ги изгласуваме, нема заедништво. Ние сега можеме да се расправаме и да се караме тука и да не ги донесеме законите, да блокираме се.

КИРИЛ АНДОНОВСКИ:

Почитуван претседател, почитувани пратници, ја сваќам итноста за донесувањето на овој закон, но ние пред се мораме да имаме во предвид дека се работи за системски закон, закон кој регулира многу значајна материја а тоа е

правата, должностите и одговорностите и надлежностите на единиците на локалната самоуправа. И се што произлегува од тие права и надлежности. Заради брзината на донесувањето на овој закон може да се случи, мислам дека има доста недостатоци и непрецизности, кои не знам дали и ваква брзина и амандмански да се интервенира, можат да се подобрат тие, односно текстот да се допрецизира и дообјасни. Потоа мислам дека ако така се интервенира и ако не се прифатат тие амандмани, односно не се допрецизира, тогаш може да има несакани последици, а ние знаеме дека овој закон начинот на донесување и постапката на донесување на овој закон е многу сложен и комплициран, тешко дека ќе може да се изменат, односно исправат тие грешки.

Ќе укажам само на некои одредби кои сметам дека треба да се допрецизираат, појаснат правно технички оформат за да не би доаѓале во ситуација да не може да се преминува, односно да се блокираат одредени работи. Затоа што Законот што го донесуваме мора да биде во духот на нашите услови на живеење, нашата свест и култура. Ние не можеме да одиме со закон, или да пресликуваме закон од Западна Европа која гради локална самоуправа со векови, а ние за пет години, шест години, не знам колку е овој закон менуваме суштински измени, макар што можеби треба нешто и да се обидеме да измениме. Јас ќе почнам и по текстот каде сметам дека треба да се интервенира и да се подотера, односно правно технички измени. На пример веќе се доведува поимот урбана заедница. Во поимите населени места се подразбираа селата, а и сега се дадени населените места како населени места. Меѓутоа, веќе фигурира и поимот урбана заедница, а понапред во Законот постоеше населба, населено место и населба. Така што се разликува населбата, значи градска населба. И овде можеби треба малку да се интервенира. Бидејќи во понатамошниот текст тоа е во член 16 во понатамошниот текст зборува за урбани заедници.

Исто така, во членот 22 мислам дека е подобро да се наведат областите кои ќе бидат во надлежност на единиците на локалната самоуправа, меѓутоа со посебните закони од одредени области да се прецизираат кои надлежности се тие. Исто така, не знам сега не видов дали има амандман од Владата за основното образование. Мислам дека тоа не држи и веројатно и министерот тоа го изјави, ако разбрав баш најдобро дека не може тоа да биде предмет на решавање на единиците на локалната самоуправа. Исто така сметам дека не знам дали има амандман и примарната заштита не треба да се дозволи да биде предмет на регулирање, односно на одлучување во единиците на локалната самоуправа. Ова го велам од причини, бидејќи стандардите тогаш ќе бидат различни во различни општини. А ние имаме посебен орган на финансирање на здравствената заштита, тоа е Фондот кој што мислам дека ако биде на државно ниво тоа може подобро да се регулира. Понатаму

исто така во ставот 3 вели дека со Законот, зборувам за истиот член, со закон се утврдуваат работите од надлежност на општината кои таа задолжително ќе ги врши. Прашувам дали ваква формулација треба да постои, дали има некои со закон определени надлежности општината да ги врши ако сака, или ако не сака? Мислам дека тоа овде не држи и треба да се интервенира.

Во членот 36 зборувам за точката 13, ние предвидуваме нешто велиме дека го избира лицето кое раководи со подрачната единица на Министерството за внатрешни работи во општината во согласност со закон. Дали не е подобро ова прво да се донесе специјалниот закон, затоа што јас имам забелешки на овој без оглед каков е Рамковниот договор или не е. Доаѓаме во ситуација ако предлагач на одреден раководител на Министерството за внатрешни работи е министерот, а изборот на тој раководител го врши советот, тогаш разрешувањето кој ќе го врши. Сега доаѓаме во ситуација разрешувањето да го врши предлагачот, министерот. Веројатно така ќе биде. Се поставува прашањето дали е познато во правната практика еден орган да го именува, односно избира, а друг орган го разрешува, или личност, односно функционер. Мислам дека тоа не постои. Па затоа, а имајќи ја во предвид дејноста на работата на Министерството за внатрешни работи мислам дека не би требало да постои ваква формулација, туку таму ќе си постои субординација, надреденост и подреденост за да може ефикасно да се извршуваат функциите кои произлегуваат од ова.

Понатаму во точката 14 зборува дека, го разгледува и усвојува извештајот за јавната безбедност на подрачјето и тн. Се поставува прашањето ако не го усвои, што настанува бидејќи го избрал раководителот. Мислам дека тие работи треба да се избришат, или пак ако го избира Советот да го избира и тој да го разрешува и се заврши работата што мислам дека за Министерството за внатрешни работи тоа не смее да се случи.

Понатаму вели во ставот 2, доколку Советот не ги усвои извештаите од ставот 1 точките 8 и 10 на овој член, може да покрене постапка за извршување на контрола. Замислете сега, надлежен е советот да ги усвои, ги усвојува, или не ги усвојува извештаите за извршување на буџетот и годишната сметка и го усвојува извештајот за работа и годишната сметка на јавните служби. Па значи ако не ги усвоил, тогаш е должен да покрене постапка, бидејќи имало причина што не ги усвоил, а не да му се дава можност, не ги усвоил и одиме понатаму. Тогаш нема никаква цел зошто е ова.

Понатаму во членот 41 дадено е само за одредени области каде се ставени и мнозинството население сега морам да се изразувам со тие хибриди што ги донесовме со уставните измени и мнозинското население и малцинства да речеме други, односно припадници на некои заедници, за знамето, за грбот. Сега јас

го поставувам прашањето, а му го поставив и на господинот Фрчковски во Уставната комисијата како да се заштити во одлучувањето мнозинското население. Бидејќи ние видовме колку одредби во Уставот има за да се заштитат малцинствата, односно припадниците на заедниците кои што се помалку, односно 20% или незнам како таму гласи, веќе не можам тоа да го кажам, а ќе ги употребувам пак термините малцинство и така меѓународно прифатени, како да се заштити мнозинското население каде што се малцинство во средините. Тука мислам дека има поднесено амандман.

КИРИЛ АНДОНОВСКИ: (Продолжение)

Понатаму, во членот 44 став 1 дадено е "родители и деца", "брачен другар и деца". Мора тоа да се прецизира бидејќи не се ставени само родителите, брачниот другар и децата, додека ние имаме усталена терминологија во други закони ...

СТОЈАН АНДОВ:

Андоновски, фактички за текстот ќе расправаме, после кога ќе имаме амандмани и по амандманите. Сега општите рефлексии што ги имате.

КИРИЛ АНДОНОВСКИ:

Јас само објаснувам каде треба да се интервенира. Само објаснувам каде треба да се интервенира, а не давам амандман бидејќи тоа не сум го направил. Имаме ние точно прецизирани правни термини кои се во права односно во странична линија. Овде како што се дадени испаѓа дека родителот може да прави што сака, финансиски, затоа што не е овде потенцирано. Ако е потенцирано во права линија тогаш е во права неограничено, а во странична до втор степен.

Понатаму, дадено е дека ако биде вработен во општинската администрација, член на совет не може да биде вработен во општинската администрација. Не може ваква формулација да постои заради тоа што може да биде вработен, меѓутоа му престанува член на совет. Вака го елиминираш, како што Уставниот суд го укина член 5 од Законот за локални избори каде што не им даваме на некои да бидат кандидати за одборници и советници.

Истата формулација е и за членот 53.

Понатаму, во членот 58 зборува кои работи ги врши општинската администрација. Вели "управни работи". Управни работи е широк поим. Се поставува прашањето за општинската администрација, член 60 тие управни работи не можам да ги видам, само нормативно правните, стручните, меѓутоа управните во таа надлежност не можам да ги видам во тие области. Сега го поставувам прашањето ако врши управна надлежност дали со управна надлежност во втор степен, дали постои втор степен и кој одлучува по таа надлежност, или тука завршува и да нема право понатаму да издава некои решенија,

управни акти. Јас не знам бидејќи не можам да го видам овде што значи тоа. Треба да се наведат управните работи кои се во надлежностите и потоа да се види дали има некој друг орган надлежен за тоа.

Во членот 61 вели дека општините можат да организираат заедничка администрација. Мислам дека заедничка администрација може, но да се каже само во кои случаи - кога тоа се врши поефикасно и доколку е поекономично. Немојте ние да создаваме после покрај таа администрација и некоја заедничка администрација и да има наметнување на одредени локални давачки на граѓаните.

Во членот 63 веќе имаме нов орган - Совет на градоначалници. Јас не можам да сватам овој совет зошто е, дали за централизација на локално ниво се работи и мислам дека овие одредби од овој член треба да се избришат. Има некои непрецизности, но ќе се задржам само на покарактеристичните, иако некои наизглед се ситни, но многу се крупни. Потоа, има месна самоуправа. Никаде не е кажано, а ова од памтивек се продолжува со месната самоуправа. Никаде не е кажано од кои средства се финансира, затоа што ако постои законска норма дека постои таква управа треба да се најдат и средства за финансирање, а веќе е дадено дека градоначалниците можат да дадат на некои месни заедници, ама за тоа ќе им плати, што значи зависи од добрата волја на градоначалникот, инаку нема да функционира тој орган.

Исто така во член 91 треба да се интервенира со еден став дека македонскиот јазик е службен јазик итн. Посебно ме интересира, веројатно ќе ми објасни министерот и затоа поставувам прашање во член 101 дадено е дека до донесувањето на овој закон членовите на советот ќе примаат надоместок за присутност на седниците на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна плата на Републиката исплатена во последните три месеци ... ќе им се исплатуваат според прописите, без оглед колку ќе траат тие седници. Јас го поставувам прашањето дали министерот односно предлагачот имал податоци, споредени податоци досега колку чинела таа локална самоуправа, па да видиме колку ќе чини со новите реформирани единици на локалната самоуправа, бидејќи имам сознанија дека претседавачите на советот, сега претседателите примаат дури редовни плати со сите три надлежности, поголема плата имаше претседавачот од градоначалникот поради тоа што имаше лимитирано во Законот за платите на градоначалниците. Ако немате такви податоци тогаш треба да се обрне внимание бидејќи вака како што е формулирано и како што беше формулирано во сеуште важечкиот закон за локалната самоуправа, огромни

средства се трошеа во единиците на локалната самоуправа и по една точка на дневен ред ставаа за да има финансиски средства да добиваат и се случуваше да имаат поголеми плати од пратениците. Односно да немаат плати, туку да примаат поголеми финансиски средства.

На крај, членот 105 би сакал да се прецизира и да се поврзе со член 97 став 2.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господин Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Колеги пратеници кои се присутни и оние кои веројатно слушаат на друго место. За овој закон јас останувам при моето излагање за причините поради кои не сакав така едноставно да се донесат уставните промени во уводниот дел за предлогот за измени на Уставот поднесен од претседателот на државата. Зошто го велам ова?

Ние донесовме едни промени, т.н. уставни амандмани во согласност со Рамковниот договор па се изродија илјада илјада приговори, арно било, лошо било и не знам што уште не. Меѓутоа, тоа да го оставиме на страна кога овој договор го прифативме како основа за разговор и однос на државата да ги видиме сега обврските на државата од истиот, со овој закон ќе треба да го прифатиме и да го докомплетираме тој Договор. Законот навистина дојде многу брзо, најверојатно малку обработен и од самиот предлагач бидејќи има некои прашања кои не се ниту разјаснети, или веројатно чувствително од припадност кој каде е се давани поодделни овластувања. Заради тоа ќе се задржам само на дел од тие односи, а тоа се четири точки за кои сакам да говорам. Тие се:

- листата на овластување на општината или на локалната заедница,
- приходи и финансирање на општините,
- преодните одредби и контрола и надзор и
- двостепеност во локалната самоуправа.

Господа пратеници, сакам да направам една дегресија и да ги заменам темите како ги пријавив и наместо првата точка листа на овластување да биде прва точка приходи и финансирање на општините, член 11 каде кажува кои се изворите и меѓу другото вели "локални даноци". Другите ги набројува, да заклучи и остане утврден текст "утврдени со закон". Не се поставува прашања од моја страна што е данок, меѓутоа дали овој данок е паралелен данок со државниот данок, затоа што има посебно локални даноци и дали со изгласување на овој закон веднаш на постојните одредби кои ги имам според постојниот закон за даноци ќе зафатиме нови даноци кои ќе треба да ги наложиме на граѓаните односно на месното население кое

живее на одредена територија односно општина. Ако е локалните даноци да влегуваат во стапката со која се зафаќа основниот данок на државно ниво и од таму да бара процент тогаш ќе разберам дека немаме нови намети, а ако дојде покрај тие даноци да се надоместат и овие тогаш ќе имаме навистина големо зафаќање. Затоа ќе барам мислење од надлежниот министер како изработувач и предлагач на овој закон што се подразбира под терминот "локален данок".

Против сум овој данок да се воведува и од друга причина.

Референдумот останува како основно правило во остварување на правата на граѓаните. Едно од тие прашања е и доприносите за извршување на одредени задачи во општината. Дали самопридонесите ќе бидат одвоени и ќе можат да се пропишуваат кога се пропишува данок иако овде не е како основ на извори споменат. За ова поставувам прашање затоа што немам одговор и не можам да давам заклучоци.

Вториот дел - листа на овластување, повеќе колеги говореа, тоа е член 22 во делот на точките 8 и 9 што мене ме засегаат како човек кој држи до уставните одредби и дали основното образование што е државна обврска ќе може да ја преземе некој друг пак на сметка на државата. Значи, за едно право да имаме двајца да се користат, и државата и општината односно секогаш државата а за две одлуки. Зошто го поставувам ова? Во уставната одредба, член 44 го зема како гаранција основното образование и тоа е на товар на државата и таа гарантира за тоа образование. Свесен сум дека имаме и една друга одредба, во државата може да се формираат училишта до сите степени како приватни, меѓутоа не станува збор за задолжување на буџетот по било кој основ да се користи. Тие кои ќе сакаат да прават приватни училишта не можат да бараат даноци или да бараат поддршка од државата по основ на оптоварување од буџетот. Може да бараат дотација, меѓутоа тоа не е обврска. Ако вака се воведат, општините да прават и средни и основни образованија тогаш доаѓа државата повторно да се оптоварува и покрај тоа што првиот пат државта може тие училишта да ги формира да може и друг формирач, ама да зима пари од државата. Кога го носевме Уставот 1991 година ние правевме апсолутна дистинкција дека приватните училишта ќе бидат финансирани и од оснивачот, меѓутоа да не зафаќаат од средствата на државата односно заедницата. Овде сега добиваме еден нов квалитет на зафаќање на средства од државата. Сметам дека ова е надвор од уставните овластувања и дека ваква одредба не може овде да мине.

Вториот дел е на точка 9, примарна здравствена заштита и основната заштита на граѓаните. Јас разбираам можност

граѓанинот да избира свој лекар, разбираам локалната заедница да води грижа за здравствената состојба на населението без разлика колку е и каде е, меѓутоа да се прават различни постојните поранешни решенија на СИЗ-овите, секој да има прв СИЗ, втор СИЗ, ние едвај успеавме да направиме еден фонд кој ќе има снага, кој ќе може да делува, да ги штити сите граѓани без разлика каде се, да ги штити подеднакво сега ние треба да го разградиме тој систем и да дадеме локално овластување. Сметам дека ова ќе биде штетно за самото население. Реков некои интереси кои се гледаат сами по себе тоа е нивно право, јас ова вака го сваќам и го образложувам зошто е. Значи, со вакво разбивање на средствата се оди кон нееднаква грижа за здравјето на населението во Република Македонија. Тука доаѓа и социјалата.

Господа, имаме непобитен факт дека сега се јавуваат луѓе со големи возила БМВ, мерцедес, со телефони на кук да зема социјална помош. Ако ова се пренесе на општините, да можат тоа да го прават верувајте ми дека ќе дојде време тие социјални помоши да се примаат преку полномошници. Ќе му биде толку непријатно, недостоинствено за неговото големо достоинство, а прима социјална помош да оди да зима социјална помош. Ќе оди ќе плати полномошник на кој ќе му дава дел од тие пари. Ве молам кога се работи за социјалата, државата во член 1 од Уставот не пишува дека општините се социјални организации, туку Република Македонија е социјална држава да води сметка за еднаквост на целата територија. Затоа сметам дека тоа пренесување ќе биде штетно за граѓаните.

Преодните одредби се дава можност на крајот на оваа година или наредната година ако не се донесат одредени закони постојните да престанат.

Господа, во светот постојат два система, тн. континентален и англосаксонски правен систем. Ние до овој момент му припаѓаме на континенталниот систем и од него ќе влечеме и корени и права и обврски и ќе го држиме тој модел, а тој модел говори дека мора да има пропис. Вели подобро да има лош пропис отколку ниеден пропис. Англосаксонците имаат друго. Немаат пропис, го имаат обичајното право, ама сепак е право. На него му треба традиција и тие утврдиле една традиција, англосаксонска традиција со која односите во општеството се регулирани со обичаи и тие претставуваат светиња и се почитуваат. Ние сега треба да бараме мешан систем. Да имаме континентален систем, кој е предвиден во Уставот и да бараме обичајно право односно англосаксонски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ: (Продолжение)

Затоа барам овие прописи да останат да важат до донесување на другите,

затоа ќе имаме правна сигурност, ќе имаме регулатива.

По однос на надзорот, по однос на двостепеност или едностепеност. Видете, одлуките што ги носи општината, секогаш ќе содржат и казнени одредби. Казнените одредби треба да ги извршува централната власт. Тоа е судската власт. Сите казни одат преку судската власт. Сега дали ќе можеме да дадеме, доколку сме успеале да се децентрализираме или ќе се модираме основните казни што ќе се пропишуваат во одлуките на општините да ги спроведува судската власт. Што ќе биде, кој ќе биде второстепениот орган? Дали законот за општа управна постапка ќе се однесува и за оваа процедура. Дали таму ќе се добие судска заштита, што е генерално право на граѓанинот. Што ќе биде со вон управните предмети? Ние немаме решение. Веројатно по онаа народната - да направиме нешто, но до неа има друга и со тоа ќе завршам - брза кучка слепи кутриња. Дали тоа сакаме да го направиме? Предлагачот нека ги прифати овие забелешки, нека ги усогласи, нека ни даде одговор и да направиме еден закон спрема обврските кои ги имаме и спрема себе и спрема тој Договор. Меѓутоа, не по секоја цена - договор. Дали ќе треба веднаш да работиме на промени на овој закон? Видете што е господата. Веднаш влегуваме во друга замка. Ако овој закон сега го направиме така, тогаш одредени пратеници кои имаат надмоќност над другите до одреден број ако се затечат погодени со овие овластувања што ги имаат нема да го гласаат и нема промена. Тоа е првиот дел.

Вториот дел, доаѓаат дополнителни закони. Дали господата предлагачи дополнителните закони Нема да пречат во исполнувањето на овој закон? Јас тврдам да, Ако овој закон не го следат другите закони, таму говорите за море промени на закони кои треба да се донесат, да се усогласат, тогаш овој закон е биде хартија на вредност и дали сега за ветени пари ќе треба да правиме памфлети? Јас говорам дека овој закон по Рамковниот договор што го гласавме, ќе ги гласаме промените на Уставот, не врзува истите луѓе да го направиме пак, но не под услов ќе ви дадеме пари, а парите ги нема, а дали можеме да се пишманаме? Тие ќе кажат вашите власти го направија тоа, а не нашите ветувања. Само е ве потсетам на една работа. Тони Блер во 1999 година тука во Македонија во овој хол вети 40 милиони фунти стерлинзи како негова донација односно донација на Англија за трошоците околу Косовската криза. Но, заборави. Сега немојте донаторската конференција да ни се случи ала Милошевиќ. Дајте го Милошевиќ овде ќе ви дадеме пари. Милошевиќ отиде таму, но парите ги нема. Не сакам тоа да го критикувам, но сакам да ви ставам до знаење мислам на заедницата дека нема повеќе само ветување. Договорот го исполнуваат странките и бараат причини за

раскинување, но ветеното е јавно ветување и тоа се исполнува со достоинство. Ако го погазиш достоинството, тогаш не постоиш. Ви благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

За реплика се јави г-динот Мухамед Таири.

МУХАМЕД ТАИРИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, околу излагањето на г-динот Томислав Стојановски кажа некои неvistини околу социјалата.

Што се однесува до новиот закон ќе кажам само една реченица за да се вклучам во делот на социјалата. Овој закон, по мое мислење, ако биде донесен ќе претрпи брзи измени дека некои делови од законот нема да успеат во некои општини во Републиката, а што се однесува до социјалта г-динот Томислав Стојановски кажа дека корисниците на социјалната помош се тие групации со скапи автомобили и мобилни телефони. Бидејќи ја познавам таа бранша за едночлено семејство е 1800 користење на социјална помош до две години, а над две години 30% помалку. За петчлено семејство е 4200, а за користење над две години доаѓа 30% помалку и тоа е некаде 3700. Тука има прописи и законски обврски по кои треба да се подготви документација за да биде корисник на социјална помош и го молам г-динот Томислав Стојановски и другите да ја остават оваа групација на граѓани дека тие се во тешка состојба, никој не сака да биде корисник на социјална помош, да чека редици за потпис, потврда или други работи.

Што се однесува до оваа групација на граѓани да ги остават со нивните маки.

СТОЈАН АНДОВ;

Господинот Стојановски да одговори на репликата.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Веројатно или лошо сум зборувал или колегата уште полошо ме разбрал. Јас не реков да се укине социјалната помош. Не реков таа институција да не постои. Јас реков да не се разводнува. Луѓето што имаат потреба од таа работа срамно е да не ја добијат од државата. Но треба да се изградат поблиски критериуми. Ако се разводни и при овие лоши критериуми таму ќе бидат уште полоши па затоа одредени луѓе кои возат такви возила и носат мобилни телефони, а бараат социјална помош тогаш ќе им биде под достоинството да паднат на толку ниско ниво. Сега мислат дека се многу високо па можат да земат што сакаат. Затоа г-дине ако се видовте себе или некој друг блиску до таа работа дајте да се советуваме да ја користиме преку државата.

СТОЈАН АНДОВ:

Повторно г-динот Таири.

МУХАМЕД ТАИРИ:

За лошо говорење сигурно лошо говоревте и тешко ве разбравме. Но, јас стојам на тоа дека нема корисници на социјална помош кои имаат автомобили и мобилни телефони туку ниски примања и никој од таквите граѓани не би се осудил да биде корисник на таа групација.

Колку да му кажам на г-динот Томислав Стојановски дека јас сум социјален работник и јас ја делаам таа помош и знам кој е корисник на таа помош.

СТОЈАН АНДОВ:

На ред е г-динот Дика.

ЗАМИР ДИКА:

Благодарам г-дине претседателе. Почитувани колеги, господин министер, по уставните промени сметам дека денеска донесуваме еден многу важен закон кој е во делот на системските закони, кој уредува многу важна материја за иднината на РМ и токму за значењето на овој закон Владата на РМ од почетокот на мандатот 1998 година знаејќи ги фактите дека РМ е една од најцентрализираните земји со централизирана моќ, отогаш почнаа размислувањата на каков начин ќе се обидеме стандардите и европските норми на децентрализација на функционирање на локалната самоуправа локалната власт да изградиме стратегија и да дојдеме до еден момент кога навистина ќе бидеме способни во вакво Собрание да гласаме конкретно за првиот чекор почетокот на децентрализација на ова централизирано општество. Тогаш се сметаше дека токму таа централизација на моќта на власта беше еден од нужните предуслови кои можат да произведуваат кризи и натамошното постоење или централизација на власта ќе ги искомплицираше работите и ќе беше многу тешко да се излезе од таа ситуација.

Затоа на почетокот откако се оформи Владата се оформи посебно министерство за локална самоуправа кое, базирајќи се на политичките проценки ќе го отпочне процесот на децентрализација на моќта.

Сакам да кажам дека овој закон не е ад хок денеска донесен и за овие 45 дена од Рамковниот договор дека ќе се донесе законот за локалната самоуправа. Фактите што ги кажав и самото формирање на Министерството за локална самоуправа значи повеќе од три години се работи на еден законски текст кој ќе задоволи две барања. Нашата реалност и стандардите на локалната реформа во европските развиени држави. Сега се наоѓаме во фаза на имплементација на Рамковниот договор, ги изгласавме уставните амандмани и наредната обврска беше што побрзо донесување на закон за локална самоуправа, но мило ми е што на време се мислеше на ова прашање и мило ми е што немаме текст ад хок донесен толку да се критикува како да е

работено само овие 45 дена. Свесни сме затоа што се работи за системски закон тој во себе содржи правна рамка, кога велиме рамка после тоа треба да следи еден процес на дефинирање на работите во таа рамка. Сепак децентрализацијата нема да ја завршиме денеска со изгласувањето на овој закон, туку ќе треба да биде Ме сведоци на еден долг процес на договарање, преговарање, акционен план за донесување на посебни закони кои се поврзани со оваа свера после Деконцентрацијата на финансиската моќ како реално ќе се извршува и т.н.

Знаејќи дека еден процес, денеска ќе се обидеме да дадеме наш придонес во таа рамка да изгледа што поубаво и кога ќе ја ставиме сликата подоцна со една убава рамка поубаво ќе изгледа тој систем.

Значи, се работи за децентрализација и деконцентрација на моќта. Имаме еден закон кој како и сите други закони има своја инфра структура и ќе се обидам врз мојата анализа на овој закон да кажам мои мали забелешки во контекст на тоа тие забелешки ќе немаме време да го подобриме или измениме концептот на понудениот закон или да понудиме амандмани, да бидеме реални немаме толку време да го смениме концептот ако имаме забелешки на концептот на инфраструктурата на овој закон, па да дадам некои сугестии кои треба да се земат во предвид од самото Министерство кое ќе го води натамошниот процес на имплементација на овој закон и тие наши стравови и дилеми околу некои решенија кои се понудени тука.

Од денот кога го добивме законот нашата пратеничка група почна сериозно да ги разгледува решенијата кои се понудени тука и знаејќи дека имавме закон на рака исто така во Владата имаше две прашања кои не беа решени по основ на образованието и здравството. Ние како пратеничка група се обидовме да ги раздвижиме нашите механизми и да се обидеме што побрзо во овие свери да најдеме заедничко решение и законот да биде прифатлив за сите.

Би бил уште позадоволен ако во образложението на понудениот закон се додадеше уште една листа таканаречен акционен план каде ќе се наредат сите закони кои треба да се изменат со одредени рокови така што овој процес да не биде процес кој може да продолжи во недоглед туку како пратеници кога ќе гласаме за овој закон да имаме јасна слика кои се следните чекори, кои се тие законски проекти кои треба да се изменат со еден редослед, со еден приоритет и т.н. Да беше дадено во образложението ќе беше уште по квалитетен нашиот придонес на денешната седница. Јас сметам дека особено важен е членот 22 кој ги уредува надлежностите или компетенциите кои од централната власт се

доделуваат на локалната власт или општините. Тука се набројани сверите кои ќе бидат тие компетенции во кои свери, што се однесуваат до локалната самоуправа и по искажувањето на тие области се наведуваат конкретни компетенции кои се однесуваат на локалната самоуправа и тука почнуваат дилемите кои денеска некои пратеници ги кажуваат.

Ќе се задржам малку на тоа. Во овој закон пренесуваме многу сериозни надлежности на локалната самоуправа, но бидејќи немаме акционен план кои се тие закони, кога треба да се донесат и на каков начин, немаме јасна слика во образложението кои ќе бидат финансиските механизми или кој ќе биде тој комплициран механизам кој ќе ги подржи овие компетенции за да можат општините квалитетно да ги изведуваат. Сметам дека во образложението требаше да се ангажираат, тоа е во моќта на Владата, сите министерства да направат свои пресметки визави надлежностите кои се даваат на локалната самоуправа и да предложат во табеларна форма што значи кога оваа компетенција ќе се пренесе од централната до локалната власт, кои се механизмите што централната власт ќе го направи тоа или поточно со бројки да каже кои се односно со какви финансиски механизми, барем во спектерот на механизми нема да зборувам за бројки или извори кои во натамошен тек полека ќе се децентрализираат, деконцентрираат така што тие надлежности ќе бидат по функционални за да имаме функционални општини.

Мислам дека тоа можеше да се направи и требаше да се направи за да имаме јасна слика што следува по ова и нашите стравови и дилеми ќе беа многу помали и ќе беше полесно да го гласаме овој закон. Тоа е прашањето, како ќе се управува со средствата, кој е тој механизам. Малку поконкретно што се однесува до членот 22 да се дефинираат областите на декомпозиција на таа власт се спомна образованието и министерот информира дека е најдено компромисно решение за образованието и како горчлив проблем останува или некои пратеници кажуваат дека здравството ќе биде проблем, дефинирањето на ингеренциите што се однесува до здравствената заштита. Овде во Законот пишува дека во членот 22 став 1 точка 9 примарната здравствена заштита ќе биде дел од локалната самоуправа, пензискиот систем и т.н.

ЗАМИР ДИКА: (продолжение)

Но знаејќи дека нашето здравство се дефинира по вакви теркови, значи примарна, секундарна и терцијална заштита и знаејќи дека под примарната здравствена заштита се подразбираат здравствените домови на оние кои сакаат да имаат повеќе детали зашто е спорен овој контекст. Ние тие здравствени домови, таа здравствена заштита е поврзана многу со тие кои

плаќаат даноци во делот на здравството и сметаме дека досега иако сме имале централизирано финансирање на здравството сепак примарната здравствена заштита, зборувам од логичен аспект би можела да биде функционален дел од општините ако ние во наредниот период на реформа на здравството и на финансиските превидувања, на финансиските можности за начинот на финансирање на примарната здравствена заштита сметам дека не би требало да се плашиме многу ако веруваме дека навистина реформата во здравството ќе биде направена како што треба да се направи, со Европски теркови и другите закони кои следуваат. Мислам дека нема многу простор за искажување на такви ставови дека со пренесување на надлежностите на примарната здравствена заштита до локалната самоуправа вака како една реченица ќе се истроши рбетот на гласовниот систем.

Никој овде не го сака тоа затоа што сме сите ние партиципанти во таа здравствена заштита и многу сме заинтересирани да имаме квалитетна здравствена заштита. Но, некогаш навистина не треба многу да ги фалиме егзистирачките системи затоа што ние сме тие кои деноноќно ги критикуваме, начинот на водење на здравството, судството, како неефикасни. Затоа, навистина треба да излеземе од себеси и да направиме еден обид да ги реформираме тие комплексни области. Навистина, знаејќи јас дека има вакви компаративни примери во вакви држави каква што е нашата, со иста таква структура, сепак сум оптимист дека ќе успееме полека, но со квалитетни законски мерки, со Законот за финансирање на општините и реформа на здравството, ќе успееме навистина квалитетно примарната здравствена заштита да ја пренесеме до локалната самоуправа. Така, граѓаните кои директно пратиципираат во здравството ќе имаат можност, барем во примарната сфера да им се врати негата, грижата, од таму од каде што изелгуваат, затоа што навистина, барем во примарниот дел сметам дека, кога ќе има компетентни луѓе кои ќе бидат директно поврзани со тие што плаќаат даноци во сферата на здравството, ќе можат подобро да ги разберат и да им ја пружат таа примарна заштита. Затоа сметам дека од овие аргументи не треба да се има страв и недоверба.

Јас имаме една друга недоверба. На пример тука имаме, во овој член пишува дека примарната здравствена заштита ќе биде дел од ингеренциите на локалната самоуправа. Сега догаа процесот на приватизација. Сигурно дека здравствените домови кои се дел од таа примарна здравствена заштита ќе бидат објект на приватизација.

Ако навистина примарната здравствена заштита биде дел од локалната самоуправа, зошто да не се стави, знаејќи дека дел од таа здравствена реформа, првиот дел е приватизација на тие објекти и ако навистина

имаме намера да ги пренесеме овие ингеренции, зошто да не кажеме дека управувањето и сопственоста со објектите кои спаѓаат во примарната здравствена заштита да бидат под ингеренции на локалната самоуправа. Така што нема да дозволиме да помине уште една приватизација, незнаеме како тоа ќе оди, барем да им дадеме можност во приватизацијата на овие здравствени домови да учествува локалната самоуправа и барем во почетокот да има некои средства со кои полека ќе почне да ја гради внатрешната инфраструктура и да ги инплементира овие многуконплексни надлежности кои се додаваат. Значи има размислување за тоа, ако имаме сериозни намери примарната здравствена заштита да биде дел од локалната ингеренција, зошто да не се деталзира што е тоа примарна здравствена заштита со некои други амандмани, особено во менаџирањето со објектите и средствата на таа примарна здравствена заштита.

Тука уште покомплексно е, кога ќе го дефинираме начинот за финансирање на здравството, знаејќи дека сега постои еден фонд за здравство кој во својот буџет има околу 400 милиони ДМ или 1/4 од нашиот скроман буџет. Сега дали, деловите кои ќе се собираат од даноците од здравството, од примарниот дел што се во тој фонд кој акумулира една голема моќ, каков ќе биде механизмот на декомпозиција на тие средства од примарната здравствена заштита до локалната самоуправа, затоа што таа ќе биде негова ингеренција. Значи и ова е еден страв, што ако ние не дефинираме што значи тоа примарна здравствена заштита. Значи ќе нема крај ако ние немаме доверба прво во самите себе, ако немаме доверба во Рамковниот договор што го потпишавме, ако не веруваме дека навистина дека довербата ќе се врати меѓу етничките групи, ако немаме доверба во самите институции каде што ние партиципираме, тогаш никој не треба да го гласа ова. Но сепак ние овде треба да почнеме со таа доверба, прво кај нас, да придонесеме овие конкретни предлози да се врати таа доверба меѓу граѓаните, со гласање на едни вакви проекти кои се дел од враќањето на таа доверба, затоа што е важен дел од Рамковниот договор. Сега тука има и некои дилеми зошто не принудуваат, или денес ќе заврши дебатата по овој закон затоа што нема да има донаторска конференција и тн. Јас сметам дека не треба на таков начин ние да продолжиме да се изразуваме кон напорите на Меѓународната заедница, надвор финансиските институции, над европските експерти кои учествувале во доработка на овој закон и тоа е дел од финансиската поддршка на РМ, така лесно да ги отфрлиме дека тие ни прават притисок. Ова ние не го сакаме, туку го правиме под притисок. Јас мислам дека ние треба да бидеме тие кои ќе сакаме да се децентрализира моќта на Владата. Ние, особено зад тие партиципанти кои се во Владата на РМ, што го оформивме ова Министерство за локална самоуправа, знаејќи дека ние еден ден ќе донесеме еден ваков закон,

сега е нечесно да кажеме дека некој друг не принудува, а ние не сакаме да се децентрализираме, особено велам за оние кои учествуваа во власта во 1998 година и оформивме такво Министерство за локална самоуправа.

Во овие дилеми и недоверба што јас го кажав, слушнав во овие последни денови кај некои пратеници дека во некои членови гледаат некој ризик затоа што со закон се дава можност општините да соработуваат и институционално меѓусебе. Во истиот тој член се дава можност за соработка и со меѓународните институции.

Мое размислување е дека ние би требало да се грижиме, ако нема таква одредба на законот, ако овој закон не предвидува општините да можат да соработуваат меѓусебе, било институционално и во контекст на тоа да имаме по ефикасно работење на општините, тогаш ние треба да бидеме загрижени зошто не им се дава можност на општините да соработуваат Верувајте ризикот од кантонизација, поделба и тн. што произлегува од нашите ставови и недоверба, тој ризик може да биде реален ако ние не ја децентрализираме односно не го децентрализираме, деконцентрираме и демократизираме општеството. Дури тогаш треба да имаме стравови дека ќе се случи кантонизација, поделба на државата и тн. Сметам дека со обидот на децентрализација на власта, со еден таков искрен обид, со намера општините да бидат што пофункционални, било со нивно згрижување, земајќи ги предвид географските карактеристики, демографските карактеристики, економските, социјалните и тн. карактеристики на општините, можеби тие ќе се најдат меѓусебе за соработка, а верувајте ми, јас верувам во иднината на РМ, верувам во овој процес кој ние го изгласавме сметам дека никој не треба да стравува за овие работи затоа што ви реков постојат други стравови, зошто да не се подетализираат овие.

Кои се тие стравови?

Повеќе од 80 пати во овој закон за локална самоуправа се спомнува, ќе се уредуваат со закон, не се кажува кој е тој закон и тн. Јас сега можам да се плашам, имајќи предвид дека овие 10 години, тие запирки и се уредува со закон, беа едни од тие генератори на институционална криза и маргинализација во РМ. Сега јас можам да продолжам да го имам истиот страв дека законите, 80-те закони кои ќе следат за имплементација на овој закон за локална самоуправа, за кој ние ќе немаме специјален механизам да влијаеме во тие закони, тогаш јас можам да бидам скептичен, а би сакал се да биде детално овде, да бидам јас сигурен дека овие компетенции навистина ќе и се даваат на локалната самоуправа. Значи не треба да се гледа законот од етнички аспект, само од една страна, затоа што еве јас кажувам дека може да има и друга страна, ако така го гледаме законот.

Значи, сепак, иако не е најдобар и не е најпрецизниот закон, сметам дека е многу важен закон дека е многу важен чекор и за нас пратениците да го почнеме овој процес со гласање прво на овој закон, па после сигурно ќе имаме многу седници каде ќе дебатираме, квалитетно да се сегментираат овие рамки.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

За реплижа се јави Г. Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ.

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги, Почувствував дека Г. Дика полемизираше со дел од моите ставови изнесени во дискусијата, по три прашања. Затоа, во функцијата подобро да се разбереме, почувствував потреба да детализирам.

По однос на образованието моите заложби беа, за да се обезбеди рамноправност на граѓаните на целата територија на РМ. Бидејќи со Уставот е задолжително основното образование, државата мора да гарантира едно ниво на образование кое нема да зависи од нивото на економскиот и севкупниот развој на општините, на подрачјето односно на територијата на РМ. Ќе се согласиме дека е различно нивото на развој во некои општини кои сеуште ја немаат целата инфраструктура како општина од оние кои имаат многу поголема традиција. Или, да бидам поконкретен. Државата мора да каже кое е основното ниво кое мора да го исполни некое училиште за да врши функција на основно образование, а над тоа побогатите општини ќе се обезбедуваат компјутери и многу посовремен систем на образование. Меѓутоа, за да бида рамноправни, според Уставот, да биде исполнета обврската на задолжително основно образование, државата мора да пропише стандард секаде во сите основни училишта. Или еве за здравство.

Заради различното ниво на развиеност, вкупниот потенцијал на општината, некои граѓани нема да бидат рамноправни на целата територија. Посиромашните општини ќе пружат пониско ниво на здравствена заштита, од колку да речеме побогатите. Значи, мојата заложба беше во функција на зголемувањето на стандардот на граѓаните на целата територија на РМ, а над тоа, граѓаните организирани во општините можат да си го зголемуваат, да го збогатуваат стандардот кој ќе зависи од нивниот материјален развој и севкупното богатство со кое располага една општина.

Трето, за што почувствував потреба да реплицирам е околу притисокот.

Овој закон нема директна врска. Законот за локална самоуправа си е наша обврска, ја презеде државата со Рамковниот договор и тоа е спорно. Јас не гледам дека некој тука полемизира со тезата дека треба да го донесеме. Меѓутоа, изричито заложба од Меѓународната заедница е ќе го донесете овој закон ако сакате да има донаторска конференција. Тоа е уцена. Нашиот одговор треба

да биде, бидејќи навистина не постои каузална врска меѓу донаторската конференција која има финансиски обврски спрема Македонија, на Меѓународната заедница и законот за локална самоуправа кој ги уредува прашањата од интерес на граѓаните во местото на живеење, ниту директно има индикација. Не се одразува директно овој закон на граѓаните и нивниот стандард, начин на организирање на севкупниот живот. Тоа беше заложбата. Инаку, искрено речено, јас очекував дека еден ваков одговор на власта одговорна сега, бидејќи се наоѓаме, сега некои медиуми тоа го пишуваат, сега се наоѓаме во една фаза на конверзија на валутата, на германската марка и другите валути во Европа и оваа шанса што ја има Македонија со над една милијарда марки веќе собрани и депонирани во банките, да се искористи како потенцијал, а ако сакате и како одбрана на нашето достоинство, па да се каже дека, еве тоа што сега ни се случува, дали ќе добиеме 100, 200, дали ќе добиеме 20 или 30 милиони марки, нека биде достоинствен одговор.

Г-да, соработуваме, ги презедовме нашите обврски, меѓутоа заради достоинството на државата, имаме начин како тоа да го компензираме. Со тоа наведов само еден пример.

Сакам да кажам дека државата може да си го зголеми потенцијалот, своите перформансии и довербата кај граѓаните и Меѓународната заедница да си ја подобри само со еден и единствен пример, не значи дека е осамена. Според тоа да не ги навикнеме за се што сакаат од надвор да имплементираат во нашиот развој, да не учествуваат, ова ќе го донесете. Тоа е секако, реков и пред малку, наша поголема слабост, на институциите на системот, одколку е тоа проблем и слабост на Меѓународната заедница.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Реплика има Г. Замир Дика.

ЗАМИР ДИКА:

Се јавувам за реплика, но сакам да дадам и едно појаснување.

Сакам да укажам на фактот дека централизираната власт произведе, како резултат на тоа вентрализирање на моќта. Ние имавме една институционална маргинализација, мораме да признаеме, на албанците особено, во РМ. Ако ги гледате податоците, во јавната администрација и во државните институции, партиципацијата на овој етникум е 4,42%, што навистина треба да не загрижува. Сега ние ќе правиме еден обид, со децентрализација оваа институционална маргинализација ќе ја сведеме на едно ниво кое ќе се совпаѓа полека со реалностите.

Исто така имајќи предвид дека сакаме да придонесеме за овој закон, во тој контекст, во исто време ние, за да не ги срушиме глобалните концепти на здравство, на образование, јас сметам дека тие кои предлагаат и кои ги донесоа ќе гласаат. Јас сум еден од нив. Навистина, се

водело и ќе се води сметка тие концепти да не се разрушат. А како ќе се води сметка. Ќе се води сметка како во сите други држави во Европа. Не мора државата да биде над главата на граѓаните во реализација на Буџетот и во имплементацијата на власта, туку државата во овие сектори може да гради унифицирани критериуми за здравство, за образование, нивна примена и да воспостави минимум потребни услови за таа дејсност. Сепак државата не се исклучува како глобален механизам, да следи како се развива здравството, како се развива образованието, во тој дел кои се компетенции на локалната самоуправа. Значи државата ќе има, како концепт, улога во унифицирањето на тие критериуми и ќе следи како се имплементираат тие критериуми.

Што се однесува до Меѓународната заедница, уште еднаш сакам да подвлечам. Мило ми е што барем некој е одговорен, ако ние не сме одговорни иако на нас ни се остава, можеби уште три четири години ќе се обидеме да донесеме еден ваков закон зато што ќе имаме нон стоп несогласувања. Мило ми е што барем некој е одговорен. Меѓународната заедница е дел од сведоштвото, како потписник на Рамковниот договор. И во моментот кога ќе види дека самите ние не се однесуваме одговорно мило ми е што има некој кој ќе ни предочи кои се чекорите кои ние треба да ги направиме, или кој е следиот чекор, како тоа треба да го направиме. Но, верувајте, неможе да биде учена затоа што сме ние тие кои, ако навистина мислиме дека е така, а јас не мислам воопшто така, ајде заедно да одлучиме овде да не го гласаме овој закон за и кажеме на Меѓународната заедница дека тие прават притисок врз нас. Значи јас тоа не го сваќам така, туку го сваќам како многу позитивен придонес и финансиска помош затоа што десетици меѓународни експерти кои сами тие ги плаќаат, доаѓаат овде и ги пренесуваат стандардите од нивните држави каде многу подобро се живее, били во здравството, било во образованието.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор господинот Борислав Трповски.

БОРИСЛАВ ТРПОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитуван министре, почитувани колеги пратеници, за расправа и донесување го имаме Предлогот на законот за локална самоуправа, закон за кој сметам дека со оглед на своето значење игра огромна улога во регулирањето и уредувањето на нормативните односи во државата. Законот заслужува поголемо внимание, расправа и редовна постапка на донесување, но за жал, прифаќајќи ја досегашната практика, а посебно поради одредени околности и притисоци се предлага законот да се истурка и донесе под итна постапка, што сметам дека ќе има соодветни реперкусии од аспект на неговиот квалитет и соодветни решенија. Овде дотолку повеќе што

овој закон е еден од клучните закони на кој лежи имплементацијата на Рамковниот договор, при тоа почитувајќи ги интересите на сите македонски граѓани, со цел на градење на едно модерно демократско општество.

Причините за донесување на законот претежно упатуваат на продлабочување на процесот на децентрализација на власта. Меѓутоа, од друга страна би укажал дека значаен или поголем дел од реализацијата на Рамковниот договор, со кој би се обезбедил мирен и хармоничен развој на граѓанското општество, при тоа почитувајќи го идентитетот на сите граѓани на Република Македонија, се однесува токму на законот за локална самоуправа. При тоа, не треба да забораваме дека меѓу другото, проширувањето на правата се однесува токму и на средините каде е мнозинско е албанското население. Ако се прифати залагањето за поефикасна локална самоуправа, чиј резултат треба да биде изградба на општината способна и одговорна да ги врши локалните јавни работи, како и брзо и квалитетно да ги разрешува секојдневните проблеми на граѓаните, се поставува прашањето до каде треба да се прошируваат ингеренциите во локалната самоуправа. При тоа, да не се забораат функциите, одвоено функционирањето на власта на централно ниво и воедно темелните принципи и вредности на уставниот поредок на Република Македонија. Се има впечаток дека во одредени подрачја премногу е отидено во проширување на надлежностите, на пример во образованието, здравството, урбанизмот, финансирањето, при што сето тоа може да претставува пречка во функционирањето на одредени дејности во државата.

Од друга страна, исто така, се отвора прашањето во општините каде што македонското население е малцинско, колку е заштитетно од принципот на мајоризација. Сметам дека нема доволно инструменти за заштита, посебно во делот на одлучувањето со Советот на локалната самоуправа, како и во поглед на компетенциите и функционирањето на Комисијата за односи меѓу заедниците, или пак ако сакате, во овие средини може да се предложи да функционира и заменик на градоначалник, кој би бил од македонска националност.

Од тие причини, законот треба да претрпи одредени измени и да ги отстрани сите овие недостатоци, со што би се зголемила довербата, посебно во срединат со мешано население.

(Во меѓувреме претседателот Стојан Андов повторно го завзема претседавачкото место)

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор госпоѓа Ѓулистана Марковска.

ЃУЛИСТАНА МАРКОВСКА:

Почитуван претседателе, дами и господа пратеници, ќе се обидам да бидам кратка со излагањето, со цел да добиеме поефикасна расправа и навремено да го донесеме законот.

На почетокот ќе истакнам дека ќе се обидам да се апстрахирам од се она што се случува во Република Македонија, а тоа е дека очекуваниот мир по усвојувањето на уставните измени за жал не дојде во Република Македонија. Постои сепак надеж дека тој ќе се врати, дека нашите раселени лица што сеуште не се вратија, што исто така претставуваше обврска со Рамковниот договор, но тоа не се случи. Ќе се обидам исто така да се апстрахирам од следново нешто што го имаме, а тоа е датумот 10 ноември, кој што претставува услов за донаторската конференција, што сигурно не претставува, со дипломатски јазик речено, најдобриот можен начин да и се укаже доверба на една мала држава, како што е Република Македонија во напорите за преживување и за справување со кризата што ги донесе војната во Република Македонија. Меѓутоа, јас ја исказувам добрата волја и желба, ако успеавме условно речено да го проголтаме менувањето на Уставот во една многу кратка постапка, ќе успееме да го почитуваме и овој рок и дека законот ќе биде донесен.

Ќе се согласам со сите колеги дека се работи за значаен закон, кој што суштински многу менува во Република Македонија. Исто така ќе се согласам дека и покрај тоа што претставува обврска на ова Собрание донесувањето на законот за локална самоуправа од Рамковниот договор, овој закон на Република Македонија и без да беше променет Уставот на Република Македонија и беше потребен на Република Македонија. Ние, не само заради тоа што другите го велат, меѓутоа, и ние го чувствуваме како граѓани на државата, веројатно спаѓаме во државите кои имаат најцентрализирана централна власт. Меѓутоа, ако се потсетиме дека државата како самостојна постои 10 години, што сепак е еден можеби подолг период, меѓутоа, оптимален период да се согледаат слабостите од една централна власт и истата да се децентрализира и деконцентрира во она што претставува една општинска заедница, тогаш веројатно и ако не беше промената на Уставот, ние овој закон ќе го донесеме или ќе мораше да го донесеме.

Законот, вака како што е направен конкретно претставува еден добар напор на законодавецот демократските стандарди на модерните општини да ги пренесе и во Република Македонија, се со цел власта да не биде цел сама за себе и власта да не постои заради граѓаните, туку да биде спротивен систем, власта да постои заради граѓаните, а не

граѓаните заради власта. Меѓутоа, дали еден би рекла вака модерно напишан закон во овој момент е применлив во Република Македонија и дали во некои наши напори како држава сепак не сме малку предимензионирани во тие размислувања, до скоро една најцентрализирана власт праку ноќ и со еден чекор да ја направиме комплетно децентрализирано или во голем домен децентрализирана. И заради тоа што усвојувањето на еден закон ваков каков што е без прифаќање на одредени амандмани кои кружат во собраниската процедура, прво ќе значи усвојување на закон кој што ќе биде комплетно неприменлив. Ние законот кај го имаме, меѓутоа, тој нема да можа да функционира од проста причина што ќе ни се јави или дуализам во одредени надлежности меѓу министерството и локалната самоуправа или пак во доменот каде што со усвојувањето на овој закон ќе престанат некои влијанија од централната власт, ќе имаме правен вакуум или беззаконие. Затоа, јас би замолила за пооперативност и од Министерството, при разгледувањето на амандманите сепак да биде присутен еден взаеман однос, со цел законот да биде применлив и навистина да оствариме децентрализација, а да не добиеме само една мртва буква на хартија со цел на Меѓународната заедница да и кажеме, еве имама закон, меѓутоа, тој закон ќе биде неприменлив.

Исто така, законот ќе биде применлив и доколку не донесеме пакет на поголем дел на закони, промена на законски акти, а тука пред се мислам на Законот за финансирање на општините, заради тоа што без финанси општините и досега не можеа да живеат, а после вакви надлажности уште помалку. Ќе се осврнам само на неколку делови кои што мислам дека заслужуваат внимание да бидат вметнати. Кај последниот дискусант, меѓутоа и кај другите дискусанти беа изречени некои работи. Треба да сфатат, да ги наречам условно бидејќи сите сме овде колеги и сме еднакви, пратениците од албанскиот блок, дека не постои некое големо стравување кај нас дека во Република Македонија сега со овој закон ќе настани федерализација. Се разбира дека такво нешто не е можно, заради тоа што уставните измени одат во прилог на тоа да го сочуваат унитарниот карактер на државата и нејзините граници такви какви што се. Меѓутоа, постои едно стравување дека сепак општините нема да можат тоа што сега им се наметнува сами да можат да го реализираат и дека ќе треба да има една постапност или како што многу добро кажа колегата Замир Дика дека ќе треба да има еден акционен план за тоа како ќе оди измената на околу 80 законски проекти, со цел овој закон да се имплементира. Инаку, јас навистина сакам законот да се имплементира, тој да биде применлив и навистина на граѓаните да им олесниме и да можат поблиску да ја почувствуваат и локалната и централната власт.

Овде беше доста критикувана од голем број пратеници регионалната соработка односно она што значи не регионална соработка, туку создавање на органи на јавната администрација. И сегашниве општини никој не ги попречува регионално да соработуваат и јас знам дека регионалната соработка ја има во голем број општини не само во подрачјето на еден ист регион, туку и меѓу различни делови на Македонија и надвор. Има општини кои соработуваат со други општини и во странство. Меѓутоа, создавањето на органи на администрација на овие општини мислам дека нашиот Устав не го дозволува, од причина што кај нас не постои двостепеност на локалната самоуправа. Ние имаме едностепеност, така што создавањето на вакви органи за жал мислам дека ќе ја усложни и нема да ја доближи власта до граѓаните, туку напротив, ќе создаде уште една пречка таа да биде поблиска до нив. Бидејќи ако било што треба еден граѓанин да појде и да побара во општина, тогаш ќе мора да оди до регионот, односно ќе мора да оди понатаму, ако тоа го предвидува прописот, да оди во централната власт и мислам дека тоа нема да биде добра услуга за граѓаните. Можеби во некој иден период регионите ќе бидат и наша неминовност, затоа што Европа има региони и тие дефакто добро живеат. Меѓутоа, дозволете општините да го изживеат тој период и да не скокаме три чекори напред ако сега веќе знаеме дека сме назад со години, така што тој период на изживување на општината и создавање на нормални предуслови за соработка, ќе треба да им го оставиме на општините, а се разбира дека законите трпат промени, измени и дополнувања и тоа повторно ќе дојде во овие клупи да се разговара и да се дискутира за нив.

Она што овде исто така беше истакнато беше проблемот со образованието, беше истакнато дека е постигнат начелен договор за основното образование и мислам дека тоа нешто мора да се направи од причина што кај нас основното образование е уставно гарантирано и обигаторно за сакое дете од 7 годишна возраст. Меѓутоа, не сметам дека е најден заеднички јазик во доменот на здравствената заштита и тука ќе се осврнам малку посериозно.

Ќе се согласам, еве повторно го цитирам колегата Дика оти навистина ми се допадна неговата дискусија, дека во Република Македонија почнувајќи од 1990 година до сега са променија многу министри во здравството, дека сите најавуваа Тешки и големи реформи во здравството, меѓутоа, од реформите во здравството се стигна до буквата Р и дека со промената на секој министер, секој најавуваше нови патишта без претходно да види дали воопшто е направено нешто во таа област или треба да се оди и понатаму. При тоа, не мислам да критикувам од различни партии, имаше министри од едни и од други партии,

меѓутоа, очигледно секој министер смета дека светот почнува од мене и сите промени треба да почнат од Мене, па за жал ние во здравството сеуште талкаме околу таа нулта точка. Имавме најави дека основата во реформите на здравствениот систем ќе биде приватизацијата на примарниот здравствен сектор. Тоа е основното нешто што мора да се направи. Во најавите на некои министри се отиде до приватизација дури на секундарната и терцијалната дејност, меѓутоа, за жал си остана на најави. Последните промени кои што ги имавме беа промени само промени во кадровската сфера и политички пресметки, дури, успеавме да добиеме и едно писмо - тука сум веќе доста револтирана и ќе морам ова јавно да го кажам - од страна на асоцијацијата на лекарите, а тоа е Лекарската комора која веќе долги години егзистира во Република Македонија, која како организација е направена со цел да го штити еснафски трудот и родот на лекарите, меѓутоа, обично до сега успеавме да добиеме само политички соопштенија од оваа асоцијација и еве мене за право ми даде да ја наречам Лекарската комора како Лекарска комора при Министерството за здравство, затоа што сескоја кадровска промена која што се случуваше во Министерството за здравство беше најавувана или поздравувана од страна на лекарската асоцијација. Секоја промена беше критикувана заради тоа што нужно ќе наштетела на лекарите и во овој момент повторно од соопштението што го добивме од Лекарската комора, јас не успеав да најдам со што тие го штитат интересот на лекарите. Тоа повеќе личи на едно соопштение од Министерството за здравство, повеќе личи на политички влијанија врз нас пратениците отколку соопштение кое има за цел навистина да застане зад лекарскиот еснаф и да каже, не може лекар кој што работи во приватна здравствена установа да има помала плата, а работи во Република Македонија и ќе има помала плата ако веќе зависи од економскиот стандард на општината во која што работи. Тоа веќе е штитење на лекарскиот еснаф. Се друго останато се политички сознанија кои не сум сигурна дека во законот што го имаме за здравство припаѓаат на доменот на Лекарската асоцијација.

Она што во овој момент сега кај нас е присутно, колегата Дика рече зошто да не припадне примарната здравствена заштита затоа што нема да може да функционира здравствениот систем. Ако здравствениот систем не функционира, тогаш ние не можеме да правиме во државата повеќе системи на еден заеднички систем. Според тоа, спроед мене, ваквата најави ќе треба дас не биде стриктна, можеби некогаш здравствената заштита и ќе припадне комплетно и веројатно припаѓа во локалната самоуправа, меѓутоа, прво ќе треба да уследи промена во Законот за здравствена заштита, во Законот за здравствено

осигурување и ваква здравствена заштита каква што е дадена веројатно во овој момент нема д мже да го издржи тестот на работење и на директно функционирање на здравството во општините.

Токму заради тоа, го повикувам министерот и сите наши пратеници овде, бидејќи има еден амандман кој ја ублажува оваа формулација, кој што овозможува се додека не се направи промената во Законот за здравство, овој домен да не биде комплетно префрлен во доменот на локалната самоуправа, амандманот да се прифати, а понатаму здравствената заштита ние сакале или не, по логиката на нештата, ќе припадне во локалната самоуправа.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Абдурахман Алити.

АБДУРАХМАН АЛИТИ:

Сакам само неколку реченици да кажам во расправата во начело.

Прво, морам јавно да изјавам тука дека им завидувам на сите оние што без да го прочитаат законот, држат понекогаш и долги дискусии и на законот му припишуваат содржини кој тој навистина ги нема, па од тие позиции постојано го критикуваа текстот на законот. Тоа е нивен проблем, јас само сакам да се произнесам дека таквиот начин на искажување на јавниот збор тука во Собранието не е добар.

Инаку, што се однесува до мене, мислам дека овој текст на законот прави доста успешен обид за тоа што му е и основна задача. А негова основна задача е децентрализација на политичката и економската власт. Тоа тој доста успешно го прави. Велам вака, бидејќи го имам предвид фактот дека на текстот на Законот доста долго се работеше во Министерството, во работата на групата учествуваа експерти од надвор и внатре и немам никаква причина да се сомневам во стручноста и компетентноста на луѓето што си зеле задача да го пишуваа текстот на законот. Со ова во никој случај не сакам да речам дека тој не содржи недоречености кои можат во текот на конгретната расправа по него да се отстранат

АБДУРАХМАН АЛИТИ:(продолжение)

Тоа што е битно за мене е чувството дека многу дискусанти тука поаѓаат во нивните дискусии како да носат некои предрасуди во смисла дека, ете, Законот за локална самоуправа се донесува заради Албанците. Јас мислам дека таа линија на размислување е сосема погрешна и промашена затоа што Законот за локална самоуправа е потреба на граѓаните на Република Македонија. Потребна и на тие што живеат во Тетово и на тие што живеат во Кратово, во Прилеп или незнам каде. Таа потреба власта да се децентрализира, власта да се доближува до граѓанинот, граѓанинот да учествува во вршењето

на власта, мислам дека не е и не може да биде ниту национално, ниту било како обоено. Задачата на овој закон не е тоа.

Второ, се стекнува впечаток дека ете ние во РМ, сме должни заради некои други причини да го донесеме овој закон. Господа, ние утврдивме дека имаме проект, имаме програма на Владата, имаме политичка определба на сите политички партии во РМ, дека ќе работиме на децентрализација на власта. И, тоа сега го прави. Значи, тоа не го правиме заради другите, тоа го правиме заради нас самите. Тоа не е ничија некоја потреба на луѓе надвор од Македонија, туку е тоа наша потреба. И, во тоа треба да ги најдеме најдобрите решенија кои ќе овозможат успешно функционирање на органите на локалната самоуправа и што поголемо вклучување на граѓаните во вршењето на ингеренциите на власта.

Тука имаше разни дилеми околу надлежностите на органите на локалната самоуправа, добро јас ги почитувам сите мислења дадени во таа насока. Меѓутоа, потсетувам дека овој системски закон, овој закон надлежностите на локалната самоуправа не треба да ги определува само по вид, туку и по обем, по содржина. Затоа што, наброените надлежности на локалната самоуправа во амандманот XVI или XVII, не се сеќавам кој беше, таму се наброени по вид. Тука мора да се оди чекор или два напред, за да можеме со специјалните закони по подробно да ги уредуваме односите во соодветните области. Затоа велам и повторувам уште еднаш, мораме да сватиме дека Законот го носиме заради нас самите, заради потребата граѓаните на РМ, да имаат подобар, посодржаен закон. Не мислам воопшто дека одделни решенија не можат да бидат подобри. Да видиме што е тоа, што во суштина е спротивно на нашиот концепт, дали има такви решенија во Законот. Јас не најдов. Често пати тука беше спомнато прашањето на образованието, прашањето на урбанизмот, прашањето на здравството итн. Образовниот систем во Република Македонија е единствен, кој не може да се менува со некаква одлука на некој орган на локалната власт. Здравствениот систем е исто така единствен. Здравствената политика ја определува државата. Органите на локалната самоуправа се тие кои што во согласност со таква утврдената политика, ќе ги операционализираат конкретните работи во конкретните средини. Не ми се симпатични воопшто исказувањата од типот дека некој со овој закон добива, некој губи. Не заради на грубоста на помислата, туку и заради сосема неточноста на таа идеја. Ако функцијата на Собранието е да се децентрализира власта, идејата на законот е децентрализирање на власта, да се приближи до граѓанинот, наша задача е, со законот и со специјалните закони да овозможиме што поуспешно вршење на тие задачи на локално ниво. Ништо друго, ништо повеќе и ништо поинаку. Јас така сум склон и така ги сваќам овие работи и ќе продолжам да ги сватам. Инаку, ќе дојдеме во

ситуација, во стилот на г-динот Анушев, не го гледам тука, да повторам една мисла дадена уште во 1991 година, кога од прилика во Собранието замолив, дајте да направиме органи, единици, на локална самоуправа кои што ќе служат на граѓаните и немојте да го рушиме концептот на локалната самоуправа, само заради тоа и само заради тоа што во 20 или во 25 општини ќе имаат мнозинство Албанците или некоја друга заедница. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам. Господин Стојан Ковачевски.

СТОЈАН КОВАЧЕВСКИ:

Почитуван претседател, почитуван министер, почитувани колеги пратеници.

Ние пратениците од областа на здравството, кои доаѓаме од здравството малку сме хендикепирани со оваа седница од причини што нашите ставови ако ги искоординираме во Комисијата за здравство, ќе звучеа малку посилено, малку победливо, меѓутоа, поради службено отсуство на претседателот на Комисијата за здравство, сигурно имаме последица некоординираност и како Комисија и со Министерството за здравство и со министерот. Иако, поединечно она што го чувме од изјавата на министерот за здравство, неговото несогласување со овој текст кој што се однесува на надлежностите на општините по однос на примарната здравствена заштита се согласуваме во мнозинство на пратеници, кои што произлегуваат од областа на здравството.

Предлогот на закон којшто го имаме пред нас е и потребен, секако, дури и неопходен, во тоа сме сите согласни, но и покрај неговите вредности, добри решенија, обично во собраниската расправа пратениците не обрнуваат внимание на некои недоследности, кои и ако се озаконат ќе продуцираат во одредени свери тешки последици, по правата на граѓаните. Тогаш, веќе ќе биде доцна. Јас нема да се повторувам со претходната расправа, но сакам да се фокусирам пред се на решението во Предлог законот кое се нуди во надлежностите на општините од областа на примарната здравствена заштита. Посебно, не сакам да пропуштам да изнесам свое несогласување од некои квалификации, од типот дека некои делови од популацијата во Македонија или некои заедници се маргинализирани, во здравствената заштита дури и дискриминизирани. Затоа, мислам дека ако профункционираме како комисија, ќе можеме да имаме колективен став, по однос на овие квалификации, кои што сметам дека можеби се погрешни, можеби и ненамерни, меѓутоа, лошо би било ако некој смета во ова и мотив за предложените решенија во Законот, посебно во членот 22, точка 9. Во тоа сум доволно и како поединец квалификуван, бидејќи сум учествувал во обавувањето на здравствената примарна заштита на терен. Сметам дека здравствените работници и здравствениот систем во Македонија, години наназад, апсолутно не

може да му се забележи едно такво нешто дека некој од популацијата бил маргинализиран. Посебно, не децата, посебно не жената, и заштитата на жената, што спаѓаат во примарната здравствена заштита насекаде на територијата на РМ. Во ова сме категорични и децидни.

Решението во член 22, точка 9 е некомпатибилно со реформите на здравството и некомпатибилно со уставното начело за правото на граѓаните на еднакво ниво на основна здравствена заштита. Дури, сметам дека ваквото законско решение, дури иако се усвои и ако не се попречи може да продуцира дискриминација и маргинализација на делови на населението, не по однос на национална припадност, туку по однос на економскиот статус на општините, кои што ќе имаат таква надлежност да ја организираат примарната здравствена заштита. За тоа се говореше и јас не сакам да се повторувам.

Од денешното обраќање на министерот Фаик Арслани, од кои дознавме дека во Владата на меѓуминистерско ниво се усогласени повеќе принципиелни забелешки што ги имавме деновиве, но забелешките во делот на здравството односно надлежностите на општините во примарната здравствена заштита не се усогласени односно тие забелешки од Министерството за здравство не се прифатени т.е. нема компромисно решение. Тоа малку зачудува и се поставува логичното прашање и чудење. Предлог законот во Собранието доаѓа како предлог од Владата на Република Македонија со потпис на премиерот. Ако зад овој текст не стои Министерството за здравство, односно министерот за здравство како член на Владата, тогаш следи заклучокот дека на ниво на Влада, овој законски проект не е усогласен, а ние добиваме рок до вечер, Законот да се усвои, а пратениците и по досегашното реагирање по други законски проекти досега тешко прифаќале кратки рокови, не заради друго, туку заради тоа што веќе заради туѓи пропусти, Собранието можеби ќе дојде физички да не може да стигне да го донесе овој законски проект. Може би и не ќе е така, но, јас мислам дека треба да се има предвид дали ние физички ќе стигнеме да го донесеме овој законски проект.

Има и нешто друго што зачудува. Во ноември 1999 година, Владата ја донесе Стратегијата за реформа на системот на локалната самоуправа. Во таа стратегија на Владата се вели дека промените ќе кореспондираат, пред, се, со реформите на јавната администрација, реформите на здравствениот систем, на образованието, реформите во финансиската свера и другите реформи, што имаат директно влијание во локалната самоуправа. Еве, пример, низ овој член кој погоре го цитирав една несоодветна примена на таа владина стратегија од 1999 година. Да потсетам и на еден друг документ кој што го имам тука пред мене, во март 2001 година, ние како пратеници, добивме од истото министерство што

денеска нуди Предлог закон за по итна постапка за локалната самоуправа, Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за локалната самоуправа. Тоа беше март 2001 година. Само пред осум месеци. Во текстот на овој предлог ги нема некои решенија, не само во здравството што се нудат, туку во примарната здравствена заштита, а и во некои други области. Што се промени во овие осум месеци, затоа што тоа е иста Влада, тоа е исто министерство, меѓутоа, друг министер. Тогаш бил Џемаил Саити, а сега е Фаик Арслани. Се случи нешто, не сакам да верувам, се случи војна. Дали и војната ќе влијае на некои решенија во Законот за локалната самоуправа.

Сега, на крај би сакал да кажам дека ако не е постигната согласност, како што Министерот не информира денес, тогаш апелирам на можноста на пауза, која што веројатно ќе ја имаме, да се направат напори, тука имаме некои амандмански предлози, предлози за амандманска корекција на текстот, во паузата а се постигне некој компромис односно да се донесе некое компромисно решение, за да не дојде до потешка, жолчна расправа кога ќе расправаме по текстот на законот. А, јас кажувам и лично мислење, реков, дека при недостаток на можност да се состане Комисијата за здравство искажувам мое мислење дека ова решение што се нуди е апсолутно неприфатливо, поради тоа што го пореметува досегашното позитивно искуство на здравствениот систем и исто така инкопатибилно со реформите во здравството. Ако не друго, треба да се почитуваат од страна на Министерот и Министерството неутралните сугестии кои што ги добивме сите пратеници од проектната единица на Светската банка при Министерството за здравство, кој што исто така покажуваат несогласување со понуденото решение, а тие се со години наназад, ние во здравството ги доживуваме како експерти, кои што ги следат реформите во здравството.

Што се однесува до примарната здравствена заштита, тогаш тука во тој сегмент оценките на она што досега го спроведувале здравствените институции и воопшто како дел на здравствениот систем се позитивни. Благодарам.

Господин Ризван Сулејмани.

РИЗВАН СУЛЕЈМАНИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, јас ќе се обидам да бидам навистина многу краток, со оглед на тоа што сме на некој начин во временски цајтунг, но ќе морам да кажам одредени работи во врска со денешниот закон, а тоа е Законот за локална самоуправа. Иако овдека беа искажани многу видувања и сугестии, за што имам впечаток дека, главно, и понатаму и со овој многу битен закон, за кој што имаме општ консензус дека дефинитивно РМ, ќе влезе во процес на децентрализација на власта, што е еден многу битен предуслов дека навистина во РМ, имаме стабилна демократија, стабилна власт и стабилен развој. Зошто го велам ова и каде ја

открив тајната дека една држава може да биде стабилна и демократски и економски ако имаме приближно подеднаква распределба на економската, на политичката и друга моќ.

Пред неколку години бев во посета на Данска и меѓу другото таму ми држеа предавање како е организирано данското општество. Од сето она што беше кажано за десет дена, битната и најзначајната констатација беше дека Данска е стабилна затоа што тие направиле вистински реформи на децентрализација на власта односно тенденција, економската и политичката моќ и интелектуалната и друга моќ, да биде приближно подеднакво распределена.

РИЗВАН СУЛЕЈМАНИ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Што ние имаме како искуство во последните 10 години? Сите ние држиме до констатацијата дека Република Македонија беше една од најцентрализираните држави во регионот, можеби и пошироко. И кога конечно се одлучивме да вршиме децентрализација, односно реформи во нашето општество, одеднаш ни се појавуваат дилеми што е целта, кои се причините, дали воопшто треба, што од ова ќе произлезе? Но, за жал и понатаму провејуваат и доминираат политичките оценки и убедувања, дека, наводно, децентрализацијата на власта е поради потребата односно барањата на одреден колективитет, во конкретниот случај албанците.

Господо пратеници, посткомунистички држави што се многу успешни во оваа област, ќе мора да ве потсетам дека една таква држава е Полска, за да донесе еден ваков закон, односно да изврши реформи во поглед на децентрализација на власта, во услови во кои не може во никој случај Република Македонија да се спореди со една таква држава, тие успеале да создадат општ консензус на сите политички партии. Ниту помалку ниту повеќе три месеци сите политички лидери, позиција и опозиција, се договориле и конечно направиле децентрализација на власта. Но денеска, Полска е една од најуспешно децентрализираните држави во Источна Европа. Ако навистина сакаме да имаме централна власт, децентрализирана власт, тоа требаше да го направиме. Мислам дека денеска сме многу блиску до тоа.

Зошто ни требаше ваква децентрализација? Затоа што Република Македонија, сакале да признаеме или не и понатаму многу е зависна од надвор, од битните политички и други структури во Европа и светот. Многу е зависна од финансиската помош што доаѓа од разни канали. Ако една држава што директно е зависна од таа помош, финансиска помош е централизирана во вид како што е нашата, можностите да таа власт, таа држава биде под удар на корупција, под удар и јака борба за власт е поголема затоа што целата моќ е концентрирана само во една точка, т.е. во власта, во Владата. Ова дава можност, дури и до тој поглед да бидеме, можеби си дозволувам да кажам дека Македонија ќе биде подемократска.

Битката, најголемата битка нема да се бие околу централната власт, околу Владата, околу Парламентот. Исто така ќе биде многу битно кој ќе раководи со локалната власт, затоа што исто така и локалната власт ќе има моќ и можности да одлучува и моќ и можности да влијае во развојот на одреден регион во една држава. Така што одеднаш имаме ситуација каде што притисокот да се биде по секоја цена во централната власт ќе отпадне и таа причина, затоа што велиме со тоа ќе придонесеме и во демократизација на државата.

Друг елемент што е многу битен, а мислам дека малкумина го спомнале, прв пат со овој закон се обиде да се влијае во регионалниот развој. За жал и кога се потенцираше или тангираше оваа проблематика се тангираше во негативна смисла. Можноста неколку општини да сочинуваат одредени институции априори се дава политичка обоеност, карактеристика наводно, тоа ќе доведе до федерализација, до кантонизација, до поделба и тн.

Господо пратеници, Европската Унија, битните реформи во последно време ги прави во поглед да целата таа економска моќ од Европската Унија што се создава преку буџетот на Европската Унија перманентно се трансформира од средства во аграрот во регионален развој. Зошто тоа се прави? Затоа што и самата Унија, внатре, Европската, членките на Европската Унија имаат големи разлики во развојот. Но и државите членки имаат големи разлики.

Ќе потсетам на еден податок. Да речеме, во една Шчанија има регии, региони, општини каде невработеноста е дури приближно до нула. Но има регии каде таа невработеност достигнува и 30%. Да се надминат овие разлики, таа финансира во тие регионални проекти.

А, што ние правиме? Кога се дава првата можност да се направи регионална политика за развој преку општините, ние тоа го сведува-ме, го квалификуваме како политичка одлука. Зошто мора тоа да го направиме? Законот за развој на недоволно развиени подрачја во бившите републики што беа 36, во критериумите за развој на општината каде спаѓаат невработеноста, бруто домашниот производ по глава на жител, степенот на пораст на вработувањето, од 11 општини што беа окарактеризирани како недоволно развиени дури шест или седум од нив беа општини каде воглавно живее албанско население. И тоа скоро сите. Бившите општини, односно што произлегоа како сегашни општини од Скопје, што произлегоа од бившата општина Град Скопје, но ние сеуште и после новата територијална поделба немаме квантизација односно квалификација кои се општини спаѓаат, токму поради овие критериуми во неразвиени општини.

Затоа, не случајно и во јавната дебата министерот рече дека овој закон, самиот по себе многу нема да придонесе ако со овој закон не се променат и другите закони, а првенствено инсистира токму на Законот за развој на

неразвиени подрачја. Затоа што тој закон, со последните измени и дополнувања претрпи огромни промени и штетни промени, каде што директно централната власт одлучува за која месна заедница, за кое село ќе се одвојат средства, што апсолутно е неправилно. Мислам дека со новата реорганизација имаме сосема поквалитативно решение.

Само на кратко, за две спорни решенија што се квалификуваат. Господо, јас не сум експерт и не знам како е поставено здравството во Република Македонија. Но едно знам, 10 години паѓаат министерски места за тие реформи во здравството. Немавме ваков закон па не успеавме. Паѓаа министри. Која е гаранцијата дека со овој закон, тоа воопшто нема да се спроведе или пак обратно. Ако се понуди тоа решение, реформите во здравството ќе отидат напред. Каде е логиката уставното решение да биде под еден проект за трансформација на одредена област во државата. Никој не е против трансформацијата и реформите во здравството. Апсолутно, имаме многу лошо искуство во врска со тоа. Но, секогаш постои можност, ако ние една уставна категорија ја ставиме во закон, да најдеме начин како понатаму со други механизми ќе ги спроведуваме реформите.

Знам дека е доцна и ќе мора со времето да калкулираме, затоа благодарам за трпението.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Мевљан Таири.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Почитуван претседателе, дами и господо пратеници, Се надевам дека нема да одземам многу време, но во секој случај би сакал да се произнесам во однос на предложениот закон со неколку зборови. Имено, ќе се приклучам кон сите искажувања што одат во насока на оценка дека со предложениот закон се дава голем придонес кон натамошната демократизација на општеството во Република Македонија и на самите односи во неа. Имено, сметам дека без овој закон државата беше, на некој начин, осакатена и граѓаните оневозможени да учествуваат во вршењето на јавните работи. Ова е прв чекор со кој што Република Македонија дефинитивно ќе треба да исчекори од тоа друштво на исклучително високо централизирано општество и да пристапи кон европските демократски држави.

Во овој случај не може а да не се коментира едно чувство што се забележува кај одреден дел македонски пратеници дека со овој закон, дефакто, албанците добиваат а македонците губат. Ќе се приклучам кон тие кои размислуваат малку поинаку. Имено, мислам дека граѓаните на Република Македонија, добиваат локалните заедници, до- биваат општините и не верувам дека постои градоначалник, општински совет или граѓанин на Република Македонија кој не е за еден ваков закон. Единствено изгледа против

еден ваков закон се централните служби на државата кои чувствуваат дека губат моќ, дека некои работи бегаат од нивните раце и на некој начин им се оневозможува можноста што постоеше до сега да одлучуваат за се и сешто во оваа држава.

На некој начин, дозволете јас да го искажам задоволството како албанец од тоа чувство дека кон нас, албанците, дефакто се изразува една недоверба дека сме способни да водиме сметка и да вршиме одредени јавни работи и дека само централната власт односно мнозинското население е тоа кое води сметка за добрите работи во државата и дека се лошо ќе се случува ако се децентрализира власта, односно дека државата ќе западне во криза доколку се спроведе овој закон.

Токму спротивното. На овој начин и албанците а претпоставувам и сите други, заедно со сите други граѓани ќе чувствуваат дека учествуваат во одредени работи од јавна важност и како такви ќе бидат дел од едно општество и на некој начин ќе се чувствуваат поравноправни.

По однос на забелешките што се ставаат за членот 61, соработка меѓу општините и основање заеднички служби, мислам дека се тенденциозни и зломанерни. Идејата и интенцијата на предлагачот е во насока на водење сметка за општините кои нема да бидат во можност да основаат свои служби за исполнување на сите обврски што произлегуваат од законот и како такви ќе бидат упатени на соработка со други општини, помоќни, кои имаат административни органи што можат да вршат одредени работи. Така што апсолутно не држат овие забелешки и стравот од регионализација е само уште едно потврдување за да се избегнат вистинските причини со кои што не се прифаќа самата идеја за децентрализација, според мое мислење.

Иако, да бидеме искрени, мислам дека идејата за регионализација е потребна на Македонија. Можеби не во оваа фаза. Но, апсолутно ќе дојде време кога ќе треба да се разговара отворено и за таа тема и за тие работи и тоа не само за регионализација на општините од Западна Македонија, туку создавање региони што ќе функционираат, ќе бидат функционално поврзани, ќе вршат одредени работи што ќе бидат од заеднички интерес. Посебно тука мислам на планирање од економската сфера, каде што апсолутно е невозможно да се води една таква политика само во рамките на една општина и дека неминовно ќе мора да се поврзуваат општините меѓу себе за да можат да водат било каква економска политика.

По однос на имплементацијата на уставната одредба за правична застапеност што е во членот 59, според мене не се прави до крај и најцелосно затоа што членот 36 каде што се набројуваат надлежностите на општинските совети, меѓу другото стои и именување членови на управните одбори и избор на директори на

јавни служби. Мислам дека не само при вработувањето во јавни служби и во администрацијата на општината, туку и при избор на директор и членови на управни одбори треба да важи оваа одредба за правична застапеност. И тоа, не само генерално за општини од мешан национален состав каде што одредени заедници, што нема да бидат во мнозинство, апсолутно можат да потпаднаат во една неповолна состојба ако не се води сметка и при именување на членовите на управните одбори и избори на директори на јавните служби. Токму тие директори ќе треба да бидат тие кои ќе водат сметка за овие одредби, а доколку при самиот избор за овие раководни лица не важи оваа одредба, тешко дека понатаму ќе може да се исполни.

На крајот би сакал да дадам одредена сугестија, да направиме обид во одредена мерка да ги именуваме тие делегирани надлежности што би требале да ги вршат општинските органи за сметка на централните органи. Во оваа смисла мислам на надлежностите што би можеле да се делегираат до градоначалниците, потребно е да се предвиди и таква можност за делегирање на надлежности на општинскиот совет. Во оваа смисла мислам дека треба да се направат одредени измени и интервенции.

Уште една работа што сметам дека беше чувствителна во ова време во општинските совети, односно во функционирањето на општините. Тоа се надоместоците што ги примаат советниците за учество во работа на советите на општините. Мислам дека во оваа смисла добро е со закон да се направи едно ограничување што ќе оневозможи ненаменско трошење на средствата што се доделуваат на општините. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор госпоѓата Наталија Марковиќ-Димова.

НАТАЛИЈА МАРКОВИЌ-ДИМОВА:

Благодарам господине претседателе, колеги пратеници, претставници на Владата.

Секогаш кога ќе се спомне Рамковниот договор и неговата дореализација во чиј контекст е и донесувањето на законот за локална самоуправа, неодминливо е да се спомне дека во делот на донесувањето на уставните промени, потоа амнестијата што беше исто така услов и третиот услов е законот за локална самоуправа, постојано се соочуваме пред донесување на секој нов акт или се се јавува нова причина со која што се вели дека Собранието на Република Македонија ја нема својата функција, овој законодавен дом е подреден и нему му се доставуваат акти што треба да се донесат под силен притисок од внатре и надвор, акти за кои што се отвора прашањето дали се легитимни и квалитетни, донесени под еден таков притисок.

Во тој дел и донесувањето на законот за локална самоуправа, што нам ни се нуди под итна постапка, не сум убедена дека е доволно

усогласен, најнапред од министрите чии што ресори ги тангира овој закон, од причина што се јави спор во делот на образованието, спор во делот на здравството и во овој момент, пред излегувањето на говорница, добивме уште еден допис од претседателот на Советот за радиодифузија кој не е доволно информиран и не знае како тоа ќе се уреди, какво ќе биде финансирањето и какви реперкусии има донесувањето на овој закон, токму во радиодифузијата.

НАТАЛИЈА МАРКОВИЌ-ДИМОВА: (Продолжение)

За мене воопшто не е спорно донесувањето на Законот за локална самоуправа и децентрализацијата на власта која што ќе овозможи засилување на локалната власт. Тоа можеби е и потребно. Но, прашањето е дали во оваков обем, на ваков начин со ваков текст неусогласен сеуште во Владата на Република Македонија а особено од министрите чии ресори ги тангира овој закон ние можеме да изгласаме еден квалитетен законски акт кој понатаму значи во иднина ќе може лесно и едноставно да се имплементира. Иако тоа значи дореализација на Рамковниот договор, јас сепак сметам дека требаше да му овозможиме едно поголемо внимание и анализа и во комисијата расправа и овде на седница на Собранието да не е така пребрзано како што сега нас не очекува тајминг за дискусија по општата расправа, потоа по амандманската расправа и време на гласање кое што мора да се заврши тогаш кога е договорено да се заврши.

Со оглед дека во амандманската расправа учествувам со веќе предложени два амандмани кои што се однесуваат едниот на примарна здравствена заштита а другиот на превентивна здравствена заштита и бидејќи сакам да проговорам повеќе во делот на здравството ќе кажам уште една работа која за мене е спорна, повторно ќе се повторам со дореализацијата на Рамковниот договор. Повторно присилата, уцената, заканата за донесувањето на сите законски акти и сите други предвидувања во Рамковниот договор од кој почнавме со уставните промени и наваму еве сега ги дореализираме другите фази од тој Рамковен договор. Се прашувам дали некој од нас ќе излезе на говорница и ќе праша јавно, зошто Собранието на Република Македонија е ставено во ваква незавидна положба со донесувањето на сите акти кои ќе го дореализираат овој договор зад кој се разбира Нова Демократија не стоеше со својот потпис и нема никаков услов безусловно да ги прифати сите акти кои се предвидени со него, се прашувам пак дали ќе ја отвориме другата страна и дали ќе се запрашаме вратени ли се бегалците во своите родни огништа, дали е ослободена територијата на Република Македонија, дали е возможна нормална комуникација во општините каде што се окупирани не само со безбедносните сили, туку воопшто една нормална комуникација со граѓани на Република Македонија кои можат да

ги посетуваат тие места кои се сеуште окупирани. Дали претстанаа нападите и дали, дали, дали и понатаму ние бе се залагаме овде за донесување на актите кои ќе го исполнат Рамковниот договор, а од друга страна нема да ја видиме другата страна во Република Македонија која искрено овде сите по завршување на уставните промени ја очекувавме барем да се реализира во етапи. Бидејќи ја кажав причината и акцентот на моето излагање јас ќе се задржам на делот на здравствената заштита со оглед дека дело на образованието споменавме и слушнавме веќе, но сеуште интервенцијата на пратеникот не е задоволена, писмено не сме информирани од министерот што во делот на законот кој нам ни се нуди е усогласено со министрите чии ресори ги тангира овој закон. Но, беше наводно споменато дека образованието е разрешено како спор. Од таа причина ќе се задржам токму на здравството.

Законот за локална самоуправа може да резултира во сепарирање на финансирањето на примарната здравствена заштита од финансирањето на другите нивоа на здравствената заштита. Од таа причина еден од моите амандмани се однесува токму на примарната здравствена заштита. Зошто е тоа така? Заради тоа што законот ќе има негативни последици во неколку области а тоа се следните. Како прво, дистрибуциони прашања кои резултираат од фискалната децентрализација поради варијациите на висината на собраните придонеси низ Републиката како резултат средствата со кои се финансира здравствениот сектор ќе варира од една во друга општина. Како што се случи во другите земји во регионот, на фискалната децентрализација ќе и треба одредена редистрибуција на приходот помеѓу општините како би се постигнала еднаквост и како би се обезбедиле основните здравствени услуги. Во спротивно примарната здравствена заштита ќе опадне во регионите каде најмногу е потребна. Имајќи во предвид сегашниот контекст на општините редистрибуцијата на средствата ќе биде многу тешка како што тоа беше демонстрирано во Босна и Херцеговина. При овие ситуации сиромашните се оние кои најмногу ќе страдаат од ваквата ситуација.

Втората причина на која што сакам да го ставам акцентот е дека лекарите во примарната здравствена заштита ќе имаат мотив непотребно да ги упатуваат пациентите во секундарното и терцијалното ниво од здравствената заштита, како за дијагностицирање така и за лекување. Значи како резултат на тоа трошоците и цената на здравствената заштита ќе се зголеми. Всушност токму ова ќе биде спротивно на целите во реформите на здравствениот сектор за кој сите ние се залагаме и се залагаме како усогласување на законодавството во Република Македонија со европското законодавство. Тоа предвидува реалокација на средствата од болниците кон примарната здравствена заштита и нема да бидеме во можност да ги користиме договорите со

лекарите во примарната здравствена заштита и механизмите за плаќање на истата во создавањето на мотив кај докторите да ги контролираат упатите и препишувањето на лекови.

Третата причина е дека квалитетот на примарната здравствена заштита ќе биде варијабилен и ќе опадне со време, а пациентите ќе имаат мотив за прескокнување на примарната здравствена заштита и одење директно во болниците, значи во секундарното ниво кои ќе бидат подобро финансирани и ќе нудат еден повисок квалитет на услуги.

Четвртата причина дека вака поделен систем ќе обезбеди многу помала економија на обем и поголеми административни трошоци. Понатаму распоредувањето на ризикот ќе се осети особено во помалите општини. И во Англија на пример е дојдено до заклучок дека општините во кои општиот лекар во примарната здравствена заштита треба да има популација од околу 50 илјади со цел адекватно да се покрие ризикот на примарната здравствена заштита. Но, во Македонија многу општини имаат помалку од 3000 жители. И на пример ако во една мала општина се јават неколку хронични болни тие ќе го потрошат буџетот многу брзо.

Понатаму и развојот на договорите односно капитацијата со докторите од примарната здравствена заштита ќе биде стопирана. Овој предлог ќе ја пресече на средина реформата во здравството во кој Македонија ја спроведуваше и преку проектот за развој на здравствениот сектор како и кредитот за прилагодување на социјална поддршка во минатите пет години. Реформата предвидуваше да се развијат мешани договори со лекарите од примарната здравствена заштита врз база на капитација кои треба да бидат спроведени како во приватното така и во јавното здравство со право на слободен избор на лекар. Текстот на Предлог законот за локалната самоуправа може да се толкува и на начин дека Фондот за здравствено осигурување нема повеќе воопшто да биде одговорен за финансирање на примерната здравствена заштита и сите амбуланти и сите вработени ќе треба понатаму да бидат префрлени врз општините. Ако овој закон се спроведе, тоа ќе значи дека подзаконските акти на Фондот за здравствено осигурување и договорите кои Владата бараше да се развијат во склоп на проектот за развој на здравството, треба да се поништат. Ако приватните лекари сакаат да добијат договор за примарна здравствена заштита ќе треба ова да го преговараат со локалната самоуправа. Може да претпоставиме дека секоја општина на ќе биде слободна да одлучи дали сака или не сака да склучи договор со лекарите од приватна пракса. Но, многу општини со помал буџет тоа најверојатно ќе го рестриктираат само со јавните организации и тоа се разбира не е во ред селекцијата на лекарите да припадне на ниво на локална самоуправа каде што најверојатно ќе падне во рацете на нестручни

и некомпетентни луѓе кои ќе ценат дали може да ја извршува таа дејност, или на лекарот и во тој дел ќе има една нерамноправност.

Понатаму децентрализацијата на финансирањето ќе создаде и проблем со амандманот во Законот за здравствена заштита во врска со приватизацијата кој се работи со поддршка на проектот за развој на здравствениот сектор. До денес се гледаше дека реформата на финансирање и реформата на организација и приватизација на примарната здравствена заштита одат една со друга. Предлог законот кој треба да изврши измена на Законот за здравствена заштита и дозволи приватизација во фаза, ќе треба во целост да се менува бидејќи во иднина тоа ќе биде под ингеренции на општините. Ако така остане како што е предложено во Предлог-законот за локална самоуправа. Првиот дел од измените на Законот кои подразбираат отцепување на примарната здравствена заштита од болничката заштита ќе биде потребен и според Законот за локална самоуправа. Но, сегашниот закон не ги предвидува потребните амандмани од Законот за здравствена заштита. Оваа промена може да стане ризична и поради имотно-правните односи како и правата за вработените после децентрализација на власта воопшто.

И сега стои прашањето дали е возможно да се децентрализира здравствената заштита без да се подели финансирањето. Една опција е да се остави недопрено финансирањето, но да се децентрализира сопственото и управувањето на давателите на услуги во примарната здравствена заштита. Некои соседи ја прифатија оваа опција и мора внимателно да се испланира, бидејќи таа има и многу негативности. Ќе биде особено тешко да се имплементираат овие комплексни реформи во здравството во услови на толку многу мали општини. Потребните реформи во Македонија подразбираат приватизација, постепено намалување на презаполненоста во примарната здравствена заштита редистрибуција на вработените, надополнување на професионалните вештини и рационализација на овој модел на примарна здравствена заштита. Спроведувањето на овие реформи низ 80 до 132 мали општини ќе биде навистина особено тешко. Просекот кој Македонија го зема за однос помеѓу број на население и еден лекар од примарна здравствена заштита е 1700. Да се обезбеди целосно покривање со сите специјалности потребни се најмалку 5 до 10 илјади луѓе во зависност од функцијата на примарната здравствена заштита. И не е јасно како се одвива соработката помеѓи општините кога моделот мала општина зема обврска за потребите на примарната здравствена заштита, но населението не се поклопува со начинот на кој луѓето се однесуваат кон здравствените услуги. Македонците веќе широко ги користат приватните лекари во примарната здравствена заштита, а исто така многу одат на лекар и од примарна здравствена заштита надвор од нивните општини. Заради послабот квалитет

на здравството во селата само сиромашните и оние кои не можат да се движат ги користат, голем број одат во градовите. Ова значи дека бројот на жители потребни за функционирање на примарната здравствена заштита е дури и поголем од искажаниот и предвидениот. Заради тоа што повеќето објекти од примарна здравствена заштита се легално и институциски поврзани со болниците и другите здравствени установи имплементацијата на децентрализацијата овде би била многу проблематична како од легален, така и од организационен аспект. Не е воопшто јасно до кое ниво општините би обезбедувале средства за одржување на објектите и трошоците од амортизација за замена на опремата на крајот од својот користен период. Се поставува уште едно прашање со имплементацијата на Законот такво како што ни е понуден, дали може да се направи децентрализација на некои услуги и во јавното здравство. За тоа постои општ консензус во најмала рака планирањето, регулирањето и мониторингот на јавните здравствени услуги треба да останат централни функции. Во случајот на Македонија кон ова треба да се додадат и набавките и дистрибуцијата поради економија на обем и слаби институционални капацитети на локално ниво. Во моментот Македонија користи вертикално организиран систем за вршење на овие услуги организиран на ниво на десет региони ширум Републиката. Ако процесот на децентрализација го наруши системот на имунизација и некои критични услуги за репродукција може да се јават сериозни последици врз јавното здравство. Дали остана нешто да се децентрализира, останува прашање на кое може да постојат договори помеѓу централата и општините кои согласно договор ќе можат да вршат одредени активности од областа на јавното здравство што ќе ја наметне и потребата за градење на капацитети како на локално така и на централно ниво за дизајнирање, договарање и следење на договореното. Административните трошоци ќе се зголемат. Значи, додека децентрализацијата се промовира како средство за решавање на некои од проблемите на оваа земја мора да бидеме и многу внимателни кога се работи за здравствениот сектор. Имено поради тоа што промените во еден дел од системот автоматски носат реперкусии во остатокот од истиот и не можат да бидат игнорирани. Не е добра идеја да се подели финансирањето на здравствената заштита помеѓу примарно здравство и останатото. Сепак, останува да веруваме дека одредени специфични функции од областа на здравствената промоција и превенција на повреди би можеле да се децентрализираат на локално ниво. Апелот и вака опсежната елаборација околу здравствената заштита се однесува токму кон размислување на министерот во делот на здравството во кој сеуште не постои усогласување за децентрализацијата на здравството за закочување на реформите во здравствениот систем размислување со кое

сеуште постои можност министерот односно Владата на Република Македонија амандмански да интервенира, а потоа својот амандман во овој контекст би го повлекла ако најдеме разбирање и Владата на Република Македонија достави амандман кој ќе стане составен дел на Законот за локална самоуправа.

СТОЈАН АНДОВ:

Предлагам пауза до 17,00 часот. (По паузата)

(Седницата продолжи со работа во 17,00 часот).

СТОЈАН АНДОВ:

Продолжувама со работа по 95-та седница.

Продолжуваме со општиот претрес по текстот на Предлогот на законот.

Има збор господинот Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван пратсдател и почитувани едан, два, три, четири, пет пратеници, со мене шест во салата. Според мене крајно неодговорно е сега да дискутирам за толку важен и значаен Предлог на закон. Јас сметам дека треба да причекама барем да влезат ако не повеќе десет посто од пратениците.

СТОЈАН АНДОВ:

Нема никаква пречка.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Нема никаква пречка. Ова зборува за крајно наодговорен однос и на пратениците, а посебно крајно неодговоран однос на Владата, а сакам да нагласам и на пратениците кои треба да го донесат овој закон односно на потписничарите на Рамковниот договор, затоа што тиа се задолжија да го применат и Законот за локална самоуправа.

Бидејќи сметата дека седницата треба да продолжи баз разлика на бројот на присутните во интерес на граѓаните на Република Македонија си земам за право да прифатам и ова што вие го предлагата, да дискутирам.

Со овој предлог закон за локална самоуправа добивам впечаток дека а поврзано неговото донесување затоа што се намаша вrame студиозно да му се пријде на него и да се проанализира од повеќе аспекти, затоа што овој закон е многу значаен за државата, Република Македонија и за граѓаните на Република Македонија. Овој закон ако се прифати вака како што е предложен постои можност да се удрат темелите на кантонизација на македонската држава. Поради наведеното сметам дека Владата требаше многу постудиозно да пријде кон овој Предлог закон.

Во врска со ова сакам да додадам дека Владата исто така многу бегло помина преку овој закон. Се на се, онолку колку што

имав можност да прочитам, за 30 минути го разгледа овој многу значаен закон. Дури би се рекло дека овој е устав во мало за македонската држава.

За ваквите разградувања на државата ние укажувавме уште со Рамковниот договор дека треба да се биде внимателен дека не треба се да се прифати што е предложено кон мднувањето на Уставот. Ние сме за менување на устав, но треба да се пристапи внимателно, за што бевме укорувани од големите политички партии СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ. За жал тие беа потписници на него и сега си земаат за право да ги бранат интересите на Македонија и македонската држава, македонскиот народ укажувајќи што ќе биде ако се усвои овој закон за локална самоуправа вака како што е даден. Јас Велам минимум ќе се наштети на Македонија во однос на она што е направено со Рамковниот договор. Од тие причини немаат лице сега да зборуваат, туку мора да подигнат рака и да го прифатат. Верувам дека и тоа ќе го направат освен ако размислите поинаку.

Господа пратеници, немојте погрешно да ме сватите како партија на ВМРО - Вистинска Дека не сме за донесување на ваков закон. Овој предлог на закон со задоволство ние ќе го прифатевме доколку Се имаше можност да се разгледа и студиозно на него да се пријде, бидејќи сигурно тој ќе придонесе за што побрзо имплементирање на македонското законодавство, а посебно локалната самоуправа во европските стандарди и критериуми. Но, не треба да се бега од тие критериуми.

Овој Предлог закон пред се треба да биде наменет за штитење на македонските државни интереси и интересите на граѓаните, а не за разградување на Македонија. Зошто во овој момент условите не се созреани да се расправа за ваков закон. Од следните причини.

Прво, Македонија нема контрола на целиот свој суверенитет, а знаеме дека со Рамковниод договор, покрај другите обврски што македонската влада, односно потписничарите си ги зедоа и си ги исполнија додека албанското малцинство обврските не ги исполни. Тоа значи дека и понатаму се пука, требаше оружјето да се предаде, оружјето делумно е предадено и понатаму македонските граѓани се раселуваат од своите вековни огништа и поради наведеното сметам дека нема услови за набрзина усвојување на ваков предлогот закон. Тоа е првиот аспект.

Друг аспект, овој предлог закон за локална самоуправа има свои специфичности. Само една споредба да направам. И крвните групи кај човекот функционираат по некои специфичности. Се знае која крвна група од која може да прими. Не може ние буквално да прифатиме се она што ќе ни понуди Европа затоа што ние си имаме свој менталитет -

балкански. Ние си имаме своја култура. Ние имаме некаква свест, а имаме исто така и неодговорности и непочитување на законите и државата. Поради тоа мора да бидеме внимателни и претпазливи за се што ни нуди Европа за да не дојде до разградување на државата. Лесно и е на Европа, малцинствата во Европа се многу лојални на државата во која што живеат. Ние овде се судираме со малцинство кое воопшто не е лојално на македонската држава и поради тоа овој предлог на закон овозможува и понатаму разградување и дробење на македонската држава.

Би сакал да ја споменам и донаторската конференција. Ни се заканува дека до денес мораме да го изгласаме овој закон. Зошто мораме да го изгласаме? Прашувам зошто? За 90 милиони долари. Па, во Македонија се испокрадени за овие 2-3 години 10 пати повеќе од овие 90 милиони. Нека ги вратат тие што ги украдоа парите и нема потреба да бараме никаква помош од никого и постојано да не уценува Европа. Па, до кога ќе не уценува? За се постои можност да се уценува, а и да се отстапи, но со државноста господо нема отстапки. Некој постојано прави отстапки. Ако сака Европа да ни помогне, јас не верувам дека сака многу да ни помогне Европа, сведоци сме на се она што ни се случува барем досега, ќе тргнам од една поговорка, а тоа е кинеската поговорка "ако на некој сакаш да му помогнеш научиго да лови риби, а не му давај риба бидејќи ќе ја изеде". Постојано Европа не залажува еве ви ливавче, па вие изличете го ова, кога ќе го изличете ќе ви дадеме друго ливавче. Господо нас не ни треба таква помош. Европа ако сака да ни помогне, може да ни помогне, да ни помогне да профункционира во Македонија правната држава. Европа гледа дека во Македонија не функционира правната држава. Зошто не сака да ни помогне? Ако сака Европа да ни помогне може и на друг начин - нека заживее пазарната економија. Дали во Македонија функционира пазарната економија? Не господо. На тој начин Европа ќе ни помогне. Ние имаме доволно квалитетни и стручњаци и ресурси да бидеме богата и креативна земја. Ние сме многу покреативни отколку европејците кои сега ни нудат нешто. Многу поодамна од нив имавме и култура, многу поодамна од нив имавме и повисок стандард и подобро живеевме и имавме нешто многу повеќе дадено за целокупната цивилизација на човечанството. Ако сакаат да ни помогнат нека ни помогнат на овој начин, и ние да влеземе, да се интегрираме во Европа со европските законитости, а не законите за Европа да важат некои, а да не важат за нас, како што е Законот за малцинства. За нас посебен рамковен договор да се изготвува. Па зошто, која ли сме ние држава, посебна држава ли сме ние од Европска заедница? Значи, Европската заедница постојано нешто ни натурува,

постојано ние да вршиме отстапки. Мое убедување е сигурно заради неспособноста на Владата, да се спротивстави на постојаните уцени што ги имаме токму од Европската заедница.

Потребно е да се изврши дезинтеграција на поедини закони од државата во општината. Тоа е во ред, прифаќаме, но не треба да оди тоа на разградување на државата. Секое разградување на државата е многу опасно за сите граѓани во Македонија. За пример ќе го земам образованието. Што ќе се случи со овој Предлог закон. Имаме општини богати, имаме општини сиромашни. Што ќе биде со сиромашните општини? Дали ќе ги делиме наставници на наставници кои предаваат со многу послаби квалитет и многу полошо и кој знае што предаваат во тоа образование и ќе имаат поголеми лично доходи во однос на нивните наставници кои максимално совесно и стручно си ги извршуваат своите обврски и имаат помали лични доходи. Уште ли ќе се делиме? Зарем малку ни беше оваа поделба.

И не само тоа. Основното образование е задолжително образование со закон. Должен е секој да поседува и да заврши основно образование и должност е на државата да обезбеди средства за основното образование и поддеднакви услови за сите училишта во Македонија. Како сакаме ние да се интегрираме во Европа кога едно училиште има за секој ученик, дали е избрана настава, или редовна настава, компјутер, а друго училиште има еден компјутер за целото училиште. Како ќе се интегрираме во Европа?

За средното образование до кои аномалии може да се дојде? Со самото формирање на средно образование, немојте да добиете погрешна претстава државата ќе слева пари сега повторно од државната каса во приватното училиште. Не господо. Или општината. Нема општината што да финансира во тие приватни училишта. Во приватните училишта ќе се обезбеди средства иницијаторот на отворањето на тоа училиште. Должен е да си обезбеди ако сака да изиграва некој газда, да биде директор на некое училиште и основоположник на некое училиште мора да обезбеди средства. Тука нема потреба ни државата, ниту општината да вложува во такви училишта.

Што ќе се случи со здравството. Сведоци сме за минатото кога општините имаа некои слични инциденти, кога имавме општини каде што немавме стручњаци, или немавме болници, а пациент треба да се оперира, а таков лекар стручњак, специјалист немаме во општината во која што живее пациентот и бара упат до специјалист, за во Скопје да дојде. Општината ќе одговори со не, затоа што парите треба да останат во општината каде што живее пациентот. Зарем,

тој пациент, ова го зборува праксата, не сум стручњак, се извинувам на лекарите, сигурно тие подобро ова ќе го образложат од мене, но се секавам на вакви моменте во минатото. Вакви моменти сега ќе имаме многу повеќе затоа што имаме многу бедни општини каде што немаат ни инструменти, каде што немаат заболечар, каде што имаат застарени машини и должен е пациентот да трпи, а исто така сведоци сме пред неколку години што имавме случај наместо да му се ампутира раката, имавме смртен случај на дете затоа што не доби упат да дојде на лекар во Скопје кај стручњак. Тоа мислам беше од општина Кочани. Такви случаи ќе имаме се повеќе и повеќе и затоа треба да бидеме многу повнимателни. Вакви закони не смеат да се носат набрзина. И една поговорка ќе кажам "набрзина се фаќаат само муви", а системски закон, закон кој што има последици по државата мора внимателно и студиозно од сите аспекти да се проанализира и да се донесе.

Со овој Предлог закон со општините што ќе се добие. Општините ќе добијат до таа мера самостојност, дури поврзувања на општините и до таа мера поедини општини ќе се одвојат од државата што ќе си формираат свои ресурси, кои ресурси ќе бидат паралелни на државните и ќе се добие држава во држава. Или со други зборови, на некој начин ќе одиме во кантонизација или во феудализам каде што секој град, секоја општина ќе претставува држава за себе. Тоа сигурно не го посакуваме. Ние посакуваме да се интегрираме во Европа, а за Македонија ни најмалку не сакаме дезинтеграција.

Друг проблем кој може да настане, јас укажувам и касно ќе биде кога ќе го донесеме овој закон, затоа што тогаш последиците ќе бидат многу опасни. Постојаното менување на границите на овој начин ќе доведе до поврзувањето на општините, а сето тоа ќе се одразува на Македонија и на македонските граѓани. Тоа сето проширување на етничките граници ќе биде по етничка основа. Дали ова е дозволено во нормална држава. Сигурно не. Ако поврзувањето е во интерес на развојниот пат на државата тогаш општините треба да соработуваат но не на штета на рушење на државата. Значи, општините треба да соработуваат не само меѓу себе, туку треба да соработуваат и со други држави само за да го надградат својот стандард, економијата, технологијата итн, но не да се оди на рушење на државата. Се ова ме потсеќа на некаква си гетоизација.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:(Продолжение)

Додека се усвојуваше Рамковниот договор ние укажувавме на членот 16 во кој пишува, цитирам, но за жал тој е усвоен, но сакав само да нагласам уште тогаш партијата ВМРО Вистинска укажавме на последиците.

Ревизија на општинските граници ќе биде спроведена со меѓународно учество. Господа, како со меѓународно учество ќе се врши ревизија на општинските граници. Зарем сме протекторат. Тоа стои во Законот. Затоа што набрзина беше донесен. Со оваа порака многу е кажано и многу се кажува. Дали свесно или не свесно е донесена исто така добро да се размисли, а посебно потписничарите на овој Рамковен договор. Тоа треба да го сватат.

Што се сака со овој Предлог закон. Се сака да се спречи контролата на државата врз Западна Македонија, а со тоа што ќе се доведе? Ќе се доведе до иселување на македонците од Западна Македонија, брза кантонизација и што побрзо распарчување на Македонија.

Господа пратеници македонци од албанско потекло добро нагласивте од говорницата, но ќе ми биде мило да стоите зад тоа нема што да се плашите. Има една поговорка која вели: - Ако човек се изгори од млекото ќе дува и на маштеницата. Бидејќи македонците се изгорела од млекото сега мора да дуваме на маштеницата. Зошто не си зеде за право, а не убедува дека овој закон многу бргу ќе не доведе на прагот, а уште не зачекоривме, дека сме во Европската заедница. Ако сакавте да бидеме во Европската заедница немаше да посегнете по оружје. Ова Собрание е токму за расправа. Треба да си кажеме се отворено да ги решаваме проблемите, а не со оружје во рака. Тоа е минатост. 18-тиот, 19-от Век со оружје се решаваа проблемите и пазарите. Сега пазарите се решаваат само со висока технологија, со ум и пробемите во државите. Крајно време е да разменуваме мисли и ќе се потсетам на македонскиот идеолог Гоце Делчев дека ова треба да биде мегдан каде ќе се натпреваруваме во искажаните зборови за иднината на државата, а не да се натпреваруваме кој повеќе ќе и наштети на Македонија. Ако така работиме сите ќе имаме иднина и сите добро ќе живееме во Македонија.

Ви благодарам за вниманието.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам. Господинот Хаџиреџа.
(Не е тука).

Господинот Златко Стојменов.

ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Владата, јас можеби ќе се повторам со почетокот на оваа седница за локалната самоуправа, меѓутоа, не можам да избегам од впечатокот дека овој закон како дел од Рамковниот договор од Охрид се носи во услови неисполнети од Охридскиот договор од претходните фази обврските кои ги преземаа потписниците и сите институции имено, насилството во Република Македонија и

понатаму продолжува и сеуште во Македонија постојат вооружени екстремистички групи на албанци кои со оружје вршат терор на група на граѓани пред се на македонското население во Западниот дел на Македонија и тоа е алармантна состојба и која не е во прилог на она што се договараше со Охридскиот Рамковен договор и она што се дерогираше при неговото донесување. Така што пред се потписниците, овој Парламент и сите институции на системот не смејат и понатаму да замижуваат и да го премолчуваат овој факт и оваа состојба во РМ.

Се надевам дека со добрата волја покажана во Парламентот на РМ за решавање на овој дел од Рамковниот договор дека ќе биде уште една опомена, стимул кон сите одговорни за ваквата ситуација да се заземат овие состојби во РМ конечно да се решаваат онака како што треба и на крај само да кажам дека навистина е за поздравување од оваа говорница, од ова место од говорницата на републичкиот Парламент реакцијата на САД и нејзината администрација и на претседателот на САД г-динот Џорџ Буш во однос на тероризмот во РМ што значи дека конечно големата сила САД им дава виза на институциите на РМ да се справуваат со тероризмот во РМ со вооружените групи и треба што побргу да го прават во согласност со нивните уставни и законски обврски кои ги имаат.

Што се однесува до овој системски закон многу е тешка состојбата што овој системски закон се донесува под еден ваков притисок, во една ваква ситуација вака набрзина, во една итна состојба од една страна притиснати од ситуацијата, од продолжување на бесрамното етничко чистење и малтретирање на невините граѓани на РМ од друга страна под притисок на финансиските уцени на некои институции така што сите не среќни решенија што би ги донеле заради брзината навистина се можни и верувам ќе ги има многу такви, бидејќи она што го сметам е тоа дека овој закон сигурно ќе се усвои денеска бидејќи и покрја многуте говори од оваа говорница традиционално против сите закони кои доаѓаат во рамките на Рамковниот договор едно се зборува од говорницата, но кога ќе дојде моментот на гласање сите оние што си преземале обврски сите дисциплинирано гласаат и ги изгласуваат сите законски проекти без разлика на нивната тежина, вредност и темелитост..

Апсолутно сметам дека на Македонија многу порано и требае еден добар системски закон за локална самоуправа и камо среќа тоа Македонија да го направеше во изминатиот период во изминатите десет години посебно да го правеше етапно во фази и да решаваше области по области кои сега доаѓаат наеднаш и се проблематични. Камо среќа да решеше дел од проблемот со здравството, па да

согледаше дел од пробелмите па да влезеше во следната фаза, па да навлезеше во законодавството, образованието и другите моменти кои се проблематични во овој закон. Камо среќа да се зборуваше за соработка во општините во една релаксирана ситуација на доверба меѓу граѓаните на РМ без страв дека соработките значат кантонизација, регионализација на база на политичка воља за отцепување на територии и борба за територии. Апсолутно сите добри идеи во едно друго време и во една поголема доверба меѓу граѓаните на РМ без разлика на нивната националност ќе беа други дискусии и ќе се зборуваше за соработка во областа на културата, на мешање на различните култури на територијата на Македонија за интеграција на различните култури и почитувањето на различните култури во РМ. Вака ова носи една недоверба и кај самите потписници на овој договор. Сметам дека апсолутно доцниме како држава со децентрализација во областа на локалната самоуправа.

Се наведвам некои области што ми пречат што не се регулирани до сега и во кои нема ингеренции локалната самоуправа и во кои таа не е одговорна пред граѓаните ниту може да им ги реши тие работи на граѓаните ниту може да биде одговорна за нив и тие да ја оценуваат на изборите кога бираат локална власт.

Пример ќе го земам сообраќајот. Во сите, а посебно малите градови владее сообраќајна анархија и тоа е област коај навистина можеби треба да се размислува како локалната самоуправа треба да даде свој придонес посебно во регулацијата на паркирањето, на потребите на хендикепираните лица на кои треба да им се обезбедат услови во сообраќајот и во паркирањето и другите проблеми кои ги има во малите градови.

Исто така со еден ваков закон треба да се решат проблемите од областа на локалните културни богатства. Локалните власти треба да се вклучат во зачувување, надоградување и гаење на локалните културни богатства. Тоа е област за која локалната самоуправа треба да се грижи. Има доста развиени земји кај кои локалната самоуправа има органи, тела и луѓе кои се гржат за економскиот развој на општината, го анализираат, даваат предлози и имаат ингеренции во таа област. Тоа е за мене апсолутно позитивно и стои како дупка во нашата локална самоуправа. Едноставно локалната самоуправа вака поставена како што е сега нема врска со економското развој на самата општина и тоа не е добро, тоа е нешто што треба да се решава во од. Меѓутоа, посебно чувствителните области овие денови искажани како здравството, школството и соработката, јас би ги издвоил тие три области

навистина се за анализа. Апсолутно сметам дека во некоја фаза, во некое време, тоа можеби требало да биде 1996-1998 година ако сме успеале како држава, а сметам дека во вакво време под притисок не треба да биде сега, примарната здравствена заштита треба да и припадне на локалната самоуправа. Тоа треба да се организира, треба многу реформи во здравството и прилагодување. Замислете ја несреќата која може да ја донесеме со донесување на еден ваков акт во кој неподготвено, неусогласено меѓу Министерството за здравство, Фондот за здравство и Министерството за локална самоуправа и воопшто институциите на власта ќе се направи неред во оваа сфера и ќе дојде на удар најчувствителната група на граѓани пред се пациентите, а секако и здравствените работници.

Во овие десет години Македонија имаше доста време, доста министри и доста влади да прават реформи во здравството. Во оваа сфера се направени многу малку реформи. Факт е дека сите ние бегавме од тие реформи дали заради политичката чувствителност, дали заради специфичноста на областа, но многу малку се направи во однос на реформите во здравството. И ден денеска реформите кои се започнаа во примарната здравствена заштита се дојдени само во приватното здравство од вкупниот дел на здравството, не е направена никаква реформа во примарната јавна здравствена заштита. Во јавното дле од здравството нема никаква реформа во примарната здравствена заштита а сега не знам како ние ќе ја споиме таа наша желба да ја поставиме примарната здравствена заштита на ниво на локална самоуправа и една недефинирана, не реформирана и не организирана примарна здравствена заштита која десет години се води во Република Македонија. Дали воведовме капитација во јавната здравствена заштита? Не ја воведовме. Дали знаеме дали во јавното здравство ќе воведеме капитација освен капитација дали ќе биде концесионерство, дали ќе биде акционерство и како ќе се развива. Сеуште ја немаме националната програма за развојот на здравството во Република Македонија, не знаеме што ќе правиме со оваа област, а веќе истрчуваме со потегот примарната здравствена заштита на општините. Да, меѓутоа на претходно организирана здравствена заштита и претходно да се знае што се сака со таа здравствена заштита, што се сака со пациентите, што се сака со здравствените работници кои исто така се во незавидна положба во примарната здравствена заштита и другите делови од здравствената заштита.

Кога зборуваме за здравствената заштита јас гледав примери во европските земји каде и секундарната здравствена заштита е на ниво на општини, оној болничкиот дел. Меѓутоа,

ние не сме дошле до размисла за реформа во секундарната здравствена заштита. Таа е каква што била пред 10, 15, 20 години. Има некои ситни промени но суштинска реформа на примарната здравствена заштита во Македонија ниту имало во овие 10 години ниту има денес. За секундарната да не зборуваме и како ќе направиме компатибилност со тие две работи реформа по европски терк на заостаток од самоуправниот социјализам. Тука е навистина голема нејаснотија и тука е проблемот. Апсолутно ќе кажам уште еднаш јас сум тој што сметам као доктор, како здравствен работник дека примарната здравствена заштита треба да е на општините, но не во вакво организирано здравство и не вака подготвено со неразјаснето финансирање во иднината, со неразјаснети релации фонд-општини, со непоставена доктрина во здравството и со неразјаснети идеи на Министерството за здравство во однос на здравствената заштита, посебно што беше кажано тука дека зад ова не стои ни Фондот за здравство ни Министерството за здравство, а се јавува и Лекарската комора, тоа е веќе политички и јас се согласувам, отколку суштински, бидејќи таа не реагира често кога се суштински проблеми на здравствените работници, а ова е малку повеќе политичко прашање.

Здравствената заштита е можеби еден од најчувствителните сегменти во општеството. Замислете неколку дена да не можат да земат лекови пензионерите тие и така имаат проблеми со набавката на лекови со бесплатни лекови, не е решен проблемот со набавката на лекови, плаќање на лекови, дистрибуција на лекови и сега новата реформа јас не знам како ќе биде за сите нас ако сите тие ги изложиме на една нова реформа која ги води во неизвесност.

Спрема тоа, за ваков ризик треба подобра студија, подобра организација комплементарна од Министерството за локална самоуправа заедно со Министерството за здравство, заедно со другите владини институции, заедно со Фондот за здравство, заедно со комисиите на Парламентот и Министерството за здравство и процес на едукација, пропаганда за вакво нешто да се имплементира во стварноста. Се друго ќе пропадне како експеримент со желба да се направи нешто што е потписник на политички договор, а во практиката голем ризик за граѓаните на Република Македонија.

Факт е дека со овој закон остануваат отворени прашања на натамошното финансирање, реформи во финансирањето, односите на централната власт и локалната власт, проблематично е здружувањето бидејќи е избран погрешен момент за дискусии воопшто за здружување и соработка на општините, бидејќи секогаш кога ќе го кажеме тоа не се

мисли на позитивната варијанта на тоа односно не се размислува за можноста на културна соработка, на помагање меѓу општините туку секогаш се мисли на кантонизација, на региони, на база на освојување на територии, тоа е фактот и моментот за Македонија и тоа се случува во Македонија. Се случуваат етнички чистења, прогонети луѓе, вие сакате тие да размислуваат за културна соработка. Така не размислуваат граѓаните. Едноставно ја уништуваме доварбата меѓу граѓаните и на тоа треба многу да работиме.

Отворено прашање останува и подготвеноста на локалната администрација од локалната самоуправа да ги дочека овие реформи бидејќи ќе се согласите за ова треба стручна и едуцирана локална самоуправа за да го дочека сето ова. Тоа прашање верувам дека го разгледува Министерството за локална самоуправа и на тоа веројатно има некој одговор. Меѓутоа, јас сметам дека за тоа треба време на едукација и до едукација на таа администрација, да се подготвува за н овите предизвици. Апсолутно најважен фактор но сепак факторот време кој треба да го добиеме и тој е проблематичен во овој случај. Ние навистина не можеме да разговараме за таа тема во еден ваков временски теснец. Тоа е целиот проблем. Пак ќе кажам потребна е максимална стимулација, локалната самоуправа да развива многу области кои се запустени во нашите општини и нашите градови.

Ќе кажам уште еден пример, тоа е примерот во угостителството каде во нашите општини владее анархија во однос на траењето на работното време, точењето на алкохол на малолетници итн. Тоа е нешто каде можеме да ја ангажираме локалната самоуправа во решавањето на овие проблеми и на ширењето на негативните појави во локалите и непочитување на позитивните законски одредби. Кога јас зборувам за некои искуства, сакам секогаш да се консултирам со другите искуства. Можеби најтешко учење е кога човек учи на сопствените грешки, а најлесно е, тоа го кажале мудриците, кога човек може да научи од другите кои го имаат тоа искуство. Можеби читањето на туѓото искуство.

Ќе кажам некои кратки анализи од областа на локалната самоуправа во неколку земји, ќе видиме дека ние сме на погрешен пат, ние сме заробеници на Охридскиот договор, обврските, на итноста на ситуацијата, а не на еден природен процес на создавање на закон за локална самоуправа, по теркот, менталитетот и природата на граѓаните на РМ. Еве на пример Англија.

Актот на локална самоуправа во Англија од 2000 година покрива различни аспектотод локалната власт и е составен од шест дела. Јас нема да ги читам за да не ве замарам со тоа. Меѓутоа, заклучокот според овој акт е дека локалните власти имаат мал број на значајни функции меѓу кои како најзначајна би можела да

се издвои можноста властите да направат трошоци во интерес на локалната единица. Значи една високо развиена држава, предводничка во Европа, полека гази во оваа област, имајќи ја предвид осетливоста меѓу централната власт и локалната самоуправа и апсолутно веројатно и тие не се луѓе против давање ингеренции и решавање на проблемите на граѓаните преку локалната самоуправа и децентрализација на власта.

Ќе ви кажам и еден друг пример со земја во транзиција. Тоа е Република Чешка. Таму реформите во локалната самоуправа биле дел од процесот на трансформација на политичките институции. Главната причина за реформата била распределбата, поточно реорганизацијата односно релациите меѓу централната и локалната власт, овозможување на локалната власт да се институционализира и да стане партнер на националната управа во автономни овластувања. Нивна информација е ова. Историјата на усвојување на законите за локална самоуправа покажа дека реформите на ова поле беа направени избрзано и непромислено, а како последица на тоа оригиналниот концепт за локално централните врски беа неизбалансирани. Тука посебно го потенцирам искуството од Чешката Република. Значи во периодот кој изминал тие согледале дека концептот за локално-централни врски е неизбалансиран. Значи тие веќе имаат проблем со една реформа, барем имаат некое искуство, а ние кое искуство го учиме. Го учиме искуството на притисокот. Друго искуство овде нема.

Оваа рана легислатива, во областа на локалната самоуправа, од една страна влјаеше на традиционалните либерални самоуправни идеи во улогата на локалните заедници. Значи тие сепак се базирале на некоја традиција и некое искуство кое го имаат во оваа држава. Можеби најмногу искуство од сите држави во областа на самоуправувањето има во Италија, бидејќи тоа за што јас како пратеник се залагам овде, тие го правеле, односно сметам дека тоа е етапен процес, бидејќи е системски голем и темелен процес треба да оди етапно, системски, со многу такт и размислување.

Во Италија најрано од сите западни земји, можеби, почнала децентрализацијата како процес, доста порано отколку во земјите на централна и источна Европа и се одвивало во следните фази:

Уставот од 1947 година е посветен на локалната автономија. Значи тие од тогаш почнале со овие процеси.

Следниот акт е во 1970 година, акт за локалната влада со кој се воведуваат региони со посебен статус.

Следниот акт е 20 години подоцна, во 1990 година, акт за дефинирање на локалната автономија и организација на локалната самоуправа. Дури во 1996 година, е акт за

административна децентрализација. Се се тоа етапи, процеси, размислувања, разгледуваше. Така функционираат вистински институции.

Во 1997 година е следниот акт.

Значи процесот во Италија почнал во 1947 година, вистинскиот 1970, а во 1995 година, трансфер на здравствените одговорности, болници, медицински корпорации, фармацевтски продукти. Значи после 20 години тие тоа го осмислувале, разгледувале и еве направиле реформа со дислокација на оваа област во локалната самоуправа. Дури и на болничко и фармацевско ниво меѓутоа, осмислено, темелно, не преку ноќ под притисок, под мачот на донаторската конференција.

Сега заклучокот за Италија.

За возврат, за пренесување на овие надлежности, зголемување на алокација на данокот. Значи богатата Италија кога станала богата земја во 90-тите години, можела да си дозволи да има зголемување на даноците. Треба од овде да им објаснувате на граѓаните на РМ дека со овие акти ќе има зголемување на даноците на граѓаните. Одговорностите на општините воглавном се урбанизам, јавно домување, социјални служби и тн., сие овие што ги спомнуваме, но да не ве замарам со читање. Еве ќе дадам и еден посебен пример од некогашните југословенски републики, република која мислам дека е најнапред во процесот на транзиција. Тоа е Словенија. Словенците уште во Уставот од 1991 година, член 9 од дел V, локална самоуправа, почнале со развивање, градеше и реформи во оваа област.

Во 1993 година, во Законот за локална самоуправа направиле 6 амандмански измени: ингеренции, планирање на градот, урбанистички план, трговија, домување, гас, топлификација, водоснабдување, патишта, фекалии, депонии, транспорт, пристаништа, гробишта, крематориуми, градинки, породилишта, предучилишно и основно образование, образование на возрасни, социјални домови, социјално домување, здравствена заштита противпожарна заштита, граѓанска заштита, паркови, отворени простори културни институции.

Господа, ќе заклучам, сите овие проекти што ние ги заговараме се апсолутно напредни и апсолутно во согласност со процесите кои ги прават развиените земји. Меѓутоа, дали ние тоа го правевме на начин како што го прават развиените земји, на кој начин го правиме зошто го правиме вака, тоа е отворено прашање. Уцената, притисокот и насилството предничат во причините за ние да го донесеме вака брзо овој закон, без да размислиме за сите овие аспекти и да го искористиме времето кое мора да го користиме, за анализа на слабостите, неминовно вака брзото носење на законот ќе донесе многу последици од кои некои можеме да ги согледаме за кои зборуваме од овде, меѓутоа за некои не можеме да зборуваме.

Сметам дека овие расправи можеби и вредат нешто за едукација, меѓутоа во суштина за мене ќе бидат јалови бидејќи најчесто од оваа говорница, барем од искуството по Рамковниот договор едно се зборуваше а друго се гласа. Тука видовме многу говори против многу акти на овој проект. Меѓутоа, мислам дека на крајот ќе се усвои во било каква форма, но последиците, без разлика на потпишаниот договор, без разлика на успехот на донаторската конференција ќе биде врз граѓаните на РМ. Тоа треба да го имаме во вид како народни избраници.

СТОЈАН АНДОВ:

Збор има господинот Кастриот Хаџиреџа.

КАСТРИОТ ХАЏИРЕЏА:

Почитувани пратеници, почитувани претставници на Владата, начинот на уредување на локалната власт, а која е тема на денешната расправа, претставува многу чувствителен проблем кој како така неретко е одлучувачки фактор, не само за судбината на граѓаните туку и на самите држави. Затоа да зборуваш за начините на кои би можело да се уредува локалната власт, значи да анализираш низа појави и проблеми кои на директен начин се надоврзуваат на судбината на секоја држава. Затоа не случајно е што и самата историја на создавањето и опстојувањето на државата секогаш била тесно поврзана со многуте реформи од територијално административен поглед. Тоа се има одразено многу јасно во сите времиња и тоа почнувајќи од најстарите држави во етниката, па се до денешниве, најмодерно уредени држави.

Тргувајќи од фактот дека локалната власт претставува вид на јавно владеење на одредена територија и како таква таа е директно поврзана и зависна од начинот на кој е организирана една држава и бидејќи односот помеѓу локалната и централната власт претставува еден многу осетлив фактор, автономијата на локалната власт и локалните институции како такви отсекогаш биле своевиден проблем за расправа. Така централизираните модели каде што локалната власт била задушена од централната, биле карактеристични за апсолутните монархии, комунистичките и тоталитарните системи, како и за демократските земји, додека сосема различно се претставува ситуацијата кај федералните или конфедералните држави како што се САД, Германија и други каде што територијалните единици внатре во државата имаат карактеристики на суверенитет во самата територија, иако истовремено тие им се потчинуваат и се поврзани во одредени односи и со централната власт. Токму затоа таквите начини на уредување претставува еден од најстабилните системи. Овие модели на уредување каде што локалната власт има висок степен на автономија со право се сметаат како најдемократски. Во прилог на тоа зборува и добро познатата политичка поговорка - која вели најсреќна и најдемократска држава во светот е таа каде што многу малку се чувствува раката или влијанието

на централната власт. Тоа значи дека правата на граѓаните и нивното реализирање се тесно поврзани со степенот на демократизацијата на локалната власт, бидејќи граѓаните на секоја држава, како жители на одредена територијална единица се многу поблиску до локалните органи на тие единици отколку до централните органи или институции. Токму затоа нивните односи со локалната власт се не само многу објективни туку воедно и многу чувствителни. Треба да се има предвид фактот дека во современото конститутивно право упорно се поставува барањето за одбрана и почитување на правата на поединци, внатре социјалните формации или единици како што меѓу другото се и локалните единици. Преку едно такво право граѓаните ги создаваат односите со локалната власт. Зависно од кој обем ќе бидат тие права ќе зависи активностa и заинтересираноста во создавањето, градењето и зачувувањето на таа власт.

Имајќи ги предвид сите овие добро познати и признати факти, настојуваме за едно поголемо децентрализирање на власта и тоа од проста причина, бидејќи цврсто сме убедени дека при еден повисок степен на автономија на таквата власт кај граѓаните се зголемува интересот при формирање на локалните институции за време на локалните избори, се зголемува нивниот интерес во можните локални референдуми и друго. Истовремено при еден повисок степен на автономија тие би биле слободни да учествуваат на седници на тие органи, да доставуваат барања или петиции до истите како и да бараат од тие органи што покомпетентни подемократски и покултурни услуги. Во една солидна децентрализација органите на локалната власт ќе бидат приморани да даваат сметки пред нивниот електорат за начинот на кој тие ги имаат извршено нивните задачи и функции. Тоа се едни од главните моменти зошто демократизацијата и рационализацијата на локалната власт како и афирмацијата на принципот на локалното самоуправување се издигна меѓу најприоритетните политички проблеми на XX-иот век. Посебно после Втората светска војна меѓународната заедница презеде низа иницијативи во тој правец, а истите се крунисаа со адаптацијата на европската повелба, или карта за локалната автономија. Овој документ ги обврзува владите на земјите потписнички да ги вградуваат договорените принципи и во своите основни закони, а тоа значи и во Уставот на секоја земја.

Денес во сите демократски и напредни земји, локалната власт е конципирана на еден нов начин, преку една нова визија која овозможува висок степен на самоуправување. Таквиот начин им дава можност на органите на локалната власт да ги регулираат или менаџираат сами, според нивните компетенции или одговорности, најзначајните јавни проблеми во интерес на граѓаните. Автономијата на органите на локалната власт не треба да се гледа само како политичка економија, туку истовремено и како легислативна административна и финансиска. На тој начин се

овозможува актите на тие органи да имаат облигативна сила за сите субјекти кои живеат и дејствуваат во таа единица, а таквите единици би требало да се третираат како правни субјекти и да имаат независен буџет.

Што се однесува до Предлог-законот за локална самоуправа кој Ви е доставен, мислиме дека тој како таков иако е понапреден и во некои правци подемократски од претходниот, сепак останува многу далеку од тоа што би требало да биде за една вистинска демократска земја. Така уредувањето на многу права или проблеми кои посебно се чувствителни за едно мултинационално општество и кои како такви би било пожелно да се ставаат под ингеренциите на локалната власт. Со овој нов закон остануваат под јуридикцијата на централната власт. Голем дел од нив секогаш претставувале извор на конфликтни ситуации. Затоа имајќи го предвид токму лошото искуство од минатото, тешко е да се очекува некое значајно подобрување, имајќи ја предвид рестрикцијата на тие права. Имајќи ја предвид реалноста како и вредностите на многу западно европски земји кои поседуваат друг модел на локално уредување мислиме дека би било многу подобро и многу попрактично ако начинот на уредување на таа власт се насочи кон тростепенитиот модел на уредување а кој како таков широко е аплициран во многу европски земји, а најмногу е усовршуван во Франција. Таквиот модел на уредување ги санкционира општините и префектурите како основни единици на локалната власт а тие како такви би биле, без никакво двоумење најдоброто институционално изразување на локалната автономија. Паралелно со тоа на уставно ниво би се подигнала уште една единица на локалната власт, а тоа е округот. Тој може да се формира преку здружувањето на неколку основни единици на ваков начин на уредување а кое би било одраз на нивните традиционални, економски или социјални врски, како и одредени други интереси.

КАСТРИОТ ХАЦИРЕЌА: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Иако овие три единици на локалната власт можат да бидат во иста уставно правна позиција, сепак округот се дефинира како единица каде што се гради и аплицира регионалната политика. Освен тоа, тој претставува и мост преку кој се хармонизираат регионалните со владините политики.

Овде би сакале посебно да ги потсетиме дел од македонските политичари, па и пратеници, кои изгледа се многу чувствителни кога е во прашање можноста за било какво внатрешно регионализирање на Македонија. Да се потсетат на големите желби, па и напори што ги има направено, ги прави, а по се изгледа ќе настојува да ги прави и во иднина македонската Влада кон можностите за различни регионализирања во глобален план со сите држави од регионот, за прашања од разни интереси, потенцирајќи притоа упорно дека таквата политика односно политиката на

регионализација претставува политика на иднината, политика на мирот, прогресот, стабилноста на регионот и добрососедството, а истовремено кога е во прашање можноста за внатрешно зближување на единиците на локалната власт или локалната регионализација, тоа да се интерпретира како намера за дестабилизирање на државата, рушење на мирот и меѓуетничките односи и сето тоа со една единствена намера, поделба на Македонија. Што да се каже, освен македонски парадокс или параноја, одраз на менталниот склоп кој може да не однесе секаде секогаш, но никогаш кон една добра и безбедна иднина за сите граѓани кои се принудени да живеат во оваа држава.

Бидејќи законот треба да се донесе по итна постапка, што значи нема време за сеопшти дебати, каде подетално би ги елаборирале гореизнесените тези и многу други, притоа респектирајќи го делот на Охридскиот договор кој ја регулира оваа материја, спремни сме да гласаме за донесување на овој закон единствено ако строго се придржуваме кон духот и концептот кој е предложен од Меѓународната заедница, бидејќи и овој закон го сметаме како составен и значаен сегмент на проектот наречен "Инсталација на мир и стабилност во Македонија", неприфаќајќи притоа никакви пазарења со овој закон, а во духот на редуцирање на ингеренциите на локалната власт, затоа што се губи смислата на целиот политички договор, кој како таков и онака е многу разнишан.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Слободан Даневски.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Господине претседателе, дами и господа пратеници, доаѓајќи наваму еден од колегите дофрли дека само јас сум бил градоначалник или претседател, така што имам морална обврска да кажам збор-два и да помогнам колку можам со свои согледувања.

На самиот почеток да кажам дека многу се дискутирало уште 90-тите години. Шест години бев градоначалник односно претседател и работевме без законска регулатива, така што затекнав и беззаконска регулатива во локалната самоуправа и период на донесување на законот за локална самоуправа, така што има две искуства а ова сега е ново што се предлага како еден закон кој би значел реформа во целиот систем. На самиот почеток за самиот наслов ние многу споревме дали овој закон да гласи закон за локална самоуправа или управа, она што се пренесени ингеренции и надлежности со овој закон во дадениот текст на Предлогот на законот, повеќе би одговарало да носи име локална управа, затоа што многу ингеренции се пренесени во надлежност на локалната самоуправа. Има едно отворено прашање во однос на искуството со централизацијата и ова што треба да значи приближување кон европските текови и децентрализација. Уште 1994, 1995 и 1996 година зборувавме на оваа говорница дека Македонија е

една од најцентрализираните држави во овој дел на Балканот и се правеа напори да се децентрализира, тогаш добивавме некои одговори и укажувања во смисла ова се прави заради тоа, немојте така, албанците тоа ќе го направат. Арно ама ние направивме уште нешто поголемо, ние го сменивме Уставот, така што 1995 и 1996 година не лажеле, ни кажуваа вака немојте да направите, ова го правиме заради тоа, албанците така ќе направат. Се укажуваше дека правиме грешка, но сега на мала врата влегува законот со мала кантонизација. Сега дали тоа ќе се оперира или операционализира не знам. Факт е дека со пренесување на ингеренциите од самата локална самоуправа се пренесуваат многу права и обврски, но сето ова пренесување на ингеренциите во локалната самоуправа без донесување на други подзаконски акти или закони кои се околу 80, 90 или 120, нема да профункционира. Иако се дадени временски прилагодувања за да може да се имплементира законот за локална самоуправа, сигурно дека она што е најбитното како едно искуство што сум го поминал јас е дека без законот за финансирање на локалната самоуправа, ова би останало само желба на сите градоначалници и на сите граѓани во Република Македонија. За да профункционира, треба да се направат некои критериуми, а тука е претставникот на предлагачот односно министерот за локална самоуправа, кој може да каже од кои зафаќања ќе доаѓа, дали од данокот на додадена вредност, за да може да профункционира ова што е дадено, почнувајќи од она што е најакутно во општините. Секако, тоа е примарната здравствена заштита и пренесувањето на правата да се организира основното и средното образование. Тука имаат искуство повеќе колеги пратеници во тој поглед, а најголем проблем во општините ни беше што неможевме да обезбедиме плата за наставниците и професорите. Државата ќе се соочи со една голема блокада, затоа што знаејќи ја структурата на општините и каков вид на општини имаме, во делот на самофинансирањето и во делот на економскиот живот на општините ние имаме општини кои не можат и вака да се прехранат, кои се на буџетот и добиваат дотација, кои не можат да обезбедат услови односно средства да кажеме за основното образование. Ќе се дојде до момент целосно да се блокира функционирањето на целиот систем на целата држава. Ова го нагласувам посебно, затоа што имаме лошо искуство во западниот дел, каде според информациите кои не знам дали се точни дел од граѓаните не партиципираат и не плаќаат дел од давачките. Тоа значи во примарната здравствена заштита ќе дојде до таква блокада што нема да можат да се обезбедат лекови и најосновни елементарни услови за функционирање. Не само што не можат да земаат плата докторите, туку нема да можат да се обезбедат и најосновните лекови. Тука би дошло до тотална блокада на Собранието. Овој проект сигурно е реформски и е од европски тип, но знаејќи што и недостасува на

Македонија дека ние немаме вредносни критериуми, а и немаме принципи, јас зборувам од лично име, не ме обврзува мене овој срамен историски договор во Охрид, можеби тој ќе биде просперитет за Македонија, а можеби охридскиот договор ќе биде најголемиот срам за Македонија и оние што го потпишаа. Мене не ме обврзува да гласам, јас би го поддржал законот за локална самоуправа како таков. Но тој не може да профункционира, нема теоретска можност да профункционира. Кога зборуваме за принципиелност, тука слушавме доста колеги кои критикуваат и велат дека нема да го поддржат, изнесуваат што не е добро, но на крајот кога ќе ги стегнат ќе го изгласаат. Јас не можам да сфатам цело време да критикуваме дека не чини, арно ама Леотар ќе ги фати за уши од СДСМ, е вие ќе гласате, е ние гласавме, ние сме против законот за локална самоуправа, ама сега ќе гласаме. Знаете, сега нема да дојде до донаторска конференција и нема да дојдат пари. Ќе видиме дали ќе гласа или нема да гласа. Јас би бил најсреќен да не гласа за законот, арно ама ќе гласате, по обичај секој пат тука кажувате принципи и кога ќе дојде време за гласање, го притискате црвеното копче и актот е изгласан. И што бидна потоа, ајде во јавноста ќе викаме, не притиснаа, треба да следи донаторска конференција, вака ќе биде, така ќе биде. Тие приказни веќе не пијат вода. Ќе имате можност да кажете и вие.

За овој закон може да се зборува многу, почнувајќи од пренесени ингеренции и надлежности, градоначалници, советот, има многу работи да се кажат. Јас нешто би предложил, а исто така би го поддржал амандманот предложен од Кирил Андоновски и Данило Глигороски. Ако ние нешто направивме, имаше расположение во ова Собрание и ако се изгласаа уставните промени, се оперираше со бројка 20% од населението во мешаните средини, со мешан состав на националностите со право на одлучување, како што имаме сега во новиот состав кој веќе функционира и е во сила, тоа би се случило исто во нашите средини Тетово и Гостивар каде македонците во Општинското собрание се малцинство и со 20% да го имаат истото право дадено во Уставот, како што е во Парламентот така и во локалната самоуправа да можат да одлучуваат на истиот принцип како што е регулирано во Уставот. Тоа би била една заштита на граѓаните во тој дел на Република Македонија, затоа што тоа е единствениот начин за граѓаните да се стават во функција на одлучување за она што значи локална самоуправа, барање на правата и обврските. Ако знаеме дека и тие со она што е пропишано дека локалната самоуправа ќе има право да воведи давачки, да пропишува давачки, како што е кажано во членот 11, сигурно ако партиципираат и издвојуваат дел од средствата, тоа значи локални даноци, сигурно дека тие граѓани треба да одлучуваат низ Републиката да го имаат истиот третман во однос на она што значи собирање на

локални даноци, надоместоци и такси утврдени со законот. Тоа би била една нова димензија на граѓаните во однос на она што би значело нешто ново. Сигурно дека законот за територијална поделба треба да се донесе и многу закони да се донесат и усогласат со законот за локална самоуправа. Како потписници на Договорот за стабилизација и асоцијација сакаме да влеземе во големото европско семејство и должни сме 24 закони да усогласиме со европското законодавство. Ова е добра прилика да се усогласат скоро сите законски проекти, да се подготвиме и еден ден да влеземе во големото европско семејство.

Има многу работи кои треба да се напомним, но сигурно е добро што дел од листата надлежности се пренесува, меѓутоа, некои општински собранија уште сега избрзаа со преземање на ингеренциите во локалните радио станици, кои овој закон не ги третира. Не знам дали е тоа пропуст или е нарочно изоставено, или она што значи пререгистрација на локалните радиостаници кои беа во Секретаријатот за информирање во рамките на Министерството за култура, а сега со новиот Закон за радио дифузија се регистрираа како радиодифузни претпријатија. Во законот за локална самоуправа не се третирани во ниеден член и не знам каде припаѓаат. Мислам дека тоа му е една фалинка, предлагачот треба да даде објаснување каде се локалните радио станици. Исто така, ние сме сега на крајот од годината и за да може да се имплементира сето ова, пред почетокот на донесувањето на Буџетот на Република Македонија, а во тој контекст се донесуваат и локалните буџети на општините, така што ако овој закон се прифати во целина и помине денес, утре или не знам кој ден, треба да се направат подготовки да се донесе веднаш во најкраток можен рок законот за финансирање на локалната самоуправа, за да можат да ги усогласат локалните буџети со ингеренциите и властувањата кои се пренесени на пониско ниво.

Тоа би биле генералните забелешки. Кога ќе дојде дискусијата по амандманите сигурно би се вклучил. Она што мене ми пречи, тоа е ако се донесува законот под некоја присила, закана или некое условување, но живееме во такво време за жал ова е нашата реалност.

СТОЈАН АНДОВ:

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Пратеникот Александар Гештаковски поднесе амандмани на член 19 став 2, на член 22 став 1 за менување на точките 8 и 9, член 36 став 1 точка 13 и за менување на став 3, на член 63 за бришење на ставовите 1, 2 и 3 и за додавање нов став по ставот 4; за менување на членот 91 за бришење на членот 92 и на член 97 став 1 за додавање на нов став 2 по ставот 1, по кои Владата не се произнела.

Пратеникот Александар Гештаковски поднесе амандман на член 22 за менување на став 1 и за додавање нов став 2 по ставот 1, по кој Владата не се произнела.

Истовремено, пратеникот Александар Гештаковски го повлече амандманот на член 22 став 1 за менување на точките 8 и 9.

Пратениците Таки Фити и Никола Поповски поднесоа амандман на член 22 став 1 за менување на точката 3, по кој Владата не се произнела.

Комисијата за политички систем поднесе амандмани на член 1, член 36 став 1 точка 7, член 47 став 4, член 54 став 1 алинеја 6 и на став 2, член 74 став 1, член 77 став 1 точка 4, член 80 став 1 за додавање нов член 90-а по членот 90 и за додавање нов член 95-а по членот 95, со кои се согласил претставникот на Владата и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Комисијата за политички систем поднесе амандман на член 4 за додавање на нов став 1, по кој Владата не се произнела.

Пратениците Наталија Марковиќ-Димова, Трајко Гешоски, Томислав Петровски и Рената Керпичоска-Бошеска поднесоа амандмани на член 22 став 1 точка 9 по кои Владата не се произнела.

Пратеничката Наталија Марковиќ-Димова во меѓувреме се повлече од овој амандман.

Пратениците Љупче Ристески, Диспина Марковска и Ѓулистана Марковска поднесоа амандман на член 22 став 1 за менување на точката 9, по кој Владата не се произнела.

Пратениците Радмила Шеќеринска и Благој Стојковски поднесоа амандман на член 22 став 1 точка 4 по кој Владата не се произнела.

Пратениците Илија Илоски, Наќе Стојановски и Данило Глигороски поднесоа амандмани на член 27 за додавање нов став 3 по ставот 2, за менување на членот 84 и за менување на членот 85 и за додавање на нов член 85-а по членот 85, по кои Владата не се произнела.

Пратеникот Исмет Рамадани поднесе амандмани на член 36 став 3, член 50 став 1 точка 2, на насловот на член 51 и на член 99, по кои Владата не се произнела.

Пратениците Горанчо Трајков, Диспина Марковска и Илија Лазаров, Фатмир Етеми и Петар Гошев поднесоа амандмани на член 36 став 1 за бришење на точката 6, член 37 став 1 и за заменување на зборовите "претседателот" со "пресседавачот" односно "претседател" со "претседвач" во целиот текст на законот и на член 50 став 1 за додавање нова точка 8-а по точката 8, по кои Владата не се произнела.

Пратеникот Жарко Караџоски и Михајло Георгиевски поднесоа амандман на член 22 за менување на точката 8, по кој Владата не се произнела.

Пратеникот Трајко Гешоски поднесе амандмани на член 51 за додавање нов став 5 по ставот 4, по кој Владата не се произнела.

Пратениците Кирил Андоновски, Данило Глигороски, Ѓулистана Марковска, Михајло Георгиевски, Митко Тилевски, Александар Флоровски и Борислав Трповски поднесоа амандман на член 41 за додавање нов став 4 по ставот 3 по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на член 4 за додавање нов став 1, поднесен од Комисијата за политички систем.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор министерот Фаик Арслани.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам сега внимателно да следите што работите. Еве уште еднаш ќе го прочитам амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 4 за додавање нов став 1, поднесен од Комисијата за политички систем.

ФАИК АРСЛАНИ:

Владата не го прифаќа амандманот.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали некој друг бара збор? - г. Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Господине претседателе, би сакал да Ве замолам за следново.

Прво, не сум сигурен дека имаме 61 пратеник во салата, за да можеме да влеземе во процедура по расправање, меѓутоа, се надевам дека вие ќе водите грижа за тоа, ни следи гласање.

Второ, јас најсериозно би ве замолил за следново. Во текот на општата расправа, поставив формално прашање до Министерот за локална самоуправа, дали во делот на законот...

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам, слушајте сега, еден има збор, еден само може да зборува, не може истовремено да зборувате сите. Слушајте.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Во текот на општиот претрес во името на пратеничката група поставив формално прашање до Министерот за локална самоуправа дали за одредени области од законот да не ги повторувам кои, тоа беше ова утро ќе остане текстот на законот како што е предложен или г-динот министер во име на Владата ќе предложи амандмани.

Господинот министер формално се изјасни дека амандманите се подготвени и дека ќе дојдат во текот на расправата во парламентот. Со

оглед дека ние отворивме расправа формална по амандманите и влегуваме во процесно одлучување, а дека сеуште не ги видовме амандманите од Владата, јас можам сега да констатирам дека амандмани на текстот на законот денес од Владата нема да има нови, односно нема. Тоа е факт. Со оглед на тоа дека нема амандмани, јас во името на пратеничката група на СДСМ барам 60 минути пауза за на местото на тие области за кои ни кажаа дека ќе има амандмани, а не се доставени, да си го подготвиме сопственото мислење односно сопствени амандмани. Затоа што, не доведовте, веројатно, без намера од г-динот министер, во заблуда. Чекавме, ги нема и сега ние сакаме да ги поднесеме тие амандмани во тие области за кои настана забуна.

Затоа, ве молам за пауза од 60 минути. Ако мислите да работиме денес понатаму, за да можеме тие амандмани да ги подготвиме.

СТОЈАН АНДОВ:

Г-динот министер се јавува за збор, па да видиме да не е нешто во врска со ова.

ФАИК АСЛАНИ:

Навистина, им должам објаснување на пратениците во оваа насока, од причини што на поставеното прашање пред малку одговорив на начин како што одговорив. Навистина, на вчерашната комисија за политички систем при Владата на Република Македонија постигнавме согласност во два сегменти, по однос на образование и по однос на ...

СТОЈАН АНДОВ:

Има или нема амандмани?

ФАИК АСЛАНИ:

Само момент, да објаснам, господине претседателе, зошто настана оваа работа. Меѓувреме сега добив известување дека г-динот министер не се согласува од областа на образованието да остане амандманот како што бил предложен. Од тие причини не бил потпишан од страна на Владата тој амандман и дека остануваме на предлогот од министерството како што првично ви е доставен.

СТОЈАН АНДОВ:

Тоа значи дека останувате на текстот на законот кој е овде.

Значи, пауза до 19,30 часот. (По паузата).

(Седницата продолжи со работа во 20,00 часот).

Отидовме на пауза, таа заврши и сега продолжуваме со работа.

Застанавме кај амандманот на член 4 за додавање на нов став 1, поднесен од Комисијата за политички систем.

(Меѓувреме ги чекаат пратениците од СДСМ).

Амандманите што намераваа да ги дадат се дадени и се во обработка, тука се и уште

5 или 10 минути ќе бидат поделени. Затоа, нема причина да не продолжиме со работа.

Сепак, да продолжиме со работа.

Дали некој друг бара збор по амандманот на член 4 за додавање нов став 1, поднесен од комисијата за политички систем? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Молам повикајте ги пратениците да влезат во салата, за да можеме да обезбедиме гласање.

(Пратениците од СДСМ влегоа во салата).

Амандманот на член 4 за додавање на нов став 1, поднесен од Комисијата за политички систем, го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме. Преставникот на Владата се изјасни и тој не го прифати. Претресот е заклучен. - Да почнам од почеток.

Отворив претрес по амандманот на член 4, за додавање нов став 1, поднесен од Комисијата за политички систем.

Го замолив претставникот на Владата да се произнесе. Тој се произнесе и соопшти дека не го прифаќа амандманот.

Потоа, побарав дали некој друг бара збор.

Бидејќи никој не бараше збор, го заклучив претресот. Значи, тој е амандманот.

Министерот Фаик Арслани.

ФАИК АРСЛАНИ:

Претседателе, ако може да се интервенира, има амандман од Комисијата на член 1.

СТОЈАН АНДОВ:

Амандманот на член 1 е веќе усвоен.

Тој е составен дел и тој е усвоен, а ова е вториот амандман од Комисијата.

ФАИК АРСЛАНИ:

Тогаш, во ред е.

СТОЈАН АНДОВ:

Првиот амандман не го поставувам на изјаснување, бидејќи сте се усогласиле таму. На министерот ова му е прв пат да брани закон, па затоа е оваа забуна. Во ред е и добро. Еве, ќе бидеме малку толерантни. Значи, знаеме за кој амандман се работи.

Амандманот го ставам на гласање. - Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 69 пратеници, 53 гласале за, против гласале 13 и воздржано гласале 3 пратеници.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 4, за додавање нов став 1, поднесен од Комисијата за политички систем.

Владата на Република Македонија поднесе амандман на член 22, став 1, за менување на точката 7, и тој е составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Отворам претрес по амандманот на член 19 став 2, поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

ФАИК АРСЛАНИ:

Владата не го прифаќа овој амандман.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали некој друг бара збор?

Г. Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, овој амандман се однесува на член 12 став 2 на основање на нови општини, како и промената на седиштата на општините се врши со закон по претходно консултирање на населението од односното подрачје и понатаму продолжува преку референдум.

Мојот амандман предлага преку референдум да се брише. Од причини што точно е со закон ова Собрание ги утврдува новите општини како промена на седиштето на општината врз основа на економската, културната, сообраќајната и друга поврзаност и припадност на една општина.

Со овој закон се регулира мислењето или консултирањето на населението на односното подрачје, да се врши преку референдум. Овој закон со членовите од 25 до 30 ги определува и ги одредува непосредните облици или учество на граѓаните во одлучувањето. Овој амандман го предлагам од причини, доколку на едно подрачје, на една локална единица се организира референдум, одлуките на референдумот се задолжителни, но, за прашања од надлежност на единиците на локалната самоуправа. Ако остане членот 19 став 2, со ваквото решение ќе имаме огромни проблеми. Во една единица на локална самоуправа ќе се изјаснуваат на референдум, дали за да остане општината, дали седиштето. Парламентот кога ќе решава, во секој случај треба да ги почитува желбите, можностите на граѓаните на одредено подрачје. Тогаш, ќе дојде до големи недоразбирања меѓу референдумското изјаснување на граѓаните. Затоа, треба да остане решението, консултирање на населението во односното подрачје. На пратениците, врз основа на критериумите да одлучуваат какви единици на локална самоуправа ќе имаме.

Ги молам пратениците од тој аспект и апелирам повеќе од техничко правна и спроведување на многу важен закон, кој ќе го донесуваме за територијална поделба. Создаваат дилеми, недоразбирања и спорови.

Во овој Парламент ќе имаме спор помеѓу одредени единици, меѓу одредено население на референдум изјаснат. А, тие можат

преку собори на граѓани и референдум своето мислење да го изјаснат. Во овој член нема потреба само референдумот да се издвојува а другите облици на непосредно одлучување да се занемаруваат.

Затоа, би апелирал, да се прифати овој амандман. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Господин Абдурахман Алити.

АБДУРАХМАН АЛИТИ:

Мислам дека амандманот треба да се прифати од причините што ги наведе г-дин Гештаковски. Незнам зошто претставникот на Владата не го прифаќа амандманот.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали уште некој друг бара збор, (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање. - Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 71 пратеник, за гласале 55 пратеници, воздржано гласале 4 пратеници и против гласале 12 пратеници.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 22, став 1, за менување на точката 3, поднесен од пратениците Таки Фити и Никола Поповски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

ФАИК АРСЛАНИ:

Владата не го прифаќа овој амандман.

Ако може да појаснам уште нешто. Ги молам пратениците предлозите кои што се ставени и по однос на членот кој што помина дека е тоа Европски стандард и дека не така лесно се менува содржината на текстот, бидејќи можеме на ваков начин и концептот на Законот да го менуваме. Претходниот став што е предложен е Европски стандард, кој не е тек така ставен и преземен е од Европската повелба како нужност и со консултација на европските експерти.

СТОЈАН АНДОВ:

Јас прашав кој бара збор, по тој амандман, претресот е заклучен, ако имало нешто да се каже, тогаш требало да се каже, а сега тоа неважи.

Дали некој друг бара збор по овој амандман кој е сега ставен пред нас?

Г. Таки Фити.

ТАКИ ФИТИ:

Овој амандман е предложен токму заради Европските стандарди и сакам г-динот министер, ако може да го слушне ова, бидејќи станува збор за повратување на некои од клучните, суштинските, економски функции на локалните единици на самоуправата. Секаде во

Европа, ама буквално секаде кога е во прашање локалната самоуправа, една од најзначајните економски функции е токму поддржување на развојот на малите и средните претпријатија и претприемништвото. Сите мерки што се спомнати таму во оригиналниот текст од страна на Владата се однесуваат токму на малите и средните претпријатија и претприемништвото, а тие едноставно се испуштени во текстот. Не може да се зборува за капацитет за трансформација на локалната власт и за некакви дефакто постојни економски функции ако не се во надлежност на општината, токму развојот и поддршката на малите и средните претпријатија и претприемништвото. Насекаде во Европа, ама буквално во секоја земја во Европа, имате мрежи на институции на локално ниво со партнерство и поддршка од локалните министерства, кои што цело време работат токму на таа функција.

ТАКИ ФИТИ: (продолжение)

Овој амандман воопшто не е рестриктивен. Тој само кажува дека треба, фактички во сите единици на локалните самоуправи да се формираат посебни институции, посебни мрежи, посебни агенции врзани за поддршката за малите и средни претпријатија. Верувајте, искуството и практиката тоа недвосмислено го потврдуваат и во сите закони за локална самоуправа посебно се потенцира развојот за мали и средни претпријатија, Незнам што пречи овде. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор министерот за локална самоуправа.

ФАИК АСЛАНИ:

Да објаснам, навистина, овој амандман е проширување на ингеренциите по однос на локалната самоуправа. Тоа е факт. Меѓутоа, согласно Деловникот на ова Собрание, до колку се прифати овој амандман без претходна консултација на надлежното ресорно министерство или до колку предизвикува одредени финансиски ефекти, јасно како треба да постапуваме. Значи, треба да го вратиме на соодветните комисии, од таму да добиеме согласност. Мислам дека содржината на законот што е предложена е доволна, така што во одреден момент се прифаќа како што е предложен текстот на законот.

СТОЈАН АНДОВ:

Вака, да се разбереме, нема никакви потреби од враќање на комисии. Тоа не е така. Овде се донесуваат дефинитивните одлуки. Тоа што е овде одлучено е одлучено. Сега оваа постапка овде ја тераме.

Дали некој друг бара збор?

Има збор Г. Аслан Селмани.

АСЛАН СЕЛМАНИ:

Јас да кажам, амандманот го прифаќам.

СТОЈАН АНДОВ:

Никој друг не бара збор.

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање. - Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 79 пратеници, за гласале 49 пратеници, воздржано гласале 10 пратеници против гласале 11 пратеници.

Констатирам дека амандманот е усвоен.

Отворам претрес по амандманот на член 22 за менување на став 1 и за додавање нов став 2 по ставот 1 поднесен од пратеникот Александар Гештаковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор Г. Фаик Аслани, министер за локална самоуправа.

ФАИК АСЛАНИ:

Овој амандман не се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор Г. Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Г. претседателе, ова е суштински амандман на членот 22 што се однесува на листата на надлежности на општините и зборува дека општините се надлежни за вршење на следните работи. За надлежностите на општината доста се расправаше во општиот претрес. Се изнесоа различни мислења. Од претставниците и од пратениците на различни политички партии и различни пратенички групи се утврди едно заедничко мислење дека надлежностите на општината неможат да се утврдат без одредени претходни решенија, особено без одредени системски закони. Тоа е пред се, бидејќи решенијата за надлежностите треба да одат паралелно со реформите во другите области, особено тоа беше посебно потенцирано во здравството. Во здравството спроведуваме една реформа, како пример го земам, приватизација на примарната здравствена заштита. Исто така во другите области се спроведуваат одредени реформи. Се мисли, дека се истакнаа одредени сознанија дека познати извори на финансирање, без Законот за финансирање неможеме да даваме одредени целосни надлежности. Исто така би требало со посебните закони во кои ќе се регулираат тие надлежности, со посебните закони да се регулираат целосно надлежностите на локалната самоуправа и на државата.

Предлагачот, Владата на РМ тргнала по еден принцип и модел на набројување на сите надлежности во сите области, од комунална сфера, од урбанизмот и сл. Укажав и сека би сакал да укажам, ваквиот принцип е погрешен во основа бидејќи при набројување на надлежностите и дилемите што се набројуваат и кај пратениците и кај министрите имаме спор меѓу одредени

министри во Владата, што не се расчистени меѓу надлежностите. Ќе донесеме закон со недоречени надлежности.

Затоа, во мојот општ претрес или мојот збор во општиот претрес по законот го повикав мојот министер за локална самоуправа да посочи одреден закон за локална самоуправа во Европа кој ги набројува во овој системски закон надлежностите. Колку мене ми е познато, не постои. Министерот и одредени негови стручни соработници, мислам дека е тука и заменикот, да укаже кои се мислењата на експертите, затоа што овде често се зборуваше дека треба да донесеме закон врз основа на мислења на експертите. Колку мене што ми е познато, експертите што се занимаваат со оваа проблематика, тргнувајќи од Повелбата на Советот на Европа за локална самоуправа сугерира да не се набројуваат надлежностите на овој закон. Со ваквото ненабројување ќе имаме пореална, поспроведлива локална самоуправа и спроведлив закон.

Затоа предлагам, мојот предлог е во членот 22 ставот 1 се менува и гласи "Општините учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење во следните области". Се земаат во основа терминологијата и смислата во Рамковниот договор и уставните амандмани. Со тоа што во овој член 22 додавам уште еден став, став 2:

"Надлежностите на општините во обласите од став 1 на овој член се утврдуваат со закони што се однесуваат на тие области".

Ќе ги надминеме сите недоразбирања. Околу финансирањето дали ќе пренесеме надлежности, тоа што беше зборувано овде, дали учителите, професорите ќе имаат различни примања, мислам дека во делот на здравството дали е најдобро прво да го приватизираме, што ќе приватизираме па потоа да оставиме што е надлежност за стандарди на државата и да ги пренесеме на локалната самоуправа.

Затоа мислам, овој амандман во основа одредени недостатоци што во овој момент се мисли дека не се даваат надлежностите на локалната самоуправа. Меѓутоа, мислам, со измените на законот со целосно согледување на сите состојби ќе имаме многу реално, спроведлива и граѓаните ќе ги остваруваат своите права. Со набројување, мислам дека граѓаните нема да ги остваруваат своите права.

Благодарам, затоа пратениците ги повикувам да го подржат овој амандман.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор Г. Абдурахман Алити.

АБДУРАХМАН АЛИТИ:

Мислам дека и во начелната расправа јас нешто спомнав околу ова прашање, токму имајќи го предвид амандманот на г. Гештаковски. Мислам дека овој амандман не треба да се прифати од причина што ако ја следиме оваа

логика, тогаш и членот 22 комплетно е безпредметен со тоа што тој врши смо мало набројување на функциите на локалната самоуправа содржани во амандманот 17 од Уставот на РМ. Локалната самоуправа односно Законот за локална самоуправа не треба само да ги набројува надлежностите на единиците на локалната самоуправа, туку да ја утврдува, толку колку што е можно, во општи црти и содржината на тие надлежности односно обемот на надлежностите.

Затоа мислам дека овој амандман излегува надвор од концептот за кој до сега разговаравме и не треба да биде прифатен.

СТОЈАН АНДОВ:

Ина збор г. Исмет Рамадани.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Господине претседателе, почитувани колеги, исто и јас мислам дека не треба да се прифати амандманот поднесен од г. Гештаковски на членот 22 став 1 за точките 8 и 9, затоа што се однесува до точката 8 од став 1 член 22 и измените предложени од г. Гештаковски, мислам дека начелно е постигнат договор во врска со образованието, меѓутоа тој договор во последно време, како што спомна и министерот, јас треба да укажам уште еднаш дека секоја измена со амандман на концептот на Законот за локална самоуправа, во овој случај е неприфатливо и нема да биде прифатено од пратениците. Мислам дека се усогласени ставовите и на пратениците од ПДП и ДПА и мислам дека секој обид да се менува концептот на законот, посебно во членот 22 точките 8 и 9 ќе биде неприфатливо и сигурен сум, еве укажувам дека нема да биде изгласан законот за локална самоуправа.

Ве молам, како колеги пратеници, додека траеше општата расправа, мислам дека пораките беа до таму дека не смееме да го менуваме концептот на законот затоа што веќе и самиот концепт се доведува во прашање, а се доведува во прашање и намерата, за децентрализација на власта, односно централната власт. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор Г. Абдула Алиу.

АБДУЛА АЛИУ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, предложениот амандман на Г. Гештаковски не само што го менува концептот на регулирање на законот за локална самоуправа односно членот 22, туку од денеска се гледа дека со овој амандман можеме да имаме само конфликт на надлежности меѓу Републиката и локалната самоуправа. Значи, не е интерес на РМ од првиот ден на усвојување односно на донесување на еден закон да имаме конфликт на надлежност.

Од друга страна амандманот предвидува дека општините учествуваат во одлучување за прашања од локално значење во

следните области. А, од друга страна Законот предвидува листа на надлежности на локалната самоуправа, што е во интерес на РМ, точно да се знае што се надлежностите на локалната самоуправа. Затоа, мислам дека во интерес на сите нас, во интерес на работата на локалната самоуправа не треба да се прифати овој амандман. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор Г. Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, сметам дека поднесениот амандман од нашиот колега Александар Гештаковски ни најмалку не го нарушува концептот на Законот за локална самоуправа од проста причина што во самиот амандман е кажано дека општините учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење во следните области. Во самиот амандман се наброени сите области во кои што навистина локалната самоуправа има свои надлежности и ингеренции. Сметам дека со усвојувањето на овој амандман се дава поголема можност овој закон што го донесуваме по една итна постапка, да законите што треба потоа да бидат донесени врз основа на овој амандман, а кој ги дава основите за да може да се донесат овие закони за да биде нормативно регулирана областа од урбанизмот, комунална дејност, култура, спорт, детската заштита, образование, здравство, дава една можност при донесување на овие закони, сепак во донесувањето да учествуваат и граѓаните на РМ, да можат да го искажат своето мислење и знаење пред се со вклучување на стручни и научни институции и голем број на здруженија на граѓани кои сега, бидејќи законот го донесуваме за период од 2-3 дена, немаа можност да ги искажат своите мислења и своите забелешки во обезбедување на еден закон што навистина утре ќе може да овозможи имплементација на сето тоа што во него е зацртано. Мислам дека текстот на амандманот овозможува основа за донесување на овие закони, дава можност да не ги затвориме сите можности за понатамошно одлучување и дотерување на овој закон за локална самоуправа, бидејќи законот, на еден начин го дефинира четвртиот степен на власта во едно демократско општество. Длабоко сум убеден дека, доколку останат наброените области, а после за нив донесуваме закони, дека ниту од Европската, ниту пак од светската банка која на еден начин е главен организатор на донаторската конференција, за која еве толку бргу го донесуваме овој закон без да размениме мислења, без да ги слушнеме мислењата на стручните и научни здруженија, здруженија на граѓани, дека ќе го прифати овој амандман без да има никаква пречка за понатамошно донесување на сите други закони.

Ова посебно го искажувам и од тоа што пред малку овде бевме сведоци на изнесување на еден текст од г-ѓа Бритнел, кој текст го прочита г-ѓата Наталија Димова-

Марковиќ, во потполност онака како што е доставен од претставникот на Светската банка, кој укажува на работите што можеа да се случат во здравството, за што на оваа седница имавме огромен број дискусии, но сепак треба да се слушнат и здравствените работници, по однос на образованието треба да се слушнат и работници кои работат во образованието, а усвојувањето на овој амандман токму тоа ќе го овозможи, сите овие стручни и научни работници учествуваат во подобро оформување на законите од овие области. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор Г. Биљал Љуџифи.

БИЉАЛ ЉУЏИФИ:

Г. претседателе, колеги пратеници.

Прво, им се заблагодарувам на Г. Рамадани, оти дел од тоа што сакав да го кажам го кажав, но сакав да додадам дека овој закон е еден добар тест колку потписниците на Рамковниот договор ќе се придржуваат на своите потписи. Одтука и забелешката на Г. Александар Гештаковски со политички претставник кои се договараат меѓу НАТО и претседателот на Републиката и кои веќе не постојат. Зошто веќе упорно ги употребувате таквите термини, а ако сакате да се впуштиме во такви игри, тогаш ќе ја ставиме на дневен ред политичко безбедносната состојба во Републикава во изминатите шест месеци, па тогаш ќе го наброиме сето тоа што е направено од страна на УЧК и од страна на МВР и МО на кои сакам да им ставам до знаење дека не само што нема да гласаме за овој амандман, туку на најдобар начин го замолив да го повлече овој амандман, бидејќи имајќи ја во предвид нашата сериозност, а тоа го барам и време е сите да бидеме сериозни, да не се впуштаме во игри со амандмани и со надгласувања.

БИЈАЛ ЉУЏИФИ: (Продолжение)

Оттука амандманот што не го прифаќа претставникот на Владата, односно министерот за локална самоуправа, да не се впуштиме во такви игри и да се гласа па макар било кој амандман да е подобар отколку што е текстот предложен од страна на Владата. Затоа уште еднаш во име на пратеничката група на ДПА доколку еден амандман од овој момент натаму ќе биде изгласан, односно ќе бидеме надгласани, ќе ја напуштиме седницата и нема да учествуваме во работата на Собранието.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Господине претседателе, дами и господа пратеници, во општата расправа го загонетнавме ова прашање во делот на надлежностите кои се дадени со овој Предлог закон и во принцип станува збор, амандманот што го поднесе г. Александар Гештаковски кој е оригинален земен од член 115 од Уставот на Република Македонија. Во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во

одлучување за прашања од локално значење, а амандманот гласи вака, членот 2, општините учествуваат во одлучувањето за прашањата од локално значење од следните области и таксативно ги брои. Се сложувам со дел од колегите дека во надлежностите на општините се дадени општи надлежности, надлежности на општините и листа на надлежности. Во листата на надлежностите се оригиналните надлежности каде што се подетално обработени. Во принцип мене ми смета она кажување на дел колеги пратеници дека ако не се гласа 7 и 8, ќе ја напуштат седницата. Ни случајно не треба да се напушти седницата, туку дадено е и овој амандман на г. Гештаковски и она што е дадено во листата на надлежности во членот 22 стои дека во единиците на локалната самоуправа, член 8 и 9 стои образованието и здравствената заштита. Ова е друго што овој закон и во општата расправа го загонетнавме прашањето, треба да следат уште осумдесетина до сто и дваесет закони за да се имплементира. Дадени се и временски рокови за да се имплементира.

Во однос на она што значи членот 115 од Уставот овој амандман на господинот Гештаковски се соодвествува со оригиналниот член 115 од Уставот на Република Македонија.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Дами и господа пратеници, со предложениот амандман на г. Гештаковски дефакто на некој начин се суспендираат реформите кои што се начнати со предложениот закон. Имено, доколку се прифати логиката која што е содржана на овој амандман дефакто локалната самоуправа останува во рамките на тоа што беше и досега и јас не гледам никаква причина да пристапиме кон вакви измени кои што во голема мерка ги оценуваме како радикални во сверата на локалната самоуправа. Токму од тој аспект мислам дека упатувањето на други закони со кои што ќе се регулира ова прашање беше истото образложение кое што важеше и кога се носеше минатиот закон за локална самоуправа и видовме до каде се дојде со тој концепт, односно општините едвај да успеваа да го оправдаат своето основање. Токму од тие причини мислам дека овој амандман не треба да се прифати. Логиката која што се наметнува овде дека со прифаќањето на овој амандман ќе се овозможи изјаснување на граѓаните имаме многу лошо искуство од вакви јавни искажувања по однос на вака сериозни закони. Сметам дека една ваква расправа ќе доведе до рушење на целиот концепт на локалната самоуправа што мислам дека е и интенција на овој предлог амандман кој што за жал според мое мислење јасно е дека тоа мислење го делат повеќе пратеници за жал само албанци, значи рушење на целиот предложен закон. Инаку, се јавува една дилема

кај мене по однос на ова што се наметнува од страна на г. Гештаковски и на СДСМ. Имено, ако се подразбира под опозиционо делување, мислам дека е избран погрешниот пат за опстојување во политичката сцена во Република Македонија и директно според мене ова е обид за рушење на договореното во Охрид. Имајќи ги во предвид сите овие контрадикции до кои што полека навлегуваме, сметам дека е многу подобро да се прекине оваа расправа, да се состанат претставниците на политичките партии заедно со министерот и да се изнајде некои решение кое ќе значи излез од оваа ситуација. Инаку ако остане вака како што е, за жал мислам дека тешко ќе може да помине овој закон вака како што има интенција од одредени предлагачи.

АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ:

Почитуван претседателе, почитувани министри, почитувани дами и господа пратеници, не знам сега кои се тенденциите за еден ваков предложен амандман од г. Гештаковски. Меѓутоа, за мене веќе е јасно дека тенденциите се веќе многу јасни и до таму за уривање на Рамковниот договор и сето тоа што произлегува од Рамковниот договор. Со овој амандман се сака да се релативизира членот 22 од законот кој е предложен од страна на Владата и мислам дека се сака да се редуцира во форма, затоа што во членот 22 од законот каде се споменува листата на надлежностите пошироко и поопширно се елаборирани кои точки што опфаќаат. Меѓутоа, тука во амандманот овие права се редуцираат затоа што мислам дека амандманот е неприфатлив. Ако случајно во ова Собрание има убедување од страна на пратениците да го поддржат овој амандман за кој амандман ние претставниците, пратеничката група од ПДП е против. Значи дека се урива концептот на целиот закон, а од друга страна немаме децентрализација на централната власт и поголеми надлежности на локалната самоуправа, што значи со еден збор не се префрлуваат надлежностите од централната власт во локалната самоуправа со тоа што секојдневно ние се залагавме за децентрализација на централната власт и пошироки овластувања и надлежности на локалната самоуправа. Затоа мислиме тука треба две прашања да ги поставиме на дневен ред. Сакаме децентрализација, или сакаме и понатаму да имаме централизација. Ако се залагаме за децентрализација во форма како што е предложено од страна на Владата во членот 22 од законот, тука потполно ние се согласуваме дека многу опширно ги елаборира кои се надлежностите на идната локална самоуправа. Со тоа што елаборацијата што се дава во членот 22 не остава простор за да имаме понатамошни конфликти околу евентуалните права и надлежности на локалната самоуправа. Со овој амандман значи се сака да се скрати сето тоа што е дадено во

чланот 22 од законот и затоа за нас тоа е неприфатливо.

Јас можам да кажам уште нешто. Немојте како Собрание, ние тука како пратеници на ова Собрание да им ги скратиме правата на граѓаните да ги уживаат во локалната самоуправа. Па ќе зборувам за граѓаните македонци дека општините не се само албански. Ако овој амандман е против општините со мнозинство на албанско население, немојте ние како Собрание да ги дигаме прстите и да им ги скратиме правата и на македонците кои живеат во тие општини, кои сакаат да бидат поблиску до локалната самоуправа, локалната самоуправа да биде сервис. Ако е така, тогаш дајте, се гледа дека тенденциите се многу јасни, дајте тогаш да донесеме еден друг закон, овој закон за локална самоуправа важи, меѓутоа не важи за средините каде мнозинство се албанците. Јас така ги сваќам работите со предлагањето на вакви амандмани кои се прадлагаат во ова Собранието.

Од друга страна јас би истакнал, слушнав тука дека имаме поддршка од меѓународната заедница од разни аспекти од меѓународната заедница итн. Јас ќе го кажам обратното. На сите состаноци што сум бил овие денови со претставници на меѓународната заедница било тоа со претставници на Европската унија, претставниците на САД, имаме поддршка да го поддржиме законот вака како што е предложен од страна на Владата. Дајте сите да направиме заеднички напори да дојдеме до тоа да не го измениме концептот на законот, да не даваме сега амандмани заради правење на еден маркетинг, а кој е многу сериозен закон и многу сакан закон за Република Македонија. Да не им ги скратиме на граѓаните можностите како прво да ги уживаат сите права што произлегуваат со овој закон во локалната самоуправа и да не и скратиме на Македонија дека треба да се одржи донаторската конференција. Сега се сака да се направи обид за да не дојде до овие две прашања. Затоа ние во пратеничката група на ПДП воопшто не размислуваме да прифатиме ниеден амандман кои амандмани тенденциозно го уриваат Рамковниот договор, дека од почетокот, од првиот ден стоевме зад тој Рамковен договор и ќе стоиме и понатаму до неговата целосна имплементација. Сите обиди што ќе се направат во ова Собрание за уривање на тоа, за нас е неприфатливо за пратеничката група на ПДП.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, морам да кажам дека најмалку сакав да влезам во одредени игри, политички игри. И на почеток сакам да кажам дека овој е мој личен амандман, не стои пратеничката група на СДСМ. Тие ќе се произнесат врз основа на своите убедувања. Најмалку сакам да ги сопрам реформите, најмалку сакам да го сопрам Рамковниот договор

и довербата. Тоа е најмалку овој амандман што нуди. Најмалку сакам да го рушам концептот на локалната самоуправа и она што е договорено особено во законите да се намалат надлежностите. Тоа најмалку го сакам. Она што е договорено и што ќе се договори во овој Парламент, за образование, за здравство, најмалку сакам да се намали. Овој амандман не го прави тоа. Овој амандман го сметам дека она што е договорено, она што се дискутираше, дали поголеми надлежности ќе се дадат, дали помали надлежности, овој амандман го овозможува тоа. Амандманот овозможува сега да го премостиме овој дел за разлика од пратениците албанци не знам зошто така реагираат. Јас кажав и во мојот воведен збор, вие пратениците од албанската национална позитивистички не ги третирате и гледате уставните решенија за меѓународните односи. Сега одредени пратеници и од ДПА и од ПДП велат ако Гештаковски и пратениците дадат одреден амандман, ние се повлекуваме. Овде сме да разговараме, да изградиме локална самоуправа. Таквиот начин не доведува до доверба. Што е суштината на нивното вакво реагирање. Суштината на ваквото реагирање, тие сакаат во овој закон, во надлежностите да стои: основаат и финансираат здравствени организации од примарната свера. Не е одржливо, или е одржливо? Треба да го видиме со другите закони. Дали да се основаат средни и основни училишта и да се финансираат. Имаме повеќе амандмани. Оние амандмани што ќе дојдат, што ќе ги усогласуваме, овој амандман го овозможува. Се работи за недоверба. Знаете, можеби порано, јас можам да кажам не се имплементираа уставните решенија за јазикот. Тие се под одредена опсесија. Но, сега градиме заедничка доверба. Пратениците од албанската националност нека имаат и во нас доверба. Зошто немаат доверба дека она што е договорено во сите области ќе го имплементираме за еден месец. Зошто така не се однесуваат? Тука е проблемот. Тие се нафрлија. Најмалку ми е целта да го рушам концептот, најмалку ми е целта да ги намалам надлежностите. И затоа би сакал претседателе деловнички едно прашање што често бил подржан од експерти, од меѓународна заедница во овој краток период. Јас зборував за претходниот закон. Би го прашал и го повикав на двапати минисгерот за локална самоуправа. Многу ќе ми помогне мене лично за одлука после неговото изјаснување и да остане запишано во овој Парламент, дали експертите кои работеа и го гледаа овој закон му сугерираа на Министерството и на министерот во закон системски за локална самоуправа не се набројуваат надлежностите. Дали тоа му се сугерираше на министерот, дали постои европски закон за локална самоуправа во кој се наброени надлежностите. Ако постои и ако го потврди тоа министерот за локална самоуправа спремен сум после одредени дискусии да го

повлечам овој амандман. Затоа вас ве замолувам, ова важи деловнички, да го замолите министерот за локална самоуправа на пратениците да им го објасни тоа, барем мене за да ја надминеме оваа состојба. Точно и конкретно барам дали оние кои работеа го советуваа, даваа мислења, писмени мислења, усни мислења во документацијата во Министерството за локална самоуправа сугерираа дека овие одредби со набројување не можат да останат во овој закон, или можат да останат. И кој закон во Европа има набројување на надлежности. Од опасноста, бидејќи нема доволно да ги наброиме, ќе ги испуштиме, нема доволно финансиски средства и нема да направиме добра локална самоуправа. Тоа ми беше целта. А се ова што се зборуваше овде, тоа е одреден притисок, притисок на законот. Исто може да се случи и за другите амандмани. Дајте да дозволиме да расправаме по амандманите. Пратениците од албанската националност досега давале илјадници амандмани, никој пат така не сме се однесувале, секогаш сме дискутирале, сме гласале, ова е Парламент.

СТОЈАН АНДОВ:

Тој сега излезе со едно друго барање за судбината на амандманот. Тој бара сега министерот да земе збор, а министерот се јави за збор. Ако му е идеата на господинот Гештаковски сам конечно да се определи врз основа на искажувањето на министерот, да го слушнеме прво министерот.

Има збор министерот за локална самоуправа господинот Фаик Арслани.

АСЛАН СЕЛМАНИ:

Сакам да одговорам на поставеното прашање на г-динот пратеник.

И во сегашниот Закон, кој што е во сила токму на ваков начин, како што ние ги предлагаме сега надлежностите се дефинирани надлежностите. И јас би бил среќен кога би можеле да ги дефинираме надлежностите на начин како што г-динот пратеник денеска ги предлага. И ние кога го разработувавме текстот на законот и овој концепт што сега е предложен од страна на пратеникот и концептот што го усвоивме ги имавме во предвид. Навистина воведовме жестока и голема дебата кој од концептите да се прифати.

Со оглед дека и во сегашниот Закон имаме вакво решение, со набројување се одлучивме за овој начин со тоа што ги споменуваме областите, како што е и предлогот на пратеникот, а потоа после секоја област вршиме одредена категоризација односно прецизирање како посочување на надлежности кои што спаѓаат на една област.

Зошто се одлучивме за овој концепт? Се одлучивме од причина што доколку оставевме како што е предлогот сега од

пратеникот, и како што беше поранешна наша дилема тогаш навистина во практиката ќе имавме едно големо недоразбирање помеѓу она што е надлежност на централно ниво и што е надлежност на локално ниво.

Јас се согласувам со определбата на пратеникот дека ако сега ставиме по области со, со специјалните закони, со лекспецијалист ќе ги одредуваме сите работи, меѓутоа како што е предложен овој концепт пак упатуваме дека сите други по конкретни работи околу поделбата и на надлежностите, околу постапката и стандардите дека тоа сепак ќе биде регулирано со лекспецијалист.

Едно уште е јасно. И на вакво дефинирање на надлежностите на скоро три страници пак остава голем простор и голема дилема околу тоа што одреден збор или одредена реченица сака да каже. Со тоа сакам да речам доколку не го прифатевме овој концепт навистина во практиката ќе имаме една празнина односно едно шаренило на објаснувања што тоа треба да значи. Доколку го прифатевме концептот како што е предложен од пратеникот тоа ќе беше фактички само преземање на уставните категории како што се определени по области и така пренесени во законот, а сите знаеме дека законот треба да е конкретизација на Уставот и токму тоа се обидуваме да направиме. На прашањето дали има вакви примери некаде во светот да му одговорам на пратеникот дека вакви примери има во сите земји во транзиција. Нема потреба да ги набројуваме.

Инаку, по однос на второто прашање дали ова е сугестија на експертите од Советот на Европа, или од другите експерти да посочам дека во сите развиени земји тие имаат поинаков концепт на регулирање на надлежностите, меѓутоа кога им објаснивме на експертите на Советот на Европа за спецификите кои владеат на нашите простори тие се согласија дека сепак дека ние треба да направиме закон кој што ќе биде адекватен и кој што ќе одговара на усвоите во државата. Токму од тие причини се одлучивме за вакво предлагање на текстот на членот 22. Доколку се прифати варијантата како што е предложена од стран на пратеникот навистина мислам дека ќе се руши целокупниот концепт на законот и ќе се доведе во една ситуација да се доведе имплементацијата односно спроведувањето на законот во практиката со многу дилеми. Поради тоа ги повикувам пратениците да размислат, посебно пратеникот кој што е предлагач на овој амандман да размислува во насока дали треба овој амандман да остане во сила односно да размислува евентуално да го повлече.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор г-дин Наќе Стојановски:

НАЌЕ СТОЈАНОВСКИ:

Имам сугестии и од координаторот на пратеничката група дека не би требало да учествувам во дискусија, јас молам кога ќе одлучам дека ќе треба да се јавам за збор, го правам при чиста свест и совест и знам што треба да кажам. Исто така сугестии имам од некои други пратеници, еве да му сугерирам на предлагачот да го повлече амандманот. Јас нема да го правам ни едното ни другото, туку ќе постапам онака како што јас мислам.

Јас сум потикнат од неразбирањето на амандманот или со други зборови кажано од резервите од лошите намери што се гледаат во амандманот, искажани овде на јавна сцена. Притоа пропратени со законите дека нема да се гласаат законите и т.н. и дека цела оваа наша ситуација е апсурдна. Едно време во нашата Република кружеше половина како виц, или вистина како еден славен политичар во времето кога Кичево и Прилеп се антагозираа за водата дека претпладне и на едните им рече дека се во право, попладне и на другите. Ова го споменувам заради тоа што оваа ситуација сега ми заличува на таквата работа. Не се работи за различен концепциски приод во однос на решавањето на проблемите на надлежностите во локалната самоуправа, туку се работи за цврсто утврдени намери со уставните амандмани и со нашата заедничка волја во Парламентот да кажеме дека централизираната власт неминовно треба да се децентрализира што побрзо тоа подобро за РМ. Јас досега немам сретнато политички субјект во Парламентот, или надвор од Парламентот дека тоа не го воочи во времето кога функционираше досегашниот актуелен Закон за локална самоуправа и дека волјата да се надминат тие состојби е огромна и кај политичките субјекти и кај граѓаните како потреба која ја чувствуваат секојдневно дека треба проблемите кои секојдневно им тежат животни нив да се решаваат на теренот онаму каде што постојат. Тука нема двојбеност по тоа прашање. Апсолутно и не треба да се има и никаква резерва. Ако некој евентуално има во себе таква мисла дека не треба да се има приод во однос на прашањето за порадикално децентрализирање на централната власт во РМ тогаш е во тешка заблуда за патиштата за излез и понатамошен просперитет на РМ. Овде всушност се работи за тоа дека предлагачот за жал го потврдува оној мој став издвојувајќи го посебно законот за локална самоуправа да го предложи овде во постапка каква што го предлага и за каква расправаме создава вакви недоверби и недоразбирања дека некој на некого сака да му подметне или да наштети или да го оневозможи како божем да го носиме законот за одредени национални заедници во РМ, а како да не го носиме за сите граѓани во РМ, кое е насушна потреба.

Лично сметам дека ако има промашувања овде дека тоа е заради тоа што овој закон не го пратат и пакет на законите што треба заеднички да се донесат за да може локалната самоуправа да профункционира веднаш и да не настануваат одредени недоразбирања во врска со определување на надлежностите на локалната самоуправа и со вкупното функционирање на локалната самоуправа. Тешко би било, свесен сум за тоа, во една ваква расправа по амандмани да се стекне доверба во однос на приодот на тоа што се сака да се постигне со овој амандман. Јас сум на страната на овој амандман, иако Гештаковски го има предложено сам, мимо пратеничката група на СДСМ и го подржувам. Мислам дека е тоа единствениот пат на решение кој нема да предизвика практични опструкции во спроведувањето и функционирањето на локалната самоуправа. Но затоа постои обврската тоа побрзо, што поскоро целокупното законодавство кое ќе бара измена и дополна на одредени други закони во РМ и носење на нови закони во пакет да се донесат и да не настануваат вакви недоразбирања.

Јас ќе го подржам овој амандман со чиста совест доколку г-динот Гештаковски опстои на него и апелирам и на пратениците од другите парламентарни групи, особено на оние што изразија резерви према овој амандман слободно нека го гласаат. Тоа го тврдам со целосна совест.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор г-динот Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Г-дине претседате, почитувани колеги пратеници, особено господа пратеници од албанската националност. Министерот за локална самоуправа, кој морам да кажам во својот настап, презентирање и водење на оваа работа околу локалната самоуправа посебно јас лично го ценам и го почитувам кажа најотворено и најискрено дека концептот кој се нуди со овој амандман е еден од исправните концепти кои долго време бил размислуван во министерството за локална самоуправа и незаслужува да вие што се однесувавте претходно по овој амандман. Тој тоа го потврди дека во Европа ни во една европска држава не постои закон со набројување како што вие сакате.

Експертите, можете да ги земете и стенографските белешки сугерираат да правите закони по незнам кои земји во транзиција, но министерот настапуваше и овде ние настапуваме да создадеме европски закон по македонски терк. Точно е дека по македонски терк ќе градиме, а бидејќи, има голем број амандмани кои интервенираат во сите точки во надлежностите од посебни колеги јас ќе им сугерирам на колегите од албанската националност трезвено, со почит и

респект да ги разгледуваме тие, а не како овој амандман, а во интерес на таа расправа и на локалната самоуправа го повлекувам овој амандман.

СТОЈАН АНДОВ:

Добро, амандманот е повлечен, немаме расправа.

Отворам претрес по амандман член 22 став 1 точка 4 поднесен од пратениците... (За збор се јавува г-динот Замир Дика).

Не, немаме расправа по тоа.

(Процедурално). Процедурално, повелете.

ЗАМИР ДИКА:

Господине претседателе, господа министри, сега, секоја секунда јас добивам овде амандмани и тоа последниот од координаторот на пратеничката група на СДСМ, подржан од заменик координаторот на пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ, а се однесува да се бришат членот 61,62 и членот 63. Потоа доаѓаат низа други амандмани, од пратеници од истите политички партии. Сека, неznam кај се принципите, не треба веќе да зборувам за принципи зошто сите овде се прекршени. Сите овде сме свесни, особено тие кои се потписници на Рамковниот договор, да не продолжиме да играме дека ако законот ако законот не се донесе денеска или утре, максимум ќе се нема можност да се одржи донаторска конференција, која е и те како важна за иднината на Република Македонија барем во овој период, знаеме каков буџет имаме. Во тој контекст ако се мисли дека навистина ние ДПА и ПДП, гледате дека немаме поднесено ни еден амандман, немојте да мислите дека ние навистина сме задоволни многу со овој закон што е даден, можеби затоа што го гледате г-динот министер е од албанската етничка заедница и мислите дека сите ние сме координирани и овој е најперфектниот закон и ние сме задоволни. Тоа е навистина една погрешна политичка проценка. И сега процедурално таа погрешна политичка проценка почнува да се формира и има ризик да тоа веќе биде составен дел на текстот на законот и ќе се смени целиот концепт.

Знаеме дека овој закон, дојде како предлог на Владата на Република Македонија. Како таков во себе содржи политички партии како Влада кои треба нормално, по логиката на нештата да го подржи овој концепт, особено кога е поврзан со многу важна точка од Рамковниот договор и поврзан со многу еден важен настан како што е донаторската конференција.

И сега во тој, во сите овие околности, јас ги гледам раздвижувањата на пратениците овде, секој сега, особено од партиите што се на власт, донесуваат амандмани кои навистина суштински го менуваат текстот на законот за локална самоуправа во 9,00 часот и по логиката на

нештата се гледа дека навистина тие амандмани после пола саат може да бидат изгласани од мнозинството на пратеници, затоа што знаеме дека амандманите се гласат со обично мнозинство, и што следи после тоа.? Ако концептот на законот кој е со маки, три години се работи на тој закон, и со крајни маки, напори наиде на компромис во Владата на Република Македонија, и ваков како што е тој закон треба да помине. И сега ние особено пратениците кои се на власт, се обидуваме да го Менуваме теркот на овој закон, кој е многу важен, сметам дека тогаш ќе влегуваме полека во еден свесно, во еден ќорсокак, и неznam како да се свати ова, ако навистина овие амандмани бидат изгласани, тогаш јас неznam како да го сватиме, туку како еден тивок начин на опструирање комплетно на Рамковниот договор. И сите се свесни дека тоа нема да се дозволи, знаејќи дека со посебниот механизам на Уставот на РМ треба да се гласа овој закон, и знаат дека тоа нема да се изгласа, и еве пак кои се виновни зошто не се имплементира Рамковниот договор. Значи тоа многу свесно затоа што овие се логичните чекори кои ќе следат ако продолжиме со оваа пракса. За да излеземе од оваа многу сериозна ситуација јас ќе предложам во име на пратеничката група, 30 минути пауза, и после 30 минути, мислам дека нема логика више да ги одложиме па после да разговараме со меѓународните претставници да не викаат нас тие и оние, па пак да се договориме, па пак да дојдеме еден ден, мислам дека ние дали ќе имаме сили да им ставиме крај на овие недоверби меѓу себе, или пак ќе почнеме по она старото, навистина јас лично веќе немам енергија да продолжим е по она старото како што беше со Уставот. Затоа господине претседателе 30 минути пауза и ако е можно координаторите на пратеничките групи кои го потпишаа Рамковниот договор да се сретнат ако имаат волја кај вас и да ги знаеме кои се понатамошните нивни чекори, кои амандмани ќе ги подржат и да знаеме дефинитивно да се изјасниме.

Господине претседателе паузата ја барам веднаш сега за да не се дава можност секој да ги кажува своите идеи и да навлегуваме во вртлог. Затоа сега веднаш ја барам паузата.

СТОЈАН АНДОВ:

Пауза до 22,00 часот. (Реакција на пратениците. Некои пратеници бараат збор процедурално).

Пауза бараат, реков пауза до 22,00 часот. (Пауза од 21,15 часот).

(По паузата седницата продолжи со работа во 22,10 часот.)

СТОЈАН АНДОВ:

Бидејќи амандмански расправаме, молам службите да утрдат точен број на присутни пратеници во салата.

Имаме присутно 66 пратеници, продолжуваме со работа.

Господинот Дика бара збор.

ЗАМИР ДИКА:

Ние баравме пауза во контекст на тоа дека имавме добиено некои амандни особено некои кои беа потпишани од двајца координатори што чинат мнозинство на пратениците и би сакал да ги слушнам нивните ставови иако можеби немам право да барам, ако чувствуваат потреба да кажат дали ќе ги поддржат тие амандмани да не не мачат овде нека кажат дека ние тие амандмани ќе ги гласаме барем да не ги мачиме луѓето што не гледаат овде. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Јас ве молам да не се прозиваме, тие се возрасни, секој ако ги повлекува сам ќе си каже, нема зошто да им викам.

Процедурално господинот Таири.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Господине претседателе, почитувани пратеници овој закон, како што знаете, се носи со согласност на мнозинство пратеници од албанската етничка заедница (реакција од пратениците) или од сите кои припаѓаат на разни етнички заедници така што амандмани кои ќе се предлагаат, а не наидуваат на согласност на пратениците кои припаѓаат на другите заедници, се знае дека го нарушуваат концептот и законот нема да може да биде изгласан на тој начин.

Интервенцијата на господинот Замир Дика, треба да ја сватите во таа насока. Доколку и понатаму имате намера да предлагате амандмани кои го рушат концептот на Законот, а мислите да ги усвоите без наша согласност јасно е дека Законот нема да може да биде изгласан на тој начин. Би било добро да се каже во овој случај дали имате намера да се почитува таа одредба и да се извршуваат потребните консултации или ќе се изгласуваат и без наша согласност со што судбината на Законот ќе биде јасна.

СТОЈАН АНДОВ:

Незнам по кој повод и господинот Исмет Рамадани се јавува или е тоа од порано. (од порано бришете го).

Господин Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Господине претседателе, би сакал на овие упатени до нас зборови на дообјаснување да го дадам дообјаснувањето, ако ми дозволите, не ми е тешко да го направам. Се разбира за мое име зборувам односно и во име на Пратеничката група на СДСМ иако тоа деловникот го овозможува јас би одговорил на директно поставеното прашање до нас.

Господа пратеници од ПДП и ПДЛ-А вие директно сега ни соопштивте дека доколку некои амандмани кои се поднесни се прифатат вие нема да го гласате Законот за локална самоуправа и дека тоа произлегува од Рамковниот

договор што го потпишаа четирите лидери, па би сакал да ви го соопштам следното.

Прво, по механизмот на Уставот точно е дека доколку мнозинство од пратениците кои припаѓаат на малцинските заедници не гласат за законот тој не може да биде донесен. (Реакции од пратениците), кои не се мнозинство, ве молам да се слушаме што зборуваме, меѓутоа Законот исто така не може да се донесе ако за него не гласаат две третини од Парламентот. Тоа исто би сакал да го повторам.

Второ, Рамковниот договор на Република Македонија не е апстрактен документ кој виси во воздух некаде во салата на Собранието на Република Македонија, туку е конкретен документ со конкретни одредби. Тој не кажува што не треба да се прави. Рамковниот документ кажува обврски што треба да се прави за оние кои го потпишале Рамковниот договор. Тој Рамковен договор пишува многу работи меѓу кои и за локална самоуправа и во локалната самоуправа набројува кои надлежности ќе бидат во рамките на локалната самоуправа кога законот треба да се донесе. Тука апсолутно не пишува дека тоа што ќе го предложи Владата на Република Македонија како текст од стотина членови е Рамковен договор. За нас обврска произлегува самиот Рамковен договор никакви други обврски кои се запишани во закони, а не се идентични со одредбите на Рамковниот договор не произведуваат дејствија политички или правни за да мораме да се однесуваме по него. Ако некој сватил дека Рамковниот договор е документ по однос на кој ние ќе мора да ги веднеме главите зад секое барање на пратениците кои потекнуваат од заедниците кои не се во мнозинство во РМ згрешил. Ние ќе ги исполнуваме обврските само што се децидно напишани во Рамковниот договор за правата на заедниците кои не се во мнозинство. Меѓутоа, тоа што не е напишано, а вие сакате да го остварите ќе биде во редовна демократска процедура во овој Парламент, барем гледано од страна на Пратеничката група на СДСМ и за тоа исто така ќе се усогласуваме. Меѓутоа, кога ќе дојдеме во ситуација дека имаме различна или различни политички погледи тогаш важи Уставот на Република Македонија и демократските правила на гласање во овој Парламент, и дека секаков друг обид Рамковниот документ да се претвори во механизам кој никаде не е напишан дека за сето тоа треба да се прави, ние таквиот метод на работа не можеме да го прифатиме.

Владата на Република Македонија во овој момент ни предложи закон по итна постапка за да се донесе во процедура некоја поитна што ние како обврска од Рамковниот договор ја прифативме и затоа седиме вечерва до 22,00 часот, а веројатно и подоцна за да го оствариме тој рок. Таму децидно се наброени надлежностите на општините кои во овој момент се наброени во член 22 за кој дебатираме. Меѓутоа, ако мислите на пример дека со член 61, 62 и 63 вие имате право

од Рамковниот договор за кој некој се обврзал или некоја друга општина што не ја претставувате вие од вашите изборни единици дека мора да има право на здружување со заедничка администрација затоа што на тој амандман реферирате сега, јас ви кажувам дека во Рамковниот договор никаде не го пишува ниту некој го преговарал во Рамковниот договор ниту кога течеле политичките договори некој го спомнал ниту некој друг презел обврска за таа работа. Затоа Законот кој е предложен од Владата во тие одредби подлежи на одредбите на Уставот на Република Македонија, на него може да се поднесат амандмани и може тој да се усвои или не. Ние го почитуваме вашето право ако тие амандмани поминат вие мислите дека тој закон нема да биде донесен. Тоа произлегува од членот 68 на Уставот како што е со амандманите, меѓутоа, тоа е ваша одговорност и ве молам да не се повикувате на Рамковниот договор за одредби кои таму не постојат. Повикајте си се на вашата одговорност како што и ние имаме одговорност како ќе изгледа Законот за локална самоуправа и идното политичко уредување на Македонија доколку ги прифатиме одредбите што господинот Фаик Арслани ги предложил на овој Парламент. Меѓутоа, повикувањето на Рамковниот договор во одредби што не се содржат апсолутно го отфрламе и ви препорачуваме да запаметите дека такви притисоци нема да прифатиме. Рамковниот документ е конкретен договор со зборови напишани. Тоа не е апстрактен документ и затоа одредбите кои не произлегуваат од тој Рамковен договор за нас не произлегуваат никакви обврски, произлегува само обврска од нашата политичка ориентација. Во овој момент нашата политичка ориентација е дека тие три члена од овој закон треба да се избришат. Вие имате одговорност да размислите на крај што ќе правите со законот, исто како што и ние имаме одговорност да размислиме дали ако останат тие одредби Законот може да помине.

СТОЈАН АНДОВ:

Господинот Мевљан Таири пак процедурално.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Во вид на процедурална интервенција, но и во вид на реплика на господинот Поповски.

СТОЈАН АНДОВ:

Нема реплика, тој имаше процедурална интервенција.

МЕВЉАН ТАИРИ:

Тогаш и мојата е процедурална интервенција. По однос на тоа дека нашето инсистирање е само по однос на почитувањето на Рамковниот договор апсолутно не држат тие искажувања затоа што нашиот став произлегува од уставните измени со кои сме упатени едни на други да се консултираме за да донесеме закон за локална самоуправа кој ќе биде прифатлив за условно кажано двете страни односно за сите заедници кои се присутни во Собранието на

Република Македонија така што апсолутно амандманските интервенции кои се прават неминовно ќе треба да се вршат со меѓусебни консултации.

Начинот на кој се обидува да се прави, да се предлагаат амандмани, да се спроведе свој концепт и на тој начин да се обвини другата страна дека вината ја сноси за неспроведување на договореното мислам дека не е најдобриот начин за излез од оваа ситуација, туку обратното неминовно е да се договориме за тоа што може да помине како амандманска интервенција, а што неможе. Без еден таков договор мислам дека тешко ќе успееме да усвоиме Закон за локална самоуправа, а и сите други закони кои упатуваат на вакви одредби кои бараат двотретинско изјаснување, а освен тоа и мнозинство гласови од одредени заедници.

СТОЈАН АНДОВ:

Господин Замир Дика.

ЗАМИР ДИКА:

Да господине претседателе, процедурално. Кога СДСМ кажа дека ќе заземе политички став да излезат од владината коалиција ќе биде консултирана позицијата господинот Никола Поповски мојот оптимизам го нарушува.

Прво, да укажам дека Предлог законот за локална самоуправа не е од господинот Фаик Арслани господине Поповски туку од Владата на Република Македонија. Господинот Фаик Арслани е министер за локална самоуправа, како прво. Значи ова доаѓа како предлог од Владата на Република Македонија, а не од некоја етничка заедница или од некоја институција.

Второ, господине Поповски ако Рамковниот договор вие го свативте дека може да се продолжи по старо, ако Рамковниот договор го свативте дека ќе продолжи логиката на слуги и газди, јас ви велам дека така нема да може. Ако навистина сакаме нашминката децентрализација да направиме ако овие амандмани ги утврдуваме тука, тоа господине Поповски нема да може. (Реакција од претседателот). Јас зборувам процедурално да продолжиме со амандманска расправа затоа што ова никаде нема да не доведе, па логични се и последиците.

СТОЈАН АНДОВ:

Господинот Рамадани, но неznam во што е неговата забелешка.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Господине претседателе, почитувани колеги, прво жал ми е што се доведовме во една ситуација кога расправата добива нервоза и навистина за еден ваков закон кој е многу значаен за кој јас уште кога се јавив по општата расправа како да ми кажуваше нешто пред тоа дека ќе дојдеме во една ваква ситуација во која ќе се најдеме со упатување на зборови кои можеби не ни доликуваат иако сме во рамките на тоа што може да се упатуваат зборови.

Прво, се прашувам во овој случај зошто секогаш нашите аргументи априори ги оквалификувате како уцена. Дали тоа значи дека ако ние нудиме аргументи и за овој закон, за одреден член, тогаш секогаш априори треба да се заклучи дека е уцена? Ако некој беше за да се разговара, за да се договораме бевме ние иако е наш министерот во овој случај, зборувам како член на ПДП и член на Владата тогаш ние требаше да не учествуваме во никакви разговори, договори во Владата се разбира дополнителни затоа што имавме закон кој дојде во процедура предложен од министерот, поминат во Владата и ние само треба да го поддржиме. Не требаше да учествуваме во никакви договори.

Нашата желба за договор, за разговор уште вчера цел ден се работеше на тоа каде беа вклучени и пратеници и министри дури дојдовме до еден компромис во врска со членот 22 точка 9 каде што се објаснуваат работите односно надлежностите за образованието таму можам да кажам слободно направивме компромис со тоа што ние попуштивме во однос на тоа што значи основно образование дури еве нека биде јавна тајна со една пред консултација со господинот Поповски ми даде идеја која помина и во мојата пратеничка група дека основното образование е облигативно и мислам дека го насочивме договорот кон тоа да се има право на оснивање и финансирање на средни училишта. Тој договор е постигнат во зградата на Владата на Република Македонија. Тој договор кој требаше да дојде како амандман тука денеска цел ден не е потпишан во Владата на Република Македонија. Значи, треба да објасниме некои работи до крај. Мене сега посебно ме загрижува што и ние како коалициони партнери во овој случај на еден начин во дел од договорот што е постигнат вчера во самиот закон значи не се придржавме на тоа што е договор преку целиот денешен ден. Сега кога веќе ни се упатуваат зборови кои јас лично мислам дека се навредливи. Ако за себе господине Поповски бараш да немаш наведната глава тоа значи дека и јас не можам во ова Собрание пред тебе и пред никој друг да бидам со наведната глава. Мислам дека тука се работи за дигнитет или за пратеник или за пратеничка група или за национална припадност како сакате земете го тоа, но такво нешто не може да се прифати.

СТОЈАН АНДОВ:

Сега не разбирам во што е интервенцијата. Господинот Дика вели да продолжиме со амандманската расправа. Вие сакате да прекинеме или да продолжиме. Само тоа може да биде.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Не, не, имаме јавен повик до ПДП и јас во името на ПДП ги упатувам и расправам.

СТОЈАН АНДОВ:

Нема расправа, тоа не е за расправа. Немаме расправа за пратеничката група.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Имаше повик до пратеничката група, јас морам да одговорам на повеќе работи.

СТОЈАН АНДОВ:

Ако ви е деловничка интервенција...

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Ако веќе повикувате на одговорност кон пратеничката група на ПДП или ДПА тогаш зошто јас да не повикувам исто така на одговорност кон сите други пратенички групи сериозно да се свати дека не треба да се задира и да се навлезе во рушење на концептот на тоа што значи децентрализација на власта односно во Законот за локална самоуправа. Ако е така, тогаш мислам дека ние сме во право со самиот факт дека браниме принцип, браниме нешто што принципиелно е кажано неколку пати дека се децентрализира централната власт.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине Рамадани сите бранат принципи овде, пуштете ја таа работа. Не само вие да градите принцип, сите градат принцип. Така е. Вашата интервенција може да биде следната дали се согласувате да продолжиме со расправа по амандманите или барате некој прекин или нешто друго. Сега неможе ништо друго.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Ние бараме да ги усогласиме ставовите па после да продолжиме.

СТОЈАН АНДОВ:

Имавте час време да ги усогласите и сега ќе видиме колку сте ги усогласиле. Ве молам сега да продолжиме.

Бидејќи нема друг предлог освен овој, да продолжиме по амандманска расправа. Се враќаме на, но молам господинот Абдулади Вејсели процедурално.

АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ:

Господине претседателе точно е дека координаторот на ДПА побара пауза да ги координираме и да ги усогласиме ставовите. Меѓутоа барањето беше доставено до вас како претседател на Собранието да ги повикате координаторите на пратеничките групи за да можеме да излеземе од овој ќор сокак во кој сме навлегле. Тоа е прво.

Второ, знаете дека овој закон произлегува од Владата на Република Македонија. Сега од страна на Владата е допуштено во Собранието ние пратениците да имаме несогласување околу некои членови кои се дел или во содржина на законот. Сега секоја пратеничка група и секој пратеник поединечно има можности да дава секакви амандмани какво што е неговото убедување и да ги промовира и заштити интересите негови или по негово убедување.

Трето, јас мислам дека вака тешко ќе можеме да продолжиме. Почнаа уцени од секоја пратеничка група. Ако едните велат дека ние сме

дел по Уставот на РМ, дека заедницата која не е во мнозинство нема да гласа ако поминат амандманите, другите не учествуваат дека треба две третини, за да можеме да го усвоиме законот.

Добро е во мнозинство сте и секогаш во овие десет години бевме мајоризирани и затоа дојдовме во оваа состојба во која сме денеска. Затоа молам да не продолжиме така оти сепак ќе дојдеме на крај дека пратениците, како што вели и Уставот, кои не се во мнозинство од заедницата кои не се во мнозинство во Република Македонија нема да дојдат да го гласаат законот. Затоа јас предлагам да се усогласат и да се поддржи Законот кој произлегува од Владата. Сите амандмани се премногу во овој момент да се предлагаат од страна на пратениците на ова Собрание. Затоа ние знаеме дека мнозинството во ова Собрание може да ги усвои амандманите, што понатаму, каде навлегуваме ние. Дали размислуваме што ќе биде на крај.

АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Затоа треба потрезвено и посериозно да му пристапиме на ова прашање. Не можеме така лесно да се одлучиме ние, посебно вие како претседател на Собранието, да продолжиме со работа, знаеме дека на крајот ќе имаме огромни проблеми, а после ќе биде доцна, за да можеме да излеземе од тој корсокак во кој ќе навлеземе, ако продолжиме со расправа по амандманите кои се предложени од страна на пратениците.

СТОЈАН АНДОВ:

Сега се разбравме. Ние ќе продолжиме, а во текот на работата ако некој бара прекин, ќе каже дека бара прекин. Сега ќе продолжиме бидејќи, еве вие не го оспоривте ставот на господин Дика.

АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ:

Јас имам предлог да се повлечат сите амандмани кои се дадени од страна на пратениците.

СТОЈАН АНДОВ:

Еве го слушнавте предлогот и како ќе одиме амандман по амандман, ќе видиме дали ќе се повлече.

Процедурално за збор се јавува господинот Слободан Даневски.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Господине претседателе, мислам дека ова е добра лекција да се научи што значат политичари. Вечерва им честитам на албанските политичари. Македонските политичари треба многу да учат.

СТОЈАН АНДОВ:

Не гледам што предлагаш.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Јас предлагам оваа вечер да го смениме пак Уставот. Мислам Уставот е пак крив.

СТОЈАН АНДОВ:

Отворам претрес по амандманот на член 22 став 1 точка 4, поднесен од пратениците Радмила Шекеринска и Благој Стојковски.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АРСЛАН СЕЛМАНИ:

Владата не го прифаќа овој амандман.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали некој друг бара збор?

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, амандманот што е поднесен се однесува на делот во кој се зборува за комунални дејности. Во тој дел на комунални дејности е сместено и снабдувањето со електрична енергија. Сакам да кажам дека во Република Македонија постои Закон за комунални дејности кој ги помина сите фази на донесување во Парламентот, беше во Советот на Европа. Во тој Закон за комунални дејности снабдување со електрична енергија не е ставено, од проста причина што се работи за еден многу специфичен систем на снабдување со електрична енергија на потрошувачи, било тоа да се граѓани, или пак стопански субјекти. Од таа причина и снабдувањето со електрична енергија е ставено во Законот за енергетика, а не во Законот за комунални дејности. Денес имаме предлог, снабдувањето со електрична енергија да биде во комунални дејности и тоа да биде спуштено на ниво на локална самоуправа. Морам да кажам дека се работи за еден сегмент од еден многу битен електроенергетски систем, составен од производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија, а таа дистрибуција на електрична енергија се предлага да биде во локална самоуправа. Издвојување на еден сегмент од системот значи дека тој веќе нема да постои во иднина. Покрај ова нарушување на системот, сакам да истакнам дека имплементацијата на овој закон за локална самоуправа во овој дел се доведува во сериозна состојба на неприменување, бидејќи постојните технички можности во преносната и електродистрибутивната мрежа не овозможуваат примопредавање, не овозможуваат мерни места за сите локални самоуправи, било тие што ги имаме 123, или најавите дека во иднина ќе имаме некаде околу 80 до 85. Сега такви можности има некаде во 27 локални самоуправи. Тоа значи дека сега една локална самоуправа ќе се задолжува пред преносот, а ќе сноси одговорност за три или четири локални самоуправи. Правеше на примопредајни места за сите локални самоуправи, морам да кажам дека бара огромни средства кои ниту можеме да ги најдеме, ниту можеме брзо да ги направиме, и временски и физички.

Сакам да кажам уште нешто. Со една ваква работа се овозможува, системот да не може да функционира, од проста причина што локалните самоуправи имаат различни, по големина територии, имаат различни, по

големина физички големини. Кога зборувам физички големини, мислам на електричните големини, електричните објекти, далноводи, мрежи и други електроенергетски објекти кои директно влијаат врз процентот на техничките загуби во електродистрибуции. Сега тие се движат некаде од 6 до 18%.

Бидејќи сме во еден систем тие загуби од 6 до 18% се пеглаат на ниво на системот и на ниво на системот тоа пеглање овозможува секоја дистрибуција да има иста продажна цена. Утре тоа нема да го имаме. Утре ќе имаме различна цена, зависно од тоа дали територијата е мала, дали е голема, дали има квалитетни електроенергетски објекти или нема. Тоа зборува дека мора да имаме и различна цена на електрична енергија, бидејќи загуби од 6 и од 15% се огромни за било која локална самоуправа или ќе имаме различни цени во Тетово, Скопје, Куманово, на само 50 километри, кои различни цени директно ќе влијаат не само кај граѓаните потрошувачи, туку и кај производителите. Да не зборувам понатаму, да не кажувам дека утре може секоја локална самоуправа да побара снабдување надвор од производниот систем кој сега постои во Македонија, без да се води сметка за можностите за работа, било за кој електроенергетски објект, поготово на термоцентралите во Македонија. Самото вметнување во законот е само технички вметнато. Не е можно во било кое време тоа да се оствари. Мислам дека снабдувањето со електрична енергија треба да си остане надвор од Законот за комунални дејности и надвор од локалната самоуправа.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали уште некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање. - Ве молам да гласаме.

Гласале вкупно 79 пратеници. За гласале 58, воздржано гласале 3 и против гласале 18 пратеници.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот.

Отворам претрес по амандманот на член 22 за менување на точка 8, поднесен од пратениците Жарко Караџоски и Михајло Георгиевски.

Има збор господинот Жарко Караџоски.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, јас го повлекувам овој амандман. Ве известувам дека се приклучувам кон амандманот на Благој Ханџиски и Никола Поповски.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали и пратеникот Михајло Георгиевски се повлекува или останува на овој амандман.

МИХАЈЛО ГЕОРГИЕВСКИ:

Исто така и јас го повлекувам овој амандман.

СТОЈАН АНДОВ:

Јас многу жалам меѓутоа пратениците од две пратенички групи се повлекоа од работа во Собранието и ние сега остануваме без пратениците од тие две пратенички групи, чии партиски лидери се потписници на Рамковниот договор, а овој закон е обврска по Рамковниот договор.

Јас сега ќе ја прекинам седницата, ќе го известам премиерот.

Ве молам нека се прави што ќе се прави утре да можеме да продолжиме со работа во 12 часот.

(Седницата прекина со работа во 22,45 часот).